

Birlikdə olanda daha güclüyük!

İlham ƏLİYEV: "Türk Dövlətləri Təşkilatı dünyada güc mərkəzlərindən birinə çevrilməlidir"

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev cari ilin fevral ayında keçirilən inaqurasiya mərasimindəki proqram xarakterli nitqində Azərbaycanın müasir dünyaya düzənindəki yerini dəqiqliklə göstərdi:

"Bizim ailəmiz türk dünyasıdır, bizim başqa ailəmiz yoxdur!"

Bu qurumun yaranmasına və inkişafına Azərbaycan və şəxson cənab İlham Əliyev böyük töhfələr vermişdir.

Ümumilikdə 4,8 milyon kvadrat kilometr əraziyə, 1,4 trilyon ABŞ dolları dəyərində ümumi daxili məhsula və 855 milyard ABŞ dollarından çox ticarət dövriyyəsinə malik türk dövlətləri böyük iqtisadi potensiala, enerji resurslarına, nəqliyyat yollarına və müasir hərbi imkanlara malikdir. Türk dövlətləri dünyanın ümumi ticarət dövriyyəsinin 2,4 faizini və qlobal ümumi daxili məhsulun 1,6 faizini təşkil edir.

Bu günə qədər Azərbaycan türk dövlətlərinin iqtisadiyyatına 20 milyard ABŞ dollarından çox sərmayə qoyub.

İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatına böyük önəm verir:

"Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qarşılıqlı münasibətlərimiz var və bizim siyasətimiz Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir. Bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır, gənc əhəlidir, artan əhəlidir və bir soydan, kökdən olan xalqlardır. Bundan güclü birlik ola bilərik? Əlbəttə ki, yox. Biz müştərək səylərlə elə etməliyik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilsin. Buna biz ancaq birlikdə nail ola bilərik".

Azərbaycan türk ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirilməsini, türk dünyasının və Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsini xarici siyasətinin prioriteti hesab edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ildə bir dəfə Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi görüşünün keçirilməsi təşkilatın digər üzvlərinin də dəstəyini qazanıb.

Türk Dövlətləri Təşkilatının ilk qeyri-rəsmi Zirvə görüşü iyulun 6-da Şuşa şəhərində baş tutdu!

Görüşün Şuşada keçirilməsi rəmzi xarakter daşıyır.

* Şuşa Azərbaycan xalqı üçün xüsusi önəmi olan şəhərdir!

* Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtıdır!

* Şuşa 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Zəfər zirvəsidir!

* Şuşa bu gün həm də beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi məkandır!

Azərbaycana dost dövlətlərin başçıları və nümayəndələri Şuşaya gəlməklə həm də ölkəmizə xüsusi münasibət bəslədiklərini nümayiş etdirirlər.

Şuşanın bərpasında və quruculuğunda iştirak edən qardaş dövlətlər, onlara məxsus şirkətlər Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dirçəlişinə dəstək verərək xalqımıza hörmət və sevgilərini də bildirmiş olurlar!

Mehribanlıq, səmimiyyət şəraitində keçirilən qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev giriş nitqi söylədi.

"Türk Dövlətləri Təşkilatı dünya miqyasında güc mərkəzlərindən birinə çevrilməlidir" ideyasını irəli sürən cənab İlham Əliyev bunun üçün kifayət qədər möhkəm bazanın, habelə siyasi iradənin mövcudluğunu konkret faktlarla göstərdi.

Nitqini isə "Əminəm ki, bu gün imzalayacağımız Qarabağ Bəyannaməsi, qəbul etdiyimiz qərarlar türk dünyasının hamrəyliyi və eyni zamanda Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzunu daha da gücləndirəcəkdir" - sözləri ilə bitirdi.

Digər dövlət başçıları da öz çıxışlarında söylənilən fikirlərə dəstəklərini ifadə etdilər.

Sonra tarixi "Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi görüşünün Qarabağ Bəyannaməsi" imzalandı.

Türk birliyinin inkişafı əsri

Azərbaycan türk ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirilməsini, türk dünyasının və Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsini öz xarici siyasətinin əsas prioritet istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev 14 fevral 2024-cü ildə parlamentdə keçirilən andiçmə mərasimində bu məqama xüsusi diqqət yönəldərək bildirdi ki, biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacaq, ilk növbədə Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik: "Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir... Əgər kimsə hesab edir ki, biz başqa yerdə ailə axtarmalıyıq, deyə bilərik ki, bizi heç yerdə gözləmir və bunu artıq gizlətmirik. Əgər övəllik illərdə, xüsusilə işğal dövründə bizi çaşdırmaq üçün, yəni gözəldən pərdə asmaq üçün müəyyən vədlərlə cəlb etməyə çalışdırlarsa, indi o məskənlər də yırtıldı və açıq-aydın burada ayrıcı xətlər müşahidə olunur. Biz o ayrıcı xətləri çəkməmişik, biz bu ayrıcı xətlərin öleyhinəyik. Biz hətta cəmi üç ölkənin yerləşdiyi Cənubi Qafqazda bu gün bu ayrıcı xətləri açıq-aydın görürük. Belə olan halda, bizi haradasa qəbul etmək istəməyənlərə biz baş əyməliyikmi? Qətiyyətlə, bə, olmayacaq! Bizim ailəmiz türk dünyasıdır".

Azərbaycan TDT-yə üzv olan bütün ölkələrlə qarşılıqlı münasibətlərinə malikdir. Onları birləşdirən ortaq soy-kök, tarix, mədəniyyət və milli dəyərlər ölkələrimizin qarşılıqlı fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Ölkəmiz təşkilatın gücləndirilməsinə xidmət edən siyasəti uğurla aparır. Türk dünyası bu gün planetimizin mənzərəsinə müsbət yöndə həlledici təsir göstərməkdən ötrü çox böyük potensialı özündə birləşdirir. Bu potensiala türk dövlətlərinin əhatə etdiyi böyük coğrafiya, sarsılmaz hərbi güc, iqtisadiyyat, zəngin təbii sərvətlər, geniş və şaxələnməmiş nəqliyyat yolları, gənc və getdikcə sayı artan əhəli daxildir.

Dünya Azərbaycandan danışır

Cənubi Qafqazın lider ölkəsinin "yaşıl gündəliyi"ni təqdir edilir

Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının olduqca perspektivli bir sahəsi "yaşıl enerji"dir və COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi bu sahənin uğurla qurulması barədə baxımından çox əhəmiyyətli rol oynayacaq. Azərbaycan global təhlükəsizliyin etibarlı təminatçısı olaraq iqtisadiyyatında çox təsirli təşəbbüslərlə çıxış edir. Eyni zamanda praktiki addımları ilə ciddi töhfələr verir.

Mənim polisim məni qoruyur -

peşəkarcasına, qanı bahasına, bəzən özünü qurban verərək!..

Heydər Əliyev siyasətinə, İlham Əliyev dövlətçilik kursuna, dövlət maraqlarına, xalq mənafeyinə layiqli xidmətin mükəmməl nümunələrindən birini yaradan Azərbaycan polisinin ən mühüm göstəricisi isə məhz SƏDAQƏT olub.

Son iki hadisənin fonunda Azərbaycan polisinin xaricdə yaşayan xainlər və onların ölkəmizdəki buyruqulları tərəfindən sosial platformalarda hədəfə çevrilmələri, anasını girov götürən cinayətkara, 8 dəfə həbsdə yatan caniyə bəraət (!) qazandırılması ən böyük, ən bədnam rəzillikdir!

Emmanuel Makron solçulara məğlub oldu

Fransada parlament seçkilərində heç bir siyasi qüvvə Milli Assambleyada çoxluğu təmin edə bilmədi

Seçkilərdə seçici fəallığı 66,63 faiz təşkil edib. Eyni zamanda heç bir siyasi qüvvə parlamentdə çoxluğu əldə edə bilməyib. Milli Assambleyanın 577 deputatı var və çoxluq üçün 289 yer lazımdır.

"Milli Birlik" Partiyası birinci turda lider olmuşdu və bazar günü keçirilən səsvermədə yüksək nəticəyə ümid edirdi, lakin ikinci turdan əvvəl solçular və Makronun tərəfdarları millətçilərin qələbəsinin qarşısını almaq üçün birləşdilər.

Səsvermənin nəticələrini Jordan Bardella belə şərh edib: "Viedansız ittifaqlar fransızların ölkəni bərpa etməyə yönəlmiş siyasət əldə etməsinə mane olub".

Beləliklə, seçkilərin nəticələri Emmanuel Makrona ağır zərbə oldu və bu, Avropa zonası-

nın ikinci böyük iqtisadiyyatını durğunluq vəziyyətinə sürükləyir. Eyni zamanda bu, Paris Olimpiadasına bir neçə həftə qalmış ölkədə baş verəcək siyasi qeyri-sabitliyin "müjdəçisidir".

Bildirilir ki, parçalanmış parlament ölkənin Avropa İttifaqında və onun hüddullarından kənarda mövqeyini zəiflədəcək, həmçinin daxili gündəlikdə duran məsələlərin həllində çətinliklər yaradacaq.

Bu arada, Avropa liderləri Fransadakı seçkilərin nəticələrini şərh etməyə başlayıblar. Polşanın baş naziri Donald Tusk "X" sosial şəbəkəsində yazıb: "Parisdə ruh yüksəkliyi, Moskvada məyusluq, Kiyevdə rahatlıq var. Bu, Varşavada xoşbəxt olmaq üçün kifayətdir".

"Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 11 aprel tarixli 858-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu, 11-ci, 20-ci və 24-cü bəndlərini rəhbər tutaraq, "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 11 aprel tarixli 858-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alır**:

Maddə 1. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 740 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 10, 16) 18.76-ci maddəsində "Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən güc həddindən" sözləri "200 kilovatt" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. "Hidroenergetika qurğularının təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2003, № 2, maddə 78 (Cild I) 2.1-ci maddəsindən "Elektrik və istilik stansiyaları haqqında," sözləri çıxarılsın.

Maddə 3. "Ölçmələrin vəhdətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 7, maddə 778 (Cild I); Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 5 mart tarixli 1108-VIQD nömrəli Qanunu) 13.2-ci maddəsindən "Elektrik və istilik stansiyaları haqqında," sözləri çıxarılsın.

Maddə 4. "Lisensiyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 632 (Cild I) 3 nömrəli əlavə - "Sahibkarlıq fəaliyyətinə verilən icazələrin siyahısı"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 53-cü maddədə "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən güc həddindən" sözləri "su elektrik stansiyası və bio kütədən alınan qaz və ya digər yanacaq növü vasitəsilə elektrik və istilik enerjisi istehsal edən elektrik stansiyalarında elektrik enerjisinin istehsalı üzrə 500 kilovatt, digər hallar üzrə isə 150 kilovatt" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. 57-ci maddədə "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən güc həddindən" sözləri "200 kilovatt" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 5. "Elektrik enerjisi istehsalında bərpəolunan enerji mənbələrindən istifadə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 7, maddə 702 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 1-ci maddə üzrə:
5.1.1. 1.1.2-ci maddədə "təchizat" sözlərindən əvvəl "paylanma", sözü əlavə edilsin;
5.1.2. 1.1.7-ci maddədə "təchizat" sözü "paylanma" sözü ilə əvəz edilsin;

"Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 11 aprel tarixli 858-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 31 may tarixli 1171-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 11 aprel tarixli 858-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 31 may tarixli 1171-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 26 dekabr tarixli 621 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 767 (Cild I) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2.1-ci bənddən, "18.76-ci" sözləri çıxarılsın;

1.2. 2.2-1-ci bənddə "və 18.76-ci maddələrində" sözləri "maddəsində" sözü ilə əvəz edilsin.

2. "Lisensiyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 671 (Cild I) 2.2-ci bəndində, "53-cü və 57-ci maddələrində" sözləri "maddəsində" sözü ilə əvəz edilsin.

5.1.3. 1.1.9-cu maddədə "elektrik şəbəkəsi üzrə dövlət elektroenergetika müəssisəsi, elektrik təchizatı şəbəkəsi üzrə enerji təchizatı müəssisəsi" sözləri "şəbəkə üzrə ötürücü sistem operatoru, paylayıcı şəbəkə üzrə paylayıcı sistem operatoru" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.1.4. 1.1.12-ci maddədə "müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) müəyyən etdiyi güc həddində" sözləri "150 kVt-dək (150 kVt daxil olmaqla)" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.1.5. 1.1.15-ci maddədə "dövlət elektroenergetika müəssisəsi" sözləri "ötürücü sistem operatoru" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.1.6. 1.1.16-cı maddədə "dövlət elektroenergetika müəssisəsi" sözləri "ötürücü sistem operatoru" sözləri ilə, "qeyri-balansın" sözü "elektrik enerjisinin qeyri-balansın" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddədə "elektrik enerjisi istehsalının," sözlərindən sonra "saxlanmasının," sözü əlavə edilsin;

5.2. 6.4.5-ci maddədə "dövlət elektroenergetika müəssisəsi və enerji təchizatı müəssisəsinin" sözləri "ötürücü və paylayıcı sistem operatorlarının" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.3. 8.4.3-cü maddədə "dövlət elektroenergetika müəssisəsi və ya enerji təchizatı müəssisəsi" sözləri "ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorları" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.4. 10.1-ci maddədə "elektrik təchizatı şəbəkəsinə" sözləri "paylayıcı şəbəkəyə" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.5. 14-cü maddədə "Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilmis" sözləri "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.6. 17-ci maddə üzrə:

5.6.1. 17.1-ci maddədə "müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən" sözləri "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.6.2. 17.3-cü maddədə "dövlət elektroenergetika müəssisəsi və ya enerji təchizatı müəssisəsi" sözləri "ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorları" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.7. 19-cu maddənin 19.1-ci və 19.2-ci maddələrin birinci abzaslarında "Dövlət elektroenergetika müəssisəsi və enerji təchizatı müəssisəsinin" sözləri "Ötürücü və paylayıcı sistem operatorlarının" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 6. Bu Qanunun 5.1.3-cü, 5.2-ci, 5.3-cü, 5.6.2-ci və 5.7-ci maddələrində paylayıcı sistem operatoruna münasibətdə 2025-ci il iyulun 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 31 may 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cu bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 4, maddə 213 (Cild I); 2024, № 1, maddə 6; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 5 mart tarixli 1108-VIQD nömrəli Qanunu) 7-ci maddəsinin 2-2-ci hissəsinə və 49-cu maddəsinin 1-2-ci hissəsindən "yerli investisiyalı" sözləri çıxarılsın.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 4 (I kitab), maddə 250 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 5 mart tarixli 1108-VIQD

nömrəli və 19 aprel tarixli 1136-VIQD nömrəli qanunları) 47.2-ci maddəsinin üçüncü cümləsində "Qeyri-hökumət təşkilatlarının" sözləri "Hüquqi şəxslərin (publik hüquqi şəxslər və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq olunmuş nizamnaməsi ilə dövlət nəzarəti və yoxlama funksiyaları verilmiş hüquqi şəxslər istisna olmaqla)" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin cümləyə (birinci halda) "dövlət" sözdən sonra "orqanlarının (qurumlarının)" sözləri əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 may 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1156-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il

25 avqust tarixli 386 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1156-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 47.2-ci maddəsinin üçüncü cümləsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Məcəllənin 47.2-ci maddəsinin üçüncü cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1156-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il

25 avqust tarixli 386 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 609 (Cild I) 3-cü hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 3.1-ci bənddə "139.4-cü (üçüncü cümlədə)" sözləri "47.2-ci və 139.4-cü maddələrinin üçüncü cümlələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.2. aşağıdakı məzmununda 3.1-1-ci bənd əlavə edilsin: "3.1-1. həmin Məcəllənin 47.2-ci maddəsinin üçüncü cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;"

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 27 dekabr tarixli 2430 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsində dəyişikliklər edilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2024-cü il üçün büdcəsinin gəlirlərini və xərclərini dəqiqləşdirmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 27 dekabr tarixli 2430 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 12 (I kitab), maddə 1691 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1-ci hissədə "12 073 255,5" və "12 900 232,5" rəqəmləri müvafiq olaraq "14 109 215,6" və "12 904 943,4" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 2-ci hissə üzrə:
1.2.1. 2.1-ci bəndin "Gəlirlərin məbləği (min manat)" sütununda "8 146 218,8" rəqəmləri "10 197 589,6" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.2.2. 2.3-cü bəndin "Gəlirlərin məbləği (min manat)" sütununda "24 223,4" rəqəmləri "170,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.2.3. 2.5-ci bəndin "Gəlirlərin məbləği (min manat)" sütununda "767 244,4" rəqəmləri "775 887,1" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.2.4. "Gəlirlərin məbləği (min manat)" sütununun "Cəmi" abzasında "12 073 255,5" rəqəmləri "14 109 215,6" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

1.3. 3-cü hissə üzrə:
1.3.1. 3.2-ci bəndin "Xərclərin məbləği (min manat)" sütununda "33 526,0" rəqəmləri "38 237,9" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.3.2. 3.3-cü bəndin "Xərclərin məbləği (min manat)" sütununda "47 460,0" rəqəmləri "47 459,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.3.3. "Xərclərin məbləği (min manat)" sütununun "Cəmi" abzasında "12 900 232,5" rəqəmləri "12 904 943,4" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında təbii qaz sahəsində Əməkdaşlıq Sazişi"nin təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2024-cü il mayın 14-də İstanbul şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında təbii qaz sahəsində Əməkdaşlıq Sazişi"ni təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Əməkdaşlıq Sazişi qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Əməkdaşlıq Sazişinin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Türkiyə Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Avropa Komissiyasının Qeydiyyat Alınmış İxracatçılar Sistemindən Azərbaycan Respublikasının istifadəsi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Avropa Komissiyasının Qeydiyyata Alınmış İxracatçılar Sistemindən (REX) istifadənin təmin edilməsi məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Avropa Komissiyasının Qeydiyyata Alınmış İxracatçılar Sistemindən (REX) istifadə məqsədilə ixracatçıların qeydiyyatı alınması barədə təsdiqedic kodun verilməsini, Ümumi Səlahiyyətli Referensiyalar Sistemi (GSP) daxilində birtərəfli qaydada tarif preferensiyalarının (güçəzlərinin) verilməsi ilə bağlı Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlərdən, habelə Norveç Krallığından və İsveçrə Konfederasiyasından daxil olan sörğülərin cavablandırılmasını və bu çərçivədə digər işlərin həyata keçirilməsini təmin edən vahid səlahiyyətli orqandır.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi:

3.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş ixracatçıların qeydiyyata alınması barədə təsdiqedic kodun verilməsi və daxil olan sörğülərin cavablandırılması qaydalarını dörd ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

4. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin vahid səlahiyyətli orqan müəyyən edilməsi barədə Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlərə, Norveç Krallığına və İsveçrə Konfederasiyasına müvafiq bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

"Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cu bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 1, maddə 8 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2.0.11-ci maddədən "və ona əlavə edilən sənədlər" sözləri çıxarılсын;

1.2. 2.0.16-cı maddədə "əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs" sözləri "təsisçiyə (təsisçilərə)" sözləri ilə, "və ona" sözləri "təsisçi xarici hüquqi şəxs olduğu təqdirdə isə həmçinin həmin ərizəyə" sözləri ilə və həmin maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin;

1.3. aşağıdakı məzmununda 2.0.17-ci və 5.8-ci maddələr əlavə edilsin:

"2.0.17. sanksiya tətbiq edilməli olan fiziki şəxslər və qurumlar - "Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş fiziki şəxslər və qurumlardır.;"

"5.8. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində müəyyən edilən müddət ərzində tamamilə ödənilmiş nizamnamə kapitalı barədə 5 (beş) iş günü müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) məlumat verilməlidir.;"

1.4. 5-1-ci maddə üzrə:

1.4.1. 5-1.1-ci maddənin üçüncü cümləsində "Həmin" sözü "Təsisçi (təsisçilər) həmin" sözləri ilə, "keçməklə elektron ərizə formasını doldurur" sözləri "keçməklə" sözü ilə əvəz edilsin və həmin maddənin dördüncü cümləsi çıxarılсын;

1.4.2. 5-1.2-ci və 5-1.3-cü maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"5-1.2. Adi elektron dövlət qeydiyyatı zamanı təsisçi (təsisçilər) elektron ərizə formasını doldurur, işçilərə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşamaq üçün icazəsi olan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan işçilərə ilk dəfə bağlanılan əmək müqaviləsinin məlumatlarını həmin ərizəyə daxil edir, ərizədə qeyd olunan məlumatlar əsasında elektron sənəd formasında yaradılan nizamnamə ilə real vaxt rejimində tanış olur və onu gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq edir. Adi elektron dövlət qeydiyyatı zamanı təsisçi tərəfindən qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq hazırlanmış nizamnamə elektron ərizə formasına əlavə oluna bilər.

5-1.3. Sürətli elektron dövlət qeydiyyatı zamanı təsisçi fiziki şəxs elektron ərizə formasında yalnız təkbaşına icra orqanının rəhbəri, fəaliyyət sahəsi və işçilərə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşamaq üçün icazəsi olan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan işçilərə ilk dəfə bağlanılan əmək müqaviləsinin məlumatlarını göstərir. Bu halda təsisçi elektron sənəd formasında yaradılan nizamnamə ilə real vaxt rejimində tanış olur və onu gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq edir.;"

1.4.3. aşağıdakı məzmununda 5-1.3-1-ci maddə əlavə edilsin:

"5-1.3-1. Yerli investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərin elektron dövlət qeydiyyatı zamanı təsisçi (təsisçilər) və qanuni təmsilçi (qanuni təmsilçilər) eyni şəxs olmadıqda, ərizə həm təsisçi (təsisçilər), həm də qanuni təmsilçi (qanuni təmsilçilər) tərəfindən gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq edilməlidir.;"

1.4.4. 5-1.8-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"5-1.8. Yerli investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərin elektron dövlət qeydiyyatı zamanı elektron ərizəyə daxil edilmiş işçilərə ilk dəfə bağlanılan əmək müqaviləsinin məlumatları qeydiyyatı prosesi başa çatdıqdan (dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamə, dövlət reyestridən çıxarış və nizamnamə elektron kabinetə göndərildikdən) sonra avtomatik olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemində ötürülür.;"

1.5. 6.1.3-cü maddənin ikinci cümləsində və 7.1.1-ci maddədə "hüquqi şəxsin yerləşdiyi ölkədə Azərbaycan Respublikasının

diplomantik nümayəndəliyi və ya bu ölkədə Azərbaycan Respublikasının mənafeyini təmsil edən digər ölkənin diplomatik nümayəndəliyi tərəfindən (bələbləri olmadıqda, müstəsna hal kimi Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən)" sözləri "Azərbaycan Respublikasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum), Azərbaycan Respublikasının hüddullarından kənarada isə Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəliyi və ya konsulluğu tərəfindən" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.6. 7-2-ci maddə üzrə:
1.6.1. 7-2.1-ci maddədə "əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs" sözləri "təsisçi (təsisçilər)" sözləri ilə əvəz edilsin, həmin maddəyə "qeydiyyatının" sözdündən sonra "(yenidən təşkil nəticəsində yaranan məhdud məsuliyyətli cəmiyyət istisna olmaqla)" sözləri və aşağıdakı məzmununda ikinci - beşinci cümlələr əlavə edilsin:

"Xarici investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin elektron dövlət qeydiyyatı zamanı təsisçi xarici hüquqi şəxs olduğu təqdirdə, onun qeydiyyatını təsdiq edən sənədlər - ticarət reyestridən çıxarış, qeydiyyat şəhadətnaməsi və qeydiyyatı təsdiq edən digər əlaqəli sənədlər ərizəyə əlavə olunmalıdır. Qeydiyyatı təsdiq edən sənədlərin konsulluq təsdiqi tələb olunduğu zaman bu sənədlər həmin xarici hüquqi şəxs tərəfindən Azərbaycan Respublikasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma), Azərbaycan Respublikasının hüddullarından kənarada isə Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəliyinə və ya konsulluğuna təqdim olunur. Qeydiyyatı təsdiq edən sənədlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) və ya diplomatik nümayəndəlik (konsulluq) tərəfindən təqdim olunduqda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemi vasitəsilə Azərbaycan Respublikasının dövlət dilinə tərcüməsinin təsdiq olunması məqsədilə "Elektron notariat" informasiya sistemində, tərcüməsi notariat qaydasında təsdiq olunduqdan sonra sorğu əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemində ötürülür. Elektron şəhadətnamə (apostil) verilməsi xarici rəsmi sənədlər isə "Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 27-ci maddəsinə uyğun olaraq yoxlanıldıqda və "Elektron notariat" informasiya sistemi vasitəsilə tərcüməsi notariat qaydasında təsdiq olunduqdan sonra sorğu əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemində ötürülür.;"

1.6.2. 7-2.2-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"7-2.2. Elektron dövlət qeydiyyatı zamanı ərizədə təsisçi (təsisçilər) fəaliyyət sahəsi, işçilərə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşamaq üçün icazəsi olan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan işçilərə ilk dəfə bağlanılan əmək müqaviləsinin məlumatlarını göstərir, özü tərəfindən daxil edilmiş məlumatlara əsasən elektron sənəd formasında yaradılan nizamnamə ilə real vaxt rejimində tanış olur və onu gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq edir.;"

1.6.3. 7-2.3-cü maddə ləğv edilsin;

1.6.4. 7-2.4-cü maddənin ikinci cümləsinə "göndərilir" sözdündən sonra "və işçilərə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşamaq üçün icazəsi olan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan işçilərə ilk dəfə bağlanılan əmək müqaviləsinin məlumatları avtomatik olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemində ötürülür" sözləri əlavə edilsin;

1.7. 11.3-cü maddə üzrə:
1.7.1. 11.3.2-1-ci maddədə "Qeyri-hökumət təşkilatlarının" sözləri "hüquqi şəxslərin (publik hüquqi şəxslər və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq olunmuş nizamnaməsi ilə dövlət nəzarəti və yoxlama funksiyaları verilmis hüquqi şəxslər istisna olmaqla)" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddəyə (birinci halda) "dövlət" sözdündən sonra "orqanlarının (qurumlarının)" sözləri əlavə edilsin;

1.7.2. 11.3.3-cü maddədən "firma adlarının qorunması haqqında qanunvericiliyin tələbləri pozulduqda və ya" sözləri çıxarılсын;

1.7.3. aşağıdakı məzmununda 11.3.3-1-ci və 11.3.3-2-ci maddələr əlavə edilsin:

"11.3.3-1. kommersiya qurumlarına münasibətdə bu Qanunun 11.3.1-11.3.2-1-ci və 11.3.3-2-ci maddələrində nəzərdə tutulardan əlavə olaraq, həmçinin:

11.3.3-1.1. eyni adlı hüquqi şəxs qeydiyyata alınmış olduqda; 11.3.3-1.2. dövlətin və ya bələdiyyənin təsisçisi olduğu hüquqi şəxslər istisna olmaqla, hüquqi şəxsin adında Azərbaycan Respublikası dövlət orqanlarının (qurumlarının) və ya yerli özünüidaretmə orqanlarının tam və ya qısaltdılmış adlarından (qısaltdılmış adın ayrıca söz kimi mövcud olduğu hallar istisna olmaqla) istifadə edildikdə;

11.3.3-1.3. dövlətin təsis etdiyi və ya dövlətin payı olan hüquqi şəxslər istisna olmaqla, hüquqi şəxsin adında Azərbaycan Respublikası və ya Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanları (qurumları) və ya yerli özünüidaretmə orqanları ilə əlaqəli olması təəssüratı yaradan söz və ya ifadələrdən istifadə edildikdə;

11.3.3-1.4. əsasız olaraq dövlət tərəfindən lisenziyalandırıldığı və ya digər formada səlahiyyətləndirildiyi barədə mülki dövrüyyə iştirakçılarındakı çəşnliq yarada bilən adlardan istifadə edildikdə;

11.3.3-1.5. hüquqi şəxsin adında milli qəhrəmanların və şəhidlərin adlarından (onların və ya vərəsələrinin icazəsi olmadan) istifadə edildikdə;

11.3.3-1.6. dövlət qeydiyyatına alınmış hüquqi şəxsin adının bir və ya iki hərfinin dəyişdirilməsi və ya yeni hərfin (sözün mənasının dəyişdiyi hallar istisna olmaqla), işarənin (rəqəmlər istisna olmaqla) əlavə edilməsi, habelə adındakı sözlərin yerinin dəyişdirilməsi ilə mülki dövrüyyə iştirakçılarındakı çəşnliq yarada biləcək addan istifadə edildikdə;

11.3.3-1.7. hüquqi şəxsin adında Azərbaycan əlifbasında olan hərflər, rəqəmlər, "nöqtə", "vergül", "dırnaq", "defis" və "nömrə" işarələri istisna olmaqla, digər işarələr və simvollarından istifadə edildikdə;

11.3.3-1.8. xarici ölkələrdə mövcud olan hüquqi şəxslərin təşkilati-hüquqi formalarını əks etdirən termin və ya qısa adlardan istifadə edildikdə (xarici hüquqi şəxslərin nümayəndəlik və ya filialları istisna olmaqla);

11.3.3-1.9. hüquqi şəxsin adında xarici ölkələrin tam və ya qısaltdılmış rəsmi adlarından istifadə edildikdə (xarici investisiyalı qurumlar istisna olmaqla);

11.3.3-1.10. hüquqi şəxsin adında beynəlxalq təşkilatların tam və ya qısaltdılmış adlarından istifadə edildikdə;

11.3.3-1.11. hüquqi şəxsin adında "Banklar haqqında", "Sığorta fəaliyyəti haqqında", "İnvestisiya fondları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları və Azərbaycan Respublikasının digər sahəvi qanunları ilə qadağan edilən sözlərdən istifadə edildikdə;

11.3.3-2. hüquqi şəxsin, xarici hüquqi şəxsin nümayəndəliyi və ya filialının və ya onların təsisçisinin və ya qanuni təmsilçisinin adı terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə çərçivəsində barəsində sanksiya tətbiq edilməli olan şəxslərin siyahısında olduqda.;"

Maddə 2. Keçid müddəə

Bu Qanunun 1.6.1-ci maddəsinin konsulluq leqallaşdırılması tələb olunan sənədlərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemi vasitəsilə təqdim olunması ilə bağlı müddəaları həmin informasiya sistemi fəaliyyətə başladığından və aidiyyəti dövlət orqanlarının (qurumlarının) informasiya sistemlərinə inteqrasiya olunduqdan sonra qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 may 2024-cü il

P.V.Qlıboçkonun "Dostluq" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın və qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmləndirilməsində xüsusi xidmətlərinə görə Pyotr Vitalyeviç Qlıboçko "Dostluq" ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

F.N.Əzizovun 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunda uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə Fikrət Nəhməd oğlu Əzizov 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanları əməkdaşlarına diplomatik rütbələrin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanlarının aşağıdakı əməkdaşlarına diplomatik rütbələr verilsin:

fövqəladə və səlahiyyətli səfir

Əskərov Əlimirzamin Qəvvam oğlu

birinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi

Atamoğlanov Ağalar Rahim oğlu
Quliyev Faiq Maqbet oğlu

ikinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi

Hacızadə Ayxan Elxan oğlu
Musayev Azər Samiddin oğlu
Yaqubova Aysel Şakir qızı.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Ə.İ.Əzizovun Beyləqan Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 124-cü maddəsinin II hissəsini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Əziz İmran oğlu Əzizov Beyləqan Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Ə.İ.Əzizovun Bakı şəhəri Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 124-cü maddəsinin II hissəsini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Əziz İmran oğlu Əzizov Bakı şəhəri Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

"Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1155-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 12 aprel tarixli 48 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1155-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:
1.1. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.8-ci, 5-1.8-ci maddələrində, 6.1.3-cü maddəsinin ikinci cümləsində, 7.1.1-ci maddəsində, 7-2.1-ci maddəsinin üçüncü (hər üç halda) və beşinci cümlələrində, 7-2.4-cü maddəsinin ikinci cümləsində və 11.3.2-1-ci maddəsinə nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 11.3.2-1-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.3. həmin Qanunun 5-1.8-ci maddəsində və 7-2.4-cü maddəsinin ikinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.4. həmin Qanunun 5.8-ci maddəsində, 7-2.1-ci maddəsinin dördüncü (üçüncü halda) və beşinci cümlələrində "orqan (qurum)" dedikdə Dövlət Vergi Xidməti qismində Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.5. həmin Qanunun 6.1.3-cü maddəsinin ikinci cümləsində, 7.1.1-ci maddəsində, 7-2.1-ci maddəsinin üçüncü (birinci və ikinci hallarda) cümlələrində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.6. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1155-VIQD nömrəli Qanununun 2-ci maddəsinə nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.7. həmin Qanunun 2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 21 may tarixli 1155-VIQD nömrəli Qanununun 2-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Res-

publikası Xarici İşlər Nazirliyinin müvafiq informasiya sisteminin yaradılması ilə bağlı altı ay müddətində müvafiq tədbirlər görsün;

2.2. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin;

3. "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 12 aprel tarixli 48 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 4, maddə 228 (Cild I) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 2.1-ci bənddə "maddəsində, 5.4.10-cu" sözləri ilə əvəz olunsun, həmin bəndə "5-1.9-cü" sözlərindən sonra "maddələrində, 6.1.3-cü maddəsinin ikinci cümləsində, 7.1.1-ci maddəsində, 7-2.1-ci maddəsinin üçüncü, dördüncü (hər üç halda) və beşinci cümlələrində, 7-2.4-cü maddəsinin ikinci cümləsində" sözləri, "8-1.2-ci," sözlərindən sonra "11.3.2-1-ci," sözləri əlavə edilsin;

3.2. aşağıdakı məzmununda 2.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.2-1. həmin Qanunun 11.3.2-1-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur.;"

3.3. 2.5-ci bənddə "maddəsinin birinci cümləsində, 7-2.1-ci maddəsində, 7-2.4-cü maddə-

sinin birinci cümləsində" sözləri ", 7-2.1-ci və 7-2.4-cü maddələrinin birinci cümlələrində" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin bənddən "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında" sözləri çıxarılсын;

3.4. 2.5-1-ci bənddə "5-1.8-ci və 5-1.9-cu maddələrində "orqan" dedikdə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında" sözləri "5.8-ci, 5-1.9-cu maddələrində, 7-2.1-ci maddəsinin dördüncü (üçüncü halda) və beşinci cümlələrində, 13.3-1-ci maddəsinə "orqan (qurum)" dedikdə" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.5. 2.6-cı və 2.14-1.1-ci bəndlərdən "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında" sözləri çıxarılсын;

3.6. 2.8-ci və 2.9-1-ci bəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"2.8. həmin Qanunun 6.1.3-cü maddəsinin ikinci cümləsində, 7.1.1-ci maddəsində, 7-2.1-ci maddəsinin üçüncü və dördüncü (birinci və ikinci hallarda) cümlələrində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi nəzərdə tutulur.;"

"2.9-1. həmin Qanunun 5-1.8-ci maddəsində və 7-2.4-cü maddəsinin ikinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur.;"

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

"Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 8, maddə 1669 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1.1.26-cı maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 1.1.27-ci maddə əlavə edilsin:

"1.1.27. məqsədli proqramlar - sosial müdafiyyə xüsusi ehtiyacı olan və işə düzəlməkdə çətinlik çəkən şəxslərin məşğulluğunun təmin olunması məqsədilə iş yerlərinin yaradılmasına bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən işsizlikdən sığortası vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsini nəzərdə tutan aktiv məşğulluq tədbiri".

2. 26.2-ci maddədən "və kvotadan əlavə iş yerlərinin" sözləri çıxarılınsın.

3. Aşağıdakı məzmununda 26.3 - 26.14-cü maddələr əlavə edilsin: "26.3. Kvotadan əlavə iş yerlərinin yaradılması qaydasını müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) müəyyən edir.

26.4. Hər bir işgötürən üzrə kvotadan əlavə iş yerlərinin sayı işgötürən üçün müəyyən edilmiş kvota miqdarınadək, lakin 15 (on beş) iş yerindən çox olmamaqla müəyyən edilir.

26.5. Kvotadan əlavə iş yerlərində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən göndəriş verilmiş şəxslərlə 2 (iki) ildən az olmayan müddətdə bağlanmış əmək müqaviləsi üzrə əməkhaqqı bu Qanunun 26.6-cı maddəsi nəzərdə alınmaqla, işsizlikdən sığortası vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

26.6. Kvotadan əlavə iş yerləri üzrə əməkhaqqının işsizlikdən sığortası vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən hissəsinin məbləği sosial müdafiyyə xüsusi ehtiyacı olan və işə düzəlməkdə çətinlik çəkən şəxslərin kateqoriyaları üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilən faiz dərəcələri təbiiq olunmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən övəlki il üçün müəyyən olunmuş ölkə üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqından çox olmamaq şərti ilə işgötürənlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında bağlanmış müqavilə əsasında müəyyən edilir.

26.7. Məqsədli proqramlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) müəyyən etdiyi qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müsabiqə yolu ilə seçilən işgötürənlərin iştirakı ilə həyata keçirilir.

26.8. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) il ərzində bir dəfədən az olmayaraq məqsədli proqramların həyata keçirilməsinə dair rəsmi internet sahifəsində müsabiqə elan edir.

26.9. Müsabiqədə aşağıdakı şərtlərə uyğun olan işgötürənlər iştirak edə bilərlər:

26.9.1. son bir il ərzində fəaliyyətdə olan və mürciət tarixinə Azərbaycan Respublikasında vergilər və digər icbari ödənişlər üzrə vaxtı keçmiş öhdəlikləri olmayan;

26.9.2. son bir il ərzində işçilərin sayını azaltmayan və ya iş yerlərini itxisar etməyən;

26.9.3. bu Qanunun 18.3-cü maddəsinə uyğun olaraq müvafiq məlumatları vakansiya bankına təqdim edən.

26.10. Dövlət orqanlarının (qurumlarının), bələdiyyə orqanlarının, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərin müsabiqədə iştirakına yol verilmir.

26.11. Müsabiqədə məqsədli proqramlar üzrə əmək bazarında ən çox tələb olunan peşələr üzrə, sosial müdafiyyə xüsusi ehtiyacı olan və işə düzəlməkdə çətinlik çəkən şəxslər üçün münasib və dayanıqlı iş yerləri yaradan işgötürənlərə üstünlük verilir.

26.12. Müsabiqədə qalib olmuş işgötürənlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında müvafiq məqsədli proqramın istiqamətləri, tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə məsuliyyəti göstərilməklə məqsədli proqramın həyata keçirilməsinə dair 3 (üç) illik müddətdə müqavilə bağlanılır. Müqavilə müddətində işgötürənlərin məqsədli proqramların həyata keçirilməsinə dair digər müsabiqədə iştirakına yol verilmir.

26.13. Məqsədli proqramın həyata keçirilməsi çərçivəsində işgötürən tərəfindən yaradılan və 2 (iki) ildən az olmayan müddətdə bağlanmış əmək müqaviləsi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) göndərişi əsasında işçi qəbul ediləcək hər iş yerinə görə iqtisadi fəaliyyət növləri xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla ayrılacaq vəsaitin məbləği müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

26.14. Müqavilədə nəzərdə tutulan müddət ərzində ayrılmış vəsaiti təyinatı üzrə istifadə etməyən işgötürənlər məqsədli proqramlar çərçivəsində iş yerlərinin yaradılması üçün ayrılmış işsizlikdən sığortası vəsaitini geri qaytarmalıdır.

4. 29.1-ci maddədə "əməkhaqqı" sözü "əməkhaqqının 50 faizi" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 iyun 2024-cü il

"Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 25 iyun tarixli

1184-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 29 iyun tarixli 1196-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 24 avqust tarixli 233 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 25 iyun tarixli 1184-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.1.27-ci, 26.3-cü, 26.5-ci, 26.6-cı (hər üç halda), 26.7-ci (hər iki halda), 26.8-ci maddələrində, 26.12-ci maddəsinin birinci cümləsində və 26.13-cü (hər iki halda) maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 26.3-cü və 26.7-ci (birinci halda) maddələrində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.3. həmin Qanunun 1.1.27-ci, 26.5-ci, 26.6-cı (birinci və üçüncü hallarda), 26.7-ci (ikinci halda), 26.8-ci maddələrində, 26.12-ci maddəsinin birinci cümləsində və 26.13-cü (hər iki halda) maddələrində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.4. həmin Qanunun 26.6-cı maddəsində (ikinci halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti üç ay müddətində:

2.1. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 26.3-cü maddəsinə uyğun olaraq, kvotadan əlavə iş yerlərinin yaradılması qaydasını təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.2. həmin Qanunun 26.7-ci maddəsinə uyğun olaraq, məqsədli proqramların həyata keçirilməsi qaydasını təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 25 iyun tarixli 1184-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi altı ay müddətində:

3.1. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 26.6-cı maddəsinə uyğun olaraq, sosial müdafiyyə xüsusi ehtiyacı olan və işə düzəlməkdə çətinlik çəkən şəxslərin kateqoriyaları üzrə faiz dərəcələrini təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.2. həmin Qanunun 26.13-cü maddəsinə uyğun olaraq, məqsədli proqramların həyata keçirilməsi çərçivəsində işgötürən tərəfindən yaradılan hər iş yerinə görə iqtisadi fəaliyyət növlərinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla ayrılacaq vəsait

tin məbləğini təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

4. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 29 iyun tarixli 1196-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 24 avqust tarixli 233 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 8, maddə 1683 (Cild I) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 2.1-ci bəndə "1.1.23-cü," sözlərindən sonra "1.1.27-ci," sözləri, "26.2-ci," sözlərindən sonra "26.3-cü, 26.5-ci, 26.6-cı (hər üç halda), 26.7-ci (hər iki halda), 26.8-ci maddələrində, 26.12-ci maddəsinin birinci cümləsində, 26.13-cü (hər iki halda)," sözləri əlavə edilsin;

4.2. 2.4-cü bəndə "26.2-ci," sözlərindən sonra "26.3-cü, 26.7-ci (birinci halda)," sözləri əlavə edilsin;

4.3. 2.5-ci bəndə "1.1.23-cü," sözlərindən sonra "1.1.27-ci," sözləri, "26.1-ci," sözlərindən sonra "26.5-ci, 26.6-cı (birinci və üçüncü hallarda), 26.7-ci (ikinci halda), 26.8-ci maddələrində, 26.12-ci maddəsinin birinci cümləsində, 26.13-cü (hər iki halda)," sözləri əlavə edilsin;

4.4. 2.17-ci bənddə "və 25.2-ci" sözləri ", 25.2-ci və 26.6-cı (ikinci halda)" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2023-cü il büdcəsinin icrası haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 434 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə"yə və 2001-ci il 12 sentyabr tarixli 579 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"na uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2023-cü il büdcəsinin icrası ilə bağlı hazırlanmış hesabatı dair Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasının və Azərbaycan Respublikası Hesablaşma Palatasının rəylərini və Dövlət Neft Fondunun maliyyə fəaliyyətinin beynəlxalq auditor təşkilatı tərəfindən keçirilmiş auditinin nəticələrini nəzərə alaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2023-cü il büdcəsinin icrası, gəlirlər 21 661 900,4 min manat, xərclər 11 832 650,1 min manat və ya Fondun 2023-cü il büdcəsində nəzərdə tutulana nisbətən gəlirlər üzrə 132,6 faiz, xərclər üzrə 99,9 faiz səviyyəsində olmaqla, aşağıdakı kimi təsdiq edilsin:

Sıra №-si	Göstəricilər	Məbləğ (min manatla)
	Gəlirlər, cəmi:	21 661 900,4
	o cümlədən:	
1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaqla, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçisi, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)	14 519 001,1
2.	Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilərin müqavilə sahəsində istifadə üçün akrhesabı ödənişləri	3 600,6
3.	Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlir	839,0
4.	Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlir	6337788,6
5.	Neft-qaz sənayesinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar	800 671,1
	Xərclər, cəmi:	11 832 650,1
	o cümlədən:	
1.	Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsinə transfert	11 737630,0
2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 noyabr tarixli 711 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi	27 919,1
3.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 fevral tarixli 3163 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Genclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi	34 343,2
4.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	32 757,8

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

A.A.Əliyevin Bakı şəhəri Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 124-cü maddəsinin II hissəsini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Adil Abış oğlu Əliyev Bakı şəhəri Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

S.P.Məmmədخانovun Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 124-cü maddəsinin II hissəsini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Sahir Polad oğlu Məmmədخانov Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2024-cü il

Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı kollektivə təqdim edilib

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunan Sahir Polad oğlu Məmmədخانov iyulun 8-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Zeynal Nəğdəliyev tərəfindən

rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrinin iştirakı ilə kollektivə təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, təqdimatda Zeynal Nəğdəliyev çıxış edərək dövlətimizin başçısının tapşırığı və tövsiyələrini çatdırıb.

S.Məmmədخانov ona göstərilən etimada görə minnətdarlıq edib.

Bakıda "ŞƏT Nümayiş Zonası - Azərbaycanda logistika və ticarətin təşviqi" konfransı keçirilib

Bakıda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi - AZPROMO, Çin-Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Yerli İqtisadi və Ticarət Əməkdaşlığı Nümayiş Zonasının (SCODA) İnzibati Komitəsinin birgə təşkilatçılığı, Çinin Azərbaycandakı səfirliyi, Azərbaycanın Çindəki səfirliyində ticarət nümayəndəsi Aparatının dəstəyi ilə "ŞƏT Nümayiş Zonası - Azərbaycanda logistika və ticarətin təşviqi" konfransı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə hər iki ölkədən rəsmilərlə yanaşı, ticarət, logistika və turizm sektorlarından şirkətlərin nümayəndələri də iştirak ediblər.

Konfransda çıxış edən Çinin Azərbaycandakı səfirliyinin müvəqqəti işlər vəkili Dinq Tao bildirdi ki, Azərbaycan-Çin ikitərəfli münasibətləri əhəmiyyətli dərəcədə möhkəmlənib, iqtisadi tərəfdaşlıq isə müxtəlif sahələrdə qarşılıqlı maraqlar nəticəsində genişlənib.

AZPROMO-nun icraçı direktoru Yusif Abdullayev ölkəmiz arasında iqtisadi-ticarət əməkdaşlığı haqqında danı

şıb. Bildirilib ki, Azərbaycanın Çində 6 ticarət evi fəaliyyət göstərir, ölkələrimiz qlobal nəqliyyat infrastrukturunu təşəbbüslərində birgə iştirak edir, sənaye və avtomobil istehsalı sahələrində isə ortaq layihələr reallaşdırılır.

Tədbirdə Çin Kommunist Partiyasının İşçi Komitəsi katibinin müavini və SCODA İnzibati Komitəsinin icraçı direktorunun müavini Li Qanq SCODA-nın Azərbaycan ilə beynəlxalq ticarət sərəncamlarında birgə fəaliyyətini vurğulayaraq, qurumun ölkəmizin bir sıra təşkilatları ilə mühüm razılaşmalar imzaladığını diqqətə çatdırıb.

Konfransda, həmçinin Ələt Azad İqtisadi Zonasının səlahiyyətli qurumunun İdarə Heyətinin sədri Valeh Ələsgərov, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov, o cümlədən Dövlət Turizm Agentliyi, Transzit Yükdəşmələr üzrə Koordinasiya Şurası və Çində şəhər bələdiyyəsinin nümayəndələri ölkələrimizin biznes, ticarət və tranzit imkanları, eləcə də Azərbaycan-Çin əlaqələrinin müxtəlif platformalar və formatlarda inkişafı haqqında çıxışlar edib, təqdimatlar keçiriblər.

Konfrans çərçivəsində hər iki ölkənin müvafiq qurumları arasında nəqliyyat-logistika, ticarət və turizm sahələrində əməkdaşlığı nəzərdə tutan sənədlər imzalandı.

Tədbir B2B formatında görüşlərlə davam edib.

COP29 ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin beşinci iclası

İyulun 8-də BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin beşinci iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri, Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Nuriyev COP29-a hazırlıq prosesinin Prezident İlham Əliyevin daimi nəzarəti altında olduğunu qeyd edib.

Samir Nuriyev bildirib ki, Prezident İlham Əliyev iyulun 4-də keçirilmiş "Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı plus" formatında tədbirdə və iyulun 6-da Şuşada təşkil edilmiş Türk Dövlətləri Təşkilatının

Dövlət başçılarının qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Azərbaycanın COP29 zamanı inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında körpü yaratmaq və konsensusa nail olmaq üçün söylədiyi əsərgəməyəcəyini vurğulayıb. Təşkilat Komitəsinin sədri əlavə edib ki, Şuşa zirvə görüşündə qəbul olunmuş "Qarabağ Boyanması"nda qardaş türk dövlətləri COP29-da real nəticələrin əldə edilməsi istiqamətində Azərbaycanı ardıcıl olaraq dəstəkləyiblər.

Samir Nuriyev Prezident İlham Əliyevin Liderlər Sammitinə dövlətinə cavab olaraq tədbirdə iştirak edəcək dövlət və hökumət başçılarına sayın artdığını bildirib. O, sammitə böyük marağın ölkəmizə hörmətin, Azərbaycanın nəhəng beynəlxalq tədbirləri yüksək səviyyədə təşkil etmək qabiliyyətinə inamın və "yaşıl keçid"lə bağlı qəti siyasi iradəsinə etimadın göstəricisi olduğunu vurğulayıb.

Prezident Administrasiyasının rəhbəri bildirib ki, Azərbaycan Hökuməti ilə BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Katibliyi arasında imzalanacaq "Ev Sahibi Ölkə" Sazişinin yekun

mətni müvafiq dövlət qurumlarının rəyləri nəzərə alınmaqla yaxın zamanlarda hazır olacaq.

Təşkilat Komitəsinin sədri 2024-cü il iyunun 3-13-də keçirilmiş Bonn iqlim konfransından sonra Azərbaycanın COP29 sədriyyəsinin aktiv mərhələsinə qədəm qoyduğunu qeyd edib.

Azərbaycanın COP29 prioritetləri barədə danışan Samir Nuriyev müxtəlif dövlət qurumlarının təklifləri əsasında, eləcə də BMT və digər beynəlxalq qurumlarla intensiv müzakirələr nəticəsində 14 təşəbbüsdən ibarət ilkin təkliflər siyahısının hazırlandığını bildirib.

Samir Nuriyev qeyd edib ki, artıq BMT ilə razılaşdırmaqla COP29-un tematik günlərinin bölgüsü aparılıb.

Azərbaycanın iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə dövlətlərlə yanaşı, qeyri-hökumət təşkilatları, beyin mərkəzləri ilə də əməkdaşlığa açıq olmasına toxunan Samir Nuriyev vurğulayıb ki, bir sıra nüfuzlu öcnəbi şəxslərdən ibarət COP29 Beynəlxalq Məşvərət Komitəsinin yaranması istiqamətində işlər yekunlaşmaqdadır.

Sonra ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş prezidenti Muxtar Babayev çıxış edərək, COP29-la bağlı ümumi gedi-

şat, Bonn iqlim konfransının nəticələri, COP29 komandasının xarici səfərləri barədə məlumat verib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov COP29-a hazırlıq çərçivəsində təşkilatı-logistika sahəsində aparılan fəaliyyət, o cümlədən Bakı Olimpiya Stadionunda infrastrukturun qurulması üzrə başlanmış işlər barədə məlumat verib.

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ümumi substantiv məsələlər, Bonn iqlim konfransında yeni iqlim maliyyəsi hədəfi üzrə aparılmış danışıqlar, COP29 Sədrliyinin Fəaliyyət Gündəliyi, təşəbbüslər barədə çıxış edib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev kommunikasiya məsələləri, o cümlədən xarici media ilə aparılan işlər barədə danışıb.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Səbinə Əliyeva COP29 üzrə həyata keçirilmiş fəaliyyət və nəzərdə tutulan tədbirlər barədə məlumat verib.

Fövqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov yanğın və texniki təhlükəsizlik sahəsində görülən tədbirlər barədə çıxış edib.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov paytaxtın COP29-a hazırlığı barədə danışıb.

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi sədrinin müavini Zəkiyyə Mustafayeva ictimai iş xidmətlərinin təşkili və bu istiqamətdə həyata keçirilən nəzarət tədbirləri barədə çıxış edib.

"DOST İnküviz İnkişaf və Yarıdıcılıq Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin direktoru Nigar Məmmədova DOST İnküviz xətti ilə COP29-la bağlı görülən işlər barədə danışıb.

İclasın sonunda COP29 Tədbirlər Planının icrası və digər aidiyyəti məsələlər üzrə tapşırıqlar verilib.

Qətər Dövlətinin COP29 konfransında iştirakı ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib

İyulun 7-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi, Heydər Əliyev Fondunun icraçı direktoru Anar Ələkbərov Qətər Dövləti Xarici İşlər Nazirliyinin iqlim dəyişikliyi və davamlılıq məsələləri üzrə xüsusi elçisi Bader Bin Omar Al-Dafa ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüş əsnasında qonağa noyabrda Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) hazırlıq barədə məlumat verilib, həmçinin Qətər Dövlətinin bu mötəbər tədbirdə fəal iştirakı ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub.

Tərəflər mədəniyyət sahəsində həyata keçiriləcək bir sıra layihələr ətrafında da fikir mübadiləsi aparıblar.

Parviz ŞAHBAZOV: "Yaşıl enerji"nin inkişafı gündəlikdə duran prioritet məsələlərdəndir"

Bakı Yay Enerji Məktəbi ilə iştirakçıların Azərbaycanın enerji siyasətini və global enerjiyə verdiyi faydaları daha yaxşı anlamaları üçün çox önəmli rol oynayır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri energetika naziri Pərviz Şahbazov 18-ci Bakı Yay Enerji Məktəbinin açılış mərasimində deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan daim enerji resurslarının etibarlı tədarükçüsü olub: "Əsasən də neft və qaz ölkənin iqtisadi inkişafını təmin etmək

baxımından çox mühüm rol oynayır. Neft və qaz yalnız Azərbaycanın və qonşu ölkələrin enerji təhlükəsizliyi baxımından deyil, həmçinin daha geniş bölgələrin enerji ilə təmin olunması üçün də mühüm rol oynayır".

Nazir qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qətiyyətli siyasəti sayəsində Azərbaycan sosial-iqtisadi strategiya qəbul edib və "yaşıl enerji"nin inkişafı gündəlikdə duran prioritet məsələlər sırasına yer alıb.

Baş prokuror Vyanada COP29-la bağlı görüş keçirib

Vyanaya işgüzar səfəri çərçivəsində baş prokuror Kamran Əliyev BMT-nin Cinayətkarlıq və Narkotiklər İdarəsinin (BMTNCİ) direktoru vəzifəsini icra edən Con Brandolino ilə görüşüb.

Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, C.Brandolino ölkəmizdə aparılan uğurlu xarici siyasətin, müsbət tərəfdaşlıq mühitinin formalaşması və uzunmüddətli səmərəli əməkdaşlıq nəticəsində bu il noyabrın 11-dən 22-dək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un ölkəmizdə keçirilməsinin önəmindən və Azərbaycanın global ekoloji problemlərin həllinə töhfəsindən danışıb. Brandolino, həmçinin baş prokuroru Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Bakıda keçiriləcək 29-cu konfransı münasibətilə də təbrik edərək, BMTNCİ-nin tədbirə mütəlx şəkildə qatılacağını bildirib.

Baş prokuror Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində BMT-nin müxtəlif institutları ilə əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu deyib. COP29 çərçivəsində Azərbaycanın Baş Prokurorluğu və BMTNCİ-nin birgə təşkilatçılığı ilə ölkəmizin sədriyyəsinin təşəbbüsü üzrə "İqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə hüquq-mühafizə orqanlarının səfərbər edilməsi" mövzusunda yüksək səviyyəli tədbirin təşkili məsələləri, biomüxtəlifliyin qorunması və ətraf mühitə təsir edən cinayətlərin aradan qaldırılması sahəsində əməkdaşlıq və digər qarşılıqlı maraq kəşb edən məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə xarici işlər nazirinin müavini, COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyev və Azərbaycanın Avstriyadakı səfiri Rövşən Sadıqbəyli iştirak ediblər.

Birlikdə olanda

İlham ƏLİYEV: "Türk Dövlətləri Təşkilatı

Güc birlikdədir - deyib atalarımız!
Tək öləndən səs çıxmaz - bu da onların sözüdür!
Tarixin sınaqlarından çıxmış həqiqətlərdir!
Düşmənlərimiz də qalib gəlməkdən ötrü əvvəllər bizləri bir-birimizdən ayırmağa, təkləməyə çalışırlar!

Son yüz ildə baş verənlər də bütün bunların sübutudur!

Kommunizm ideologiyası əsasında on beş "müxtəlif respublika" qırmızı imperiyanın çətrisi altında birləşdiriləndə hamı "bərabər hüquqlu" elan edilmişdi.

Amma nədənsə 1986-cı ildə dinc etirazçı-nümayişçilərə qarşı sovet ordusu Qazaxıstanın Alma-Ata şəhərində qəddarlıq törətdi, korrupsiya faktlarının araşdırılıb kütləvi həbslər keçirməkdən ötrü mərkəzin 1980-ci illər "yoxlayıcıları" Qdlyan və İvanov Özbəkistana göndərilmədi, 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsi Azərbaycanda baş vermişdi, Sov.İKP MK-nın Siyasi Bürosunda Şərəf Rəşidova və Ulu Öndər Heydər Əliyevə qarşı təzyiq və repressiya başlanılmışdı.

Qondarma Ermənistan adlı dövlət yaratmaqda əsas niyyətlərdən biri Zəngəzur yolunu bağlamaqla türk dövlətlərini bir-birindən ayır salmaq, birbaşa əlaqə və əməkdaşlığı kəsmək idi.

Sovet hakimiyyəti mövcudluğunun yetmiş ili ərzində Türkiyəyə düşmən münasibəti basıldı, Azərbaycanla Türkiyənin əlaqələrini qırmaq üçün bütün icbari və zəruri tədbirlərini gördü!

Bircə ümumiyyətdəki istək və məhəbbətə gücü çatmadı!

SSRİ daxilində isə "qardaş xalqlar" arasındakı münasibətlərə elə bir nəzarət və qadağalar vardı ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına başlayanda, hətta sonralar bu münaqişə qanlı müharibəyə və işğala çevrildəndə belə "müsləman respublikaları"nın heç biri açıq və qəti münasibət, mövqə nümayiş etdirə bilmədi!

Qırmızı imperiyanın süqutundan sonra da keçmiş SSRİ ərazisində, habelə dünyada baş verən proseslər türkdillil dövlətlərin sıx əlaqə və əməkdaşlıq qurmalarına müəyyən əngəl və maneələr yaratdı.

Halbuki həmin dövrdə bu gün formalaşmaqda olan birliklər yaradılırdı, qarşıya çıxan problemlər birgə söylə daha tez və uğurla həll edilirdi.

Əməkdaşlığın yeni formatı sayılan türkdillil dövlətlərin birləşməsi, Azərbaycanın inkişafının banisi, təşəbbüscüsü də ilk növbədə Azərbaycan - Ulu Öndər Heydər Əliyev və Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı cənab İlham Əliyev oldu!

Belə ki, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 3 oktyabr 2009-cu ildə türkdillil dövlət başçılarının Naxçıvanda keçirilən Zirvə görüşündə Naxçıvan Sazişinə əsasən Türk Şurası yaradıldı.

Tarixi köklərə, ortaq mədəniyyətə, milli-mənəvi və dini dəyərlərə, adət-ənənələrə və etnik əlaqələrə arxalanan bu birləşmə inkişaf etdirilməsinə Azərbaycan daim öz köməyini və dəyərli töhfələrini verir!

Azərbaycan-Türkiyə birliyi isə iki dövlət başçısı İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dostluğu və qardaşlığı sayəsində təşkilatın sürətlənməsinə və əlaqələrin sıxlaşmasına güclü təsir göstərir.

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində möhtəşəm qələbəyə imza ataraq torpaqlarını otuzillik işğaldan sonra azad etməsi başlanan proseslərin inkişafına və sürətinə də güclü təkan verdi!

44 günlük Zəfər müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev təkə yaratdığı ordunun gücünü deyil, həm də bütövlükdə Azərbaycanın iqtisadi qüdrətini, siyasi nüfuzunu, digər imkanlarını da bütün dünyaya nümayiş etdirdi!

Təkcə Ermənistan və onun dostları yox, dünya dövlətlərinin hamısı Azərbaycanın hərbi, siyasi, diplomatik və informasiya cəhətlərindəki qələbələrinin şahidi oldu!

Bu qələbəni şərtləndirən məqamlardan biri də, şübhəsiz, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı idi!

Müharibənin ilk günlərindən etibarən Türkiyə daim Azərbaycanın yanında oldu, Türkiyənin müxtəlif rəqəmlər dövlət rəsmiləri açıqlamalar verərək hərbi əməliyyatlara kənar müdaxilənin qarşısının alınmasında mühüm mövqə nümayiş etdirdilər.

Qardaş Türkiyədən, habelə əməkdaşlıq etdiyimiz digər dövlətlərdən aldığımız yeni nəsil silahlar, təbiiq olunan yeni taktika və strategiya XXI əsrin müharibələr tarixində yeni səhifə açmağımıza, ortaya bu gün hamının istifadə etdiyi "yeni müharibə nümunəsi" qoymağımıza imkan yaratdı!

Bir qədər sonra iki qardaş dövlət arasındakı "Bir millət, iki dövlət" prinsipi əsasında formalaşan əlaqələr "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında mütəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" ilə yeni mərhələyə qaldırıldı!

İlham Əliyevin prezidentliyinin ilk günlərindən milli maraqların rəhbərliyinə, dostların sayının artırılmasına, bərabər hüquqlu və qarşılıqlı maraqların təmininə yönələn siyasi töhfə meydanında da möhtəşəm bəhrəsini verdi!

Azərbaycan uzaqgörən siyasəti, güclü iqtisadiyyatı və qüdrətli ordusu sayəsində düşmən ordusunu məhv edərək otuzillik işğala birdəfəlik son qoydu!

Həm də dünyadakı hörmət və nüfuzu da artdı!

Qalib dövlət, sözüna düz, açıq mübarizə meydanında mərdliklə döyüşərək ədaləti və ərazi bütövlüyünü təmin etmək qabiliyyətinə malik ölkə imicini qazandı!

Bəli, bu gün biz Ermənistanla və havadarlarına qalib gəlmiş dövlətlə!

Bu gün biz yolunu azmış düşmənlərimizi gücümüz, imkanlarımız və iradəmizlə cəzalandırmağı bacarıyıq!

Dosta dost, düşməne isə düşmənlik! Həm də dediyimiz hər sözün sahibi olmaqla onu yerinə yetirməyi də bacarıyıq! Bütün bunların özündə isə gücümüz, qüdrətimiz, siyasətimiz dayanır!

Güclü olmağı bacarmaq və güclü olmaq nə deməkdir?

Bir qədər geriye nəzər salaq.

*Dövlət ən əvvəl rəhbəri ilə güclüdür!

*Dövlət ən əvvəl xalqın istək və arzularını bilib onu həyata keçirmək bacarığı ilə güclüdür!

*Dövlət demokratik dəyərləri üstün tutması, müasir dünyanın çağırışlarına cavab verməsi, hədə və təhdidlərin qarşısını ağıllı və uzaqgörən, qabaqlayıcı addımlarla ala bilməsi ilə güclüdür!

*Dövlət ən əvvəl müdrik və uzaqgörən siyasəti ilə güclüdür!

Bütün bunlar olmasa, beynəlxalq hüququn işləmədiyi, ikili standartların hökm sürdüyü, güclünün haqlı sayıldığı dünyadan baş çıxarmaq mümkün olmaz!

Odur ki, bütün bu məqamların hər birində güclü və üstün olmağı bacarmalısan!

Bir vaxtlar ABŞ-ni "ədalət mücəssəməsi", "demokratiya qoruyucusu" hesab edirdik.

Həttə ədalətsiz "907-ci düzəlişi" qəbul edəndə bu addımı "yanlışlıqdan", "bilməzlikdən törədilən" səhv" saydıq.

* ABŞ-nin ən ağır günlərində - 11 sentyabrda törədilən terror aktında yanında olduq!

* Əfqanıstan hadisələrində hava məkanımızı üzrlərinə açaraq kömək göstərdik!

* ATƏT-in Minsk qrupunda ədalətli davranacağına, imkanları hesabına BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin icrasına, beynəlxalq hüququn, ədalətin bərpasına kömək edəcəyinə böyük ümidlər bəslədik!

Heyhat!

Köməyi bir tərəfə, heç öz gücümüzə həll etdiyimiz münaqişənin nəticələri ilə barışmaqda belə çətinlik çəkirik.

Erməni maraqlarını hər şeydən - beynəlxalq hüquqdan, ədalətdən, mövcud reallıqlardan, həttə öz dövlətinin maraqlarından da üstün tuturlar...

* Çünki ölkələrdəki erməni diasporundan asılıdır!

* Çünki ABŞ prezidentləri seçkilər zamanı qalib gəlmək üçün "erməni səsleri" almağa möhtacdirlər və onun qarşılığında haqqı, ədaləti yox, "erməni sifarişləri"ni icra edirlər.

Üstəlik, diasporun pulları çoxlarını, o cümlədən senator və kongresmenləri düz yoldan çıxarı...

Dövlətlə ABŞ senator və kongresmenləri Azərbaycanın icazəsi olmadan keçmiş "dqr"ə sərəf ediblər, İrəvanda "erməni soyqırımını" abidəsinə əkil qoyaraq göz yaşları töküblər!

Konqres isə iş-gücünü buraxaraq dövlətlə Azərbaycan əleyhinə açıqlamalar verib, "bəyanatlar" qəbul edib!

Dövlətlə ermənipərəst siyasətçiləri ifşa olundular, korrupsiyaya, rüşvətə qurşandıqları sübuta yetirildi, qalmaqlar yaşadırlar!

Yenə əməllərindən qalmırlar, yenə "ruhdan düşmərlər!"

Görünür, erməni pulu ağızlarında şirindir!

Odur ki, dövlət siyasəti qalib yolda, ABŞ senator və kongresmenlərinin fəaliyyəti isə bambaşqa istiqamətdədir!

Həttə ABŞ Dövlət Departamenti tərəfindən maliyyələşdirilən, tərkibində qatı millətçi ermənilər çalışan beynəlxalq təşkilatlar: "Freedom House", "Human Rights Watch", "Amnesty International" müstəqillik qazandıqımız gündən indiyədək bizimlə düşmənçilik edirlər!

Yalan faktlarla üstümüzə hücum keçirlər, Azərbaycanda mətbuat və söz azadlığının olmadığı, insan hüquqlarının pozulduğunu "sübut etmək" üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar.

Ermənistandakı zorakılıqlara, mətbuata təkpiyə, kütləvi etirazlar zamanı törədilən qanunsuzluqlara göz yumaraq səslerini çıxarmırlar.

* Çünki bu üç qurumun üçü də ermənipərəstdir.

* Çünki bu üç qurumun üçündə də ermənilər işləyirlər!

* Çünki bu üç qurumun üçünün də məqsədi Azərbaycanı gözəndə salmaq, qeyri-demokratik göstərməkdir.

Bu gün isə sözüümü dəyənlər, həqiqətlərimizi müdafiə edənlər çoxdur!

İndi nə qədər istəyirlər hüsrünlər!

Bizim qərəzli beynəlxalq təşkilatlara ehtiyacımız yoxdur, onların sözü ilə durub-oturası deyilik!

Çünki güclüyük!

Bütün bu oyunbazlıqlar artıq bizim üçün milçək vızıldısından başqa bir şey deyil!

Bir daha xatırladıq, çünki güclüyük və dünyada öz yerimizi dəqiqliklə müəyyən etmişik.

Bir vaxtlar beynəlxalq meydanda at oynadan, Qarabağın Ermənistanın olduğunu açıq şəkildə bəyan edən erməni liderləri, Qarabağ xuntasının Hayastana rəhbərlik edən cinayətkar nümayəndələri indi səslərini içlərinə salaraq susublar.

Altdan-altından iş görürlər, ararib suyu bulandırmaya istəyirlər...

"Məğlubedilməz Ermənistan"ın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyan dövlətdən fərqli olaraq özünün məğlubiyətini, Hayastanın xarici siyasətinin iflasını qəbul etmək istəmir!

Əli Xocalıya günahsız uşaqların, qocaların, qadınların qanına batmış Serjik Sarkisyan bir vaxtlar Xocalı soyqırımını törətdiklərini açıq şəkildə, lovgalıqla etiraf etməkdən belə çəkinmədi.

İndi hərdən banlasa da, oğurluqla əldə etdiyi əmlakın öləndən alınacağı, özünün isə həbsə salınacağı günü qorxa-qorxa gözləyir...

Bir vaxtlar əli belində Qarabağda, dünyanın erməni diasporunun güclü olduğu ölkələrdə gəzən, Xankəndidə separatçı rejimin quraşdırılan "gerb"inin asılmasını bədə qaldıraraq qeyd edən Robert Koçaryan indi qarşıya qaralmış, sifəti eybəcərmiş və ziyətdə son aqibətini gözləyir.

Nə keçmiş dostları, nə də keşiş Baqrat onu ədalətli cəzadan xilas edə biləcəkdir!

Qarabağda separatçı hərəkata rəhbərlik edənlər, dinc azərbaycanlı əhaliyə qənim kəsilənlər, terrorçulara başçılıq edərək ərazilərimizin işğalında "xidmət"ləri olan bu qaniçənlər sonradan Ermənistanın prezidenti oldular.

"Məğlubedilməz ordu" quraraq işğal əbədləşdirməyə çalışdılar!

44 günlük Zəfər müharibəsində Xankəndidə hərbi əməliyyatlarda iştirak etdirdilər!

Topal müdafiə nazirləri Seyran Ohanyan isə Şuşanı qoruyurdu!

İlham Əliyevin komandanlıq etdiyi Azərbaycan Ordusunun həmlələrini görəndə hamısı qorxularından qaçıb getdilər!

"Məğlubedilməz ordu" yaratdıqlarını, "məğlubedilməz xalq" olduqlarını da yaddan çıxardılar!

Çünki qarşılarında qəhrəman Sarkərdə, möhtəşəm ordu olduğunu gördülər!

* Anladılar ki, sonları çatıb!

* Anladılar ki, torpağın əsl sahibləri geri qayıdır!

* Anladılar ki, bütün havadarlarını və müdafiəçilərini bir yerə toplasalar da, mənası yoxdur!

İlham Əliyevin "dəmir yumruğu" qarşısında tab gətirməyəcəklər!

Gec-tez özge torpaqlarını işğal etmək üçün qırğına verdikləri erməni cavanlarının valideynləri qarşısında, Yerablurda yatanların baskılarına kimi cavab verməli olacaqlar!

Azərbaycan atalar sözündə deyildiyi kimi: İt də getdi, ip də!

Nə ordu var, nə də "dqr"!

Bu qorxaqlar və ağılsızlar tarixdə öz millətləri tərəfindən daim lənətlə xatırlanacaqlar.

Bu gün isə ağır, acı və alqaldıcı məğlubiyətlərini yaşayırlar!

Koçaryanları, Sarkisyanları, Ohanyanları, Oskanyanları indiki vəziyyətə biz saldıq!

Çünki güclüyük!

Biz bu gücə, bu nüfuzə, bu hörmətə dövlət başçısı İlham Əliyevin fəaliyyəti sayəsində addım-addım, pillə-pillə, mərhələ-mərhələ yüksəlmişik!

daha güclüyük!

dünyada güc mərkəzlərindən birinə çevrilməlidir"

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi yolla, prinsiplərlə nail olmuşuq!

Hakimiyyətinin ilk illərində cənab İlham Əliyev "Neft insanlara xoşbəxtlik də, bədbəxtlik də gətirə bilər. Mən çalışacağam ki, Azərbaycan xalqı xoşbəxt yaşasın" - demişdi.

Neft-qaz təbii sərvəti, ondan gələn gəlirlər tək-cə dövlətimizin güclənməsinə, yeni ordu yaradılmasına, xalqın sosial rifahının yüksəldilməsinə deyil, onların satış zamanı bağlanılan müqavilələr beynəlxalq nüfuzumuzun artmasına, əməkdaşlıq etdiyimiz dostlarımızın sayının çoxalmasına, dünya birliyində layiqli yer tutmağımıza şərait yaratdı.

Lakin bütün bunların önündə düzgün, uğurlu və uzaqgörən siyasət, dünyada baş verən hadisə və prosesləri qabaqlamaq məharəti dayanır!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev hər işi və-dəsində və dəqiq hesablamalar əsasında uğurla görməyi bacarır!

2011-ci ildə 155 səsle Azərbaycan BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasına üzv seçildi.

Bu mərhələ qurumun iclaslarına rəhbərliyi dövründə cənab İlham Əliyev mühüm yeniliklər etdi.

BMT-nin öz tribunasından çıxış edərək bu qurumda ciddi islahatların vaxtının çatdığı söylədi və daimi üzvlərlə eyni hüquqda, rotasiya qaydasında digər beynəlxalq təşkilatların təmsilçilərinin və-cibliyini də göstərdi.

* Diqqəti inkişaf etməkdə olan ölkələrin problemlərinə yönəldi və onlara yardımın vacibliyini vurğuladı.

* Ermənistanın simasında dünyada separatizmə qarşı köksün mübarizə aparılmasının, işğalçı dövlətlərə qarşı kəskin tədbirlərin zəruriliyini önsə çəkdi.

* Beynəlxalq hüququ gücün hüququnun əvəz etdiyini, ikili standartların mövcudluğunu qətiyyətlə pislədi!

Azərbaycanın dövlət başçısının 120 dövlətin dəstəyi ilə Qoşulmama Hərəkatına rəhbərliyi dünyanın ağır və çətin dövrünə təsadüf etdi!

COVID-19 bəşəriyyəti, dövlətlərarası münasibətləri sınağa çəkirdi!

Təassüf ki, güclü dövlətlər bu sınaqdan yaxşı çıxmədilər...

İlham Əliyev pandemiyanın öldürücü gücünün qarşısını almaq üçün təkliflərini söylədi, hansı zəruri addımlar atılmasının vacibliyini bildirdi.

* İmkanlı dövlətlərin ölcətlərini sayəsində gərək olduğundan çox peyvənd materialları alındıqlarını, nəticədə yoxsul dövlətlərin bu xəstəliklə mübarizədə çarəsiz qaldıqlarını bəyənmediyini bildirdi.

* Açıq şəkildə "vaksin millətçiliyi"ni ifşa etdi!

* Həm də yüksək əlçatanlıq nümayiş etdirərək Azərbaycanın imkanları hesabına yoxsul ölkələrə maliyyə yardımı göstərdi, pulsuz vaksin verdi.

Bütün bunlar Azərbaycanın da, onun rəhbəri İlham Əliyevin də nüfuzunu xeyli artırdı.

Vətən müharibəsi və ondan sonrakı dövrdə Fransanın BMT-də ölkəmizə qarşı beş dəfə qəbul

etdirmək istədiyi qətnamənin qarşısını İlham Əliyevin Qoşulmama Hərəkatına rəhbərliyi dövründə qazandıqı dost ölkələr aldı!

44 günlük Zəfər müharibəsində isə Ermənistan ordusunu darmadağın edərək işğala son qoyması ölkəmizin hörmətini, siyasi nüfuzunu əsaslı şəkildə yüksəltdi!

Dünyanın bütün dövlətləri nümunəvi müharibə apararaq separatizmin kökünü kəsən Azərbaycanın gücünü, imkanlarını etiraf və qəbul etməli oldular!

Ötən dövrdə Azərbaycan həm də dünya üçün faydalı olan transmilli layihələr gerçəkləşdirmiş, "Şərqi-Qərbi", "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərini çəkmiş, dənizə çıxışı olmasa da, beynəlxalq tranzit-logistika mərkəzi statusunu qazanmışdır.

Bununla da dünyada gedən prosesləri mahiyyət-cə qabaqlamış, yeni dünya düzənində özünə layiqli yeri təmin etmişdir.

Baş verən dəyişikliklər və gözlənilən yeniliklər fonunda Azərbaycanın dünyaya təqdim etdiyi Orta dəhliz bir çox dövlətlərin ciddi marağına səbəb olmuşdur.

Bu, həm də məqsədləri dövlətlərini inkişaf etdirməklə xalqlarının daha yaxşı yaşayışını təmin etmək niyyətində olanların, bərabər hüquqlu, səmərəli əməkdaşlıq istəyənlərin üroyindən xəbər verməmişdir.

Bələliklə, Azərbaycan tək-cə rəhbərlik etdiyi və üzvü olduğu təşkilatlara deyil, həm də yeni yaradılacaq birliklərə və əməkdaşlıq formatlarına da uğurlu layihələr təqdim etmişdir.

Təbiidir ki, Azərbaycan hər bir uğurunu ilk növbədə dost, qardaş ölkələrlə, üzvü olduğu və üzv olmaq istədiyi təşkilatlarla bölüşür.

Cənab İlham Əliyev daim bərabər hüquqlu, hər iki tərəfin maraqlarının təmin olduğu əməkdaşlığa xüsusi önəm verir.

Əməkdaşlıq naminə heç zaman ölkəmiz üçün məqbul sayılmayan şərtləri qəbul etmir.

Odur ki, Avropa İttifaqı tipli təşkilatlardan kənar dururuq:

* Biz heç vaxt heç kimin qapısını döyməyəcəyik!

* Bizi gözləmədikləri yerə heç zaman getməyəcəyik!

* Biz heç zaman heç bir qapı ağzında oturub boynumuzu bükməyəcəyik - deyirik!

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev cari ilin fevral ayında keçirilən inaqurasiya mərasimindəki proqram xarakterli nitqində Azərbaycanın müasir dünya düzənindəki yerini dəqiqliklə göstərdi:

"Bizim ailəmiz türk dünyasıdır, bizim başqa ailəmiz yoxdur!"

Bu qurumun yaranmasına və inkişafına Azərbaycan və şəxson cənab İlham Əliyev böyük töhfələr vermişdir.

Ümumilikdə 4,8 milyon kvadrat kilometr əraziyə, 1,4 trilyon ABŞ dolları dəyərində ümumi daxili

li məhsula və 855 milyard ABŞ dollarından çox ticarət dövriyyəsinə malik türk dövlətləri böyük iqtisadi potensiala, enerji resurslarına, nəqliyyat yollarına və müasir hərbi imkanlara malikdir. Türk dövlətləri dünyanın ümumi ticarət dövriyyəsinin 2,4 faizini və global ümumi daxili məhsulun 1,6 faizini təşkil edir.

Bu günə qədər Azərbaycan türk dövlətlərinin iqtisadiyyatına 20 milyard ABŞ dollarından çox sərmayə qoyub.

İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatına böyük önəm verir:

"Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qardaşlıq münasibətlərimiz var və bizim siyasətimiz Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir. Bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır, gənc əhəlidir, artan əhəlidir və bir soydan, kökdən olan xalqlardır. Bundan güclü birlik ola bilərmi? Əlbəttə ki, yox. Biz müstə-rək saylarla elə etməliyik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilsin. Buna biz ancaq birlikdə nail ola bilərik".

İyul ayının ilk həftəsində Astanada Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının, Şuşada isə Türk Dövlətləri Təşkilatının keçirilən Zirvə görüşləri, hətmi görüşlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı və söylədiyi nitqlər Azərbaycanın bu istiqamətdə göstərdiyi ardıcıl və səmərəli fəaliyyətin mühüm göstəricisinə çevrildi.

Hər iki tədbir dövründə Prezident İlham Əliyevin bir sıra dövlət başçıları ilə keçirdiyi görüşlər, əldə olunan razılaşmalar, xüsusən "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında" birgə bəyannamə böyük əhəmiyyətə malikdir.

İlham Əliyev "ŞƏT plus" formatında keçirilən görüşlərdəki çıxışı zamanı ölkəmizin Avrasiya məkanı dövlətlərinə gətirə biləcəyi faydanı da xatırladı:

"Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri üzrə qarşılıqlı fəaliyyət Azərbaycan ilə ŞƏT-ə üzv dövlətlər arasında əməkdaşlığın vacib sahəsini təşkil edir. Coğrafi mövqeyi və nəqliyyat infrastrukturuna qoyulmuş böyük sərmayələr Azərbaycana Avrasiyanın nəqliyyat-logistika qovşaqlarından birinə çevrilmək imkanı verir".

ŞƏT-də dialoq tərəfdaşlığı statusuna malik olan Azərbaycan əməkdaşlığı daha da sıxlaşdırmaq, müşahidəçi, daha sonra isə tam hüquqlu üzv olmaq niyyətindədir.

Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Çinpin ilə görüşdə bu məsələyə də toxunuldu və ŞƏT-də Azərbaycanın statusunun artırılmasının Çin tərəfindən dəstəkləndiyi bildirildi.

Gələcək il Çinin sədrliyi çərçivəsində bu məsələyə xüsusi diqqət yetiriləcəyi bəyan edildi.

Azərbaycan türk ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirilməsini, türk dünyasının və Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsini xarici siyasətinin prioriteti hesab edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ildə bir dəfə Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi görüşünün keçirilməsi təşkilatın digər üzvlərinin də dəstəyini qazanıb.

Türk Dövlətləri Təşkilatının ilk qeyri-rəsmi Zirvə görüşü iyulun 6-da Şuşa şəhərində baş tutdu!

Görüşün Şuşada keçirilməsi rəmzi xarakter daşıyır.

* Şuşa Azərbaycan xalqı üçün xüsusi önəmi olan şəhərdir!

* Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtıdır!

* Şuşa 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan Zəfərin zirvəsidir!

* Şuşa bu gün həm də beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi məkandır!

Azərbaycana dost dövlətlərin başçıları və nümayəndələri Şuşaya gəlməklə həm də ölkəmizə xüsusi münasibət bəslədiklərini nümayiş etdirirlər.

Şuşanın bərpasında və quruculuğunda iştirak edən qardaş dövlətlər, onlara məxsus şirkətlər Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dirçəlişinə dəstək verərək xalqımıza hörmət və sevgilərini də bildirmiş olurlar!

Mehribanlıq, səmimiyyət şəraitində keçirilən qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev giriş nitqi söylədi.

"Türk Dövlətləri Təşkilatı dünya miqyasında güc mərkəzlərinin birinə çevrilməlidir" ideyasını irəli sürən cənab İlham Əliyev bunun üçün kifayət qədər möhkəm bazanın, habelə siyasi iradənin mövcudluğunu konkret faktlarla göstərdi.

Nitqini isə *"Əminəm ki, bu gün imzalayacağımız Qarabağ Bəyannaməsi, qəbul etdiyimiz qərarlar türk dünyasının həmrəyliyini və eyni zamanda Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzunu daha da gücləndirəcəkdir"* - sözləri ilə bitirdi.

Digər dövlət başçıları da öz çıxışlarında söylənilən fikirlərə dəstəklərini ifadə etdilər.

Sonra tarixi "Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi görüşünün Qarabağ Bəyannaməsi" imzalandı.

Əhatəliliyi və dolğunluğu ilə diqqət çəkən bu sənədin bezi məqamlarını xatırlatmaq istərdik.

31 maddədən ibarət "Qarabağ Bəyannaməsi"ndə etiraf olunur ki, dünyanın üzvləşdiyi hazırkı geosiyasi və təhlükəsizlik çağırışları türk dövlətlərinin vahid güc kimi çıxış etmələri, qarşılıqlı maraqlı regional və beynəlxalq məsələlərə bağlı mütəmadi məsləhətləşmələri zəruridir.

Strateji tərəfdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi və dərinləşdirilməsi, Türk Dövlətləri Təşkilatının kollektiv strategiyasının formalaşdırılması üçün siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, müdafiə sənayesi, humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində türk dövlətlərinin tam potensialından və imkanlarından istifadəsinin vacibliyi xüsusi vurğulanır.

Beynəlxalq ticarət üçün təməl daşı kimi Avropa-Türkiyə-Cənubi Qafqaz-Mərkəzi Asiya-Çini birləşdirən Trans-Xəzər Beynəlxalq Şərqi-Qərbi Orta dəhlizi vasitəsilə üzvlər arasında regional əlaqəni və inteqrasiyanı gücləndirmək, nəqliyyat əməliyyatlarını, gömrük prosedurlarını optimallaşdırmaq və rəqəmsallaşmanı əhatə etmək üçün üzv dövlətlər sıx əməkdaşlığa dəvət olundu.

Görüş iştirakçıları iqlim dəyişikliyi və onun türk dövlətlərinin dayanıqlı inkişafına təsirinə birgə iqlim fəaliyyəti yolu ilə cavab verilməsində daha sıx əməkdaşlığın zəruriliyini də bəyan etdilər.

Bütövlükdə bu görüş və qəbul edilən "Qarabağ Bəyannaməsi" Türk Dövlətləri Təşkilatının inkişafında və əməkdaşlığın gücləndirilməsində yeni mərhələnin başlanğıcı da sayıla bilər.

Yeni dünya düzəninin formalaşması prosesində, xüsusən Ukrayna-Rusiya müharibəsi, NATO-nun baş verənlərə fəal müdaxiləsi göstərir ki, birqütblü dünyanın sonu yaxınlaşır.

ABŞ-nin və Qərbin ölkələrə eyni nəzərlərə baxmaması, dünyada neokolonializmə qarşı mübarizənin güclənməsi, ənənəvi beynəlxalq təşkilatlarda ölkələrə ögey-döğmə münasibətlərin mövcudluğu və şiddətlənməsi dünya dövlətlərini, xüsusən yeni müstəqillik qazanmış respublikaları özlərinə yer və tərəfdaş seçmək məsələsinə daha sayıq və diqqətli yanaşmağa vadar edir.

"Ənənəvi yanaşma"nın mövcudluğunu göstərən faktlardan biri NATO üzvü olan Türkiyənin on illər boyu vəd edilən, Avropa İttifaqına, əslində, "xristian evi"ne qəbul edilməməsidir.

İqtisadiyyat nəhəngi, dünya birinciliyinə iddia edən Çinə qarşı münasibətlər, göstərilən siyasi və iqtisadi təpkiyə də göz önündür.

Bütün bunlar "kiçik dövlətlər" adı verilən ölkələrin öz başlarına vaxtında çarə qılmalarını, əl-ələ verərək dövlətlərinin və xalqlarının inkişafını, rifahını təmin etmək üçün dost seçməsinə, yeni birliklərdə birləşmək imkanlarına diqqətlə yanaşmalarını tələb edir!

Hadisələrin gedişatına baxanda əmin olursan ki, artıq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev XXI əsrin sonlarına qədər atacağı addımları və görəcəyi işləri dəqiqliklə müəyyənləşdirib!

Hansı dövlətlərlə və hansı prinsiplər əsasında əməkdaşlıqlar qurulması da keçilən yoldur!

COP29-a genişmiqyaslı hazırlıqlar görən Azərbaycanın təqribən 200 ölkənin dəstəyi ilə bu mühüm tədbiri də yüksək səviyyədə keçirəcəyi kimsədə şübhə doğurmur!

Artıq Azərbaycan "hesablaşan" dövlət deyil, onunla "hesablaşmalı olanlar" gücünə malik dövlətdir!

Son illərin hadisələri və baş verən dəyişikliklər də deyilənin sübutudur!

Bəxtiyar SADIQOV

XİN-in kollektivi peşə bayramı ilə əlaqədar Ulu Öndərin məzarını və Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib

Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanları əməkdaşlarının peşə bayramı günü ilə əlaqədar iyulun 8-də Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbər heyəti və kollektivi Fəxri xiyabını ziyarət edərək Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə əklil qoyub, xatirəsini dərin hörmət və ehtiramla anıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə gül dəstələri düzülüb.

Sonra Şəhidlər xiyabanına gələn Xarici İşlər Nazirliyinin əməkdaşları Azərbaycanın suverenliyi və müstəqilliyi uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş şəhidlərin məzarları üzərinə gül dəstələri düzüb, onların xatirəsinə ucaldılan "Əbədli məşəl" abidəsinin önünə əklil və gül dəstələri qoyublar.

Nazir: "Azərbaycan bundan sonra da İranla birgə layihələrin həyata keçirilməsində maraqlıdır"

"Azərbaycanı İranla dini və tarixi köklər birləşdirir. Qonşu ölkədə prezident seçkiləri keçirildi və İran xalqı yeni rəhbərini seçdi. Ölkəmiz bundan sonra da İranla birgə layihələrin həyata keçirilməsində maraqlıdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri jurnalistlərə müsahibəsində xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov söyləyib.

Nazir vurğulayıb ki, ölkəmiz arasında birgə layihələr, birgə baxış bundan sonra da davam etdiriləcək və əlaqələrimiz daha da genişləndiriləcək.

Ceyhun BAYRAMOV: "Azərbaycan sülh sazişi istiqamətində işləri səylə davam etdirir"

"Azərbaycan sülh gündəliyinə sadıqdır. Biz bu istiqamətdə işlərimizi səylə davam etdiririk. Sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əsas şərt təbii ki, Ermənistanın konstitusiyasında ölkəmizə qarşı ərazi iddialarına münasibətdə dəyişikliklərlə bağlıdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri jurnalistlərə müsahibəsində xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov söyləyib.

Ceyhun Bayramov bildirdi ki, Xarici İşlər Nazirliyi bundan sonra da dövlətimizin siyasi kursu əsasında xalqın milli maraqlarına uyğun düzgün siyasətin aparılması, Azərbaycanın mövqeyinin ortaya qoyulması istiqamətində işlərini davam etdirəcək.

Bakıda "Qərbi Azərbaycana qayıdışın tarixi, mədəni və hüquqi əsasları" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib

İyulun 8-də Bakıda "Qərbi Azərbaycana qayıdışın tarixi, mədəni və hüquqi əsasları" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "İmza" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransda dünyanın müxtəlif ölkələrindən tanınmış alimlər, hüquqşünaslar, mədəniyyət xadimləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Konfransın məqsədi Qərbi Azərbaycan ərazilərinə tarixi, mədəni və hüquqi baxışlar əsasında qayıdışın yollarını müzakirə etməkdir.

Tədbirdə çıxış edən "İmza" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri Xəyyam Əsgərov bildirdi ki, Azərbaycan 30 il ərzində erməni separatizminə qarşı mübarizə aparıb. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz 44 günlük Vətən müharibəsində Zəfər qazanıb, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edib. Bu gün Azərbaycan Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə bərpa-yeni-dönqurma işləri həyata keçirir, keçmiş məcburi köçkünlərimiz öz doğma torpaqlarına qayıdırlar. Qərbi Azərbaycanlı vətəndaşlarımız da dədə-baba yurdlarına qayıdıb orada yaşamaqdadırlar.

Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri Əziz Ələkbərlilə çıxışında tədbirin mövzusunun aktuallığına və əhəmiyyətinə toxunub. Bildirdi ki, son 200 ildə Qərbi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızın erməni separatizminə qarşı Ermənistan tərəfindən deportasiya, soyqırımı siyasəti həyata keçirilib. Soydaşlarımız etnik təmizlənməyə məruz qalıb, ermənilər hər tarixi fərsətdə onları doğma yurdlarından qovub çıxarıblar.

Ələkbərlilə əcdadlarımızın həmin ərazilərdə yaratdığı mədəni-mənəvi dəyərlərin də vandalizmə məruz qaldığını söyləyib. Qeyd edib ki, ermənilər bu ərazilərə gəldikdən sonra oradakı Azərbaycanlı izlərini Yer üzündən silmək siyasəti yürüdüblər. Bizim tarixi abidələrimiz yə erməniləş-

dirilib, ya da tamamilə məhv edilib.

Konfransda çıxış edən Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri, "İmza" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyinin Türkiyə təmsilçisi Hulusi Kılıç diqqətə çatdırıb ki, Qərbi Azərbaycanda yaşayan 380 mindən çox Azərbaycanlı türk zorla evlərdən çıxarılıb, bütün mülkləri müsadirə edilib. Bu gün Ermənistanı müdafiə edənlər Qarabağdan öz arzularını çıxan ermənilərin geri dönmələri üçün təminat istəyirlər. Bəs niyə 380 mindən çox Qərbi Azərbaycanlı doğma torpaqlarına qayıtmayıb? Üçün təminat varmı?

Hulusi Kılıç həmçinin deyib ki, ermənilər Azərbaycan torpaqlarındakı tarixi izləri dəyişdiriblər. Bu gün dünyada heç kim bu barədə danışmır. Bu azmış kimi, hətta Ermə-

nistanı müdafiə edirlər. Biz beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu məsələyə yönəltmək istəyirik. Türkiyə olaraq biz hər zaman Azərbaycanın haqlı mübarizəsində yanında dayanmışıq, bundan sonra da olacağıq.

Tədbir mövzu ətrafında çıxışlarla davam edib. Çıxışlar zamanı Qərbi Azərbaycanın qədim dövrlərdən bəri xalqımızın doğma vətəni olduğunu sübut edən faktlar təqdim edilib. Həmçinin Qərbi Azərbaycan ərazilərində Azərbaycanın mədəni irsi və bu irsin qorunması, yenidən canlandırılması yolları müzakirə olunub.

Beynəlxalq hüququn normalarına əsaslanaraq, Qərbi Azərbaycan ərazilərinə qayıdışın hüquqi aspektləri və bu prosesi həyata keçirmək üçün hüquqi mexanizmlərə diqqət çəkilib.

Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşü xarici medianın diqqət mərkəzində

Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşü xarici medianın diqqət mərkəzində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müxtəlif aparıcı media qurumlarında yayımlanan xəbərlərdə zirvə görüşünün Şuşa şəhərində təşkil olunmasının, Qarabağ Bəyannaməsinin qəbul edilməsinin tarixi əhəmiyyət daşıdığı vurğulanıb.

Türkiyə və Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) aparıcı xəbər agentlikləri, televiziya kanalları və mətbu nəşrləri zirvə görüşünə xüsusi yer ayrılıb. "Sabah" qəzeti Şuşa zirvə görüşü barədə "Bizim gücümüz birliyimizdədir" sərəhəvəli məlumat verib. Materialda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin XXI əsrin türk dünyasının inkişaf və tərəqqi dövrünə çevrilməsinin zəruriliyi haqqında söylədiyi fikirlər sitatə götürülüb. Bu görüşün türk dövlətləri arasında əlaqələrin daha da konsolidasiyası və möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyəti vurğulanıb.

Türkiyənin NTV telekanalı hazırladığı reportajda Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın tezliklə türk dünyasının vahid əlifbasını yaratmaq çağırışına diqqət çəkilib.

DHA və Anadolu xəbər agentlikləri Türkiyənin vitse-prezidenti Cəvdət Yılmazın Şuşadakı çıxışı barədə ətraflı məlumat verib.

Materiallarda Türkiyə nümayəndə heyətinin rəhbərliyində Qarabağın tarixən Azərbaycana məxsus olduğunu, Ankaranın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə 31-ci Konfransına (COP31) evsahibliyi etməyə hazır olması və Orta Nəqliyyat Dəhlizinin inkişafının əhəmiyyəti barədə söylədiyi fikirləri diqqətə yetirilib.

"Hürriyyət" qəzetinin yazılarında Ankaranın Ermənistanla dialoqa dair mövqeyi, vahid türk əlifbasının yaradılması, Türkiyənin Ukraynada müharibəyə son qoymaq səyləri və ŞKTC xalqının hüquqlarının təmin edilməsinin vacibliyi diqqətə yetirilib.

Nəşr Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın çıxışından bəhs edərək, onun Yaxın Şərqdə qırğını dayandırmağın zəruriliyi ilə bağlı sözlərini sitatə götürüb: "Türk dünyası bölgədəki humanitar dramdan üz çəirməməlidir".

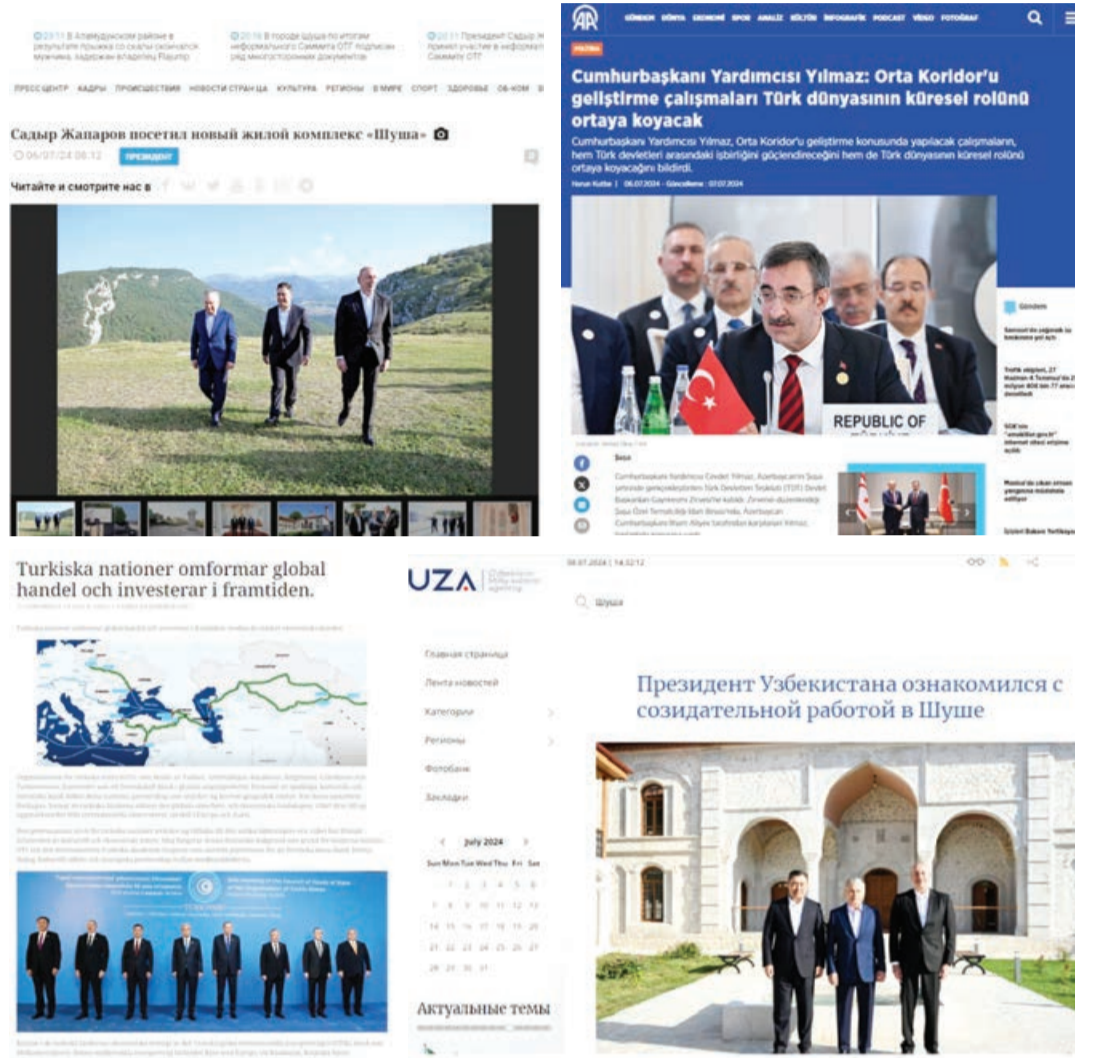
ŞKTC mediası da Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün türk dünyasında birlik və əməkdaşlıq baxımından əhəmiyyətindən yazıb.

Şimali Kiprin BRTK telekanalı ŞKTC Prezidenti Ersin Tatar və Türk Kiprin xarici işlər naziri Tahsin Ərtoğruluğun Şuşadakı çıxışları barədə oxuculara məlumat verib.

Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtından reportajlar hazırlayıb, canlı yayımlar edib. Telekanal ŞKTC rəhbərliyinin Azərbaycanda keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşünə dəvət olunmasının əhəmiyyətinə diqqət çəkib və sammitin təşkilini yüksək qiymətləndirib.

"Halkın Sesi" və "Kıbrıs Hakikat" qəzetləri Şuşa Zirvə görüşünün mövzusu ilə bağlı bir sıra xəbərlər dərc edərək, Kipr türklərinin lideri və ölkənin xarici işlər nazirinin rəhbərliyində Şuşada çıxışlarından ətraflı bəhs edib.

"Kıbrıs Postası" nəşri Şimali Kipr xarici işlər nazirinin Şuşa Zirvə görüşünün mövzusu ilə bağlı ayrıca xəbər hazırlayıb. "Ərtoğruluğlu türk dünyasının liderlərimiz Lefkoşuqa üstünlükləri barədə məlumat verib, onun əməkdaşlığa və ŞKTC-nin inkişafına hazır olduğunu vurğulayıb", - deyərək qeyd yazır.

TDT-nin Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşü Mərkəzi Asiya ölkələrinin mətbuatında da geniş işıqlandırılıb.

"Tengrinews.kz" portalı Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevın zirvə görüşündə unikal sivilizasiyanın və milli dillərin qorunub saxlanması üçün vacibliyi, eləcə də sülhün intellektdən istifadə etməklə "Böyük türk dili modeli"nin hazırlanması təklifi ilə bağlı səsləndirdiyi bəyanatları dərc edib.

"Kazakhstan Today" xəbər agentliyinin məqaləsində Qazaxıstan Prezidentinin Türk Mərkəzi Bankları Şurası və Ümumtürk Patent Təşkilatının yaradılması təklifindən bəhs edilib.

"Kazinform" dövlət agentliyinin yaydığı xəbərdə Şuşada keçirilən TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün yekunlarına dair "Qarabağ Bəyannaməsi"nin qəbul olunmasının önəmi vurğulanıb.

Özbəkistanın Milli İnformasiya Agentliyi "UZA" TDT-yə üzv ölkələrin nümayəndə heyətləri rəhbərliyində Şuşada keçirilən TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün yekunlarına dair "Qarabağ Bəyannaməsi"nin qəbul olunmasının önəmi vurğulanıb.

Özbəkistanın Milli İnformasiya Agentliyi "UZA" TDT-yə üzv ölkələrin nümayəndə heyətləri rəhbərliyində Şuşada keçirilən TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün yekunlarına dair "Qarabağ Bəyannaməsi"nin qəbul olunmasının önəmi vurğulanıb.

"Gazeta.uz" internet nəşri isə yazıb ki, Şuşada keçirilən zirvə görüşündə çıxış edən Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Türk Dövlətləri Təşkilatı qərçivəsində əməkdaşlığın prioritetləri kimi ticarət və nəqliyyat marşrutlarının inkişaf etdirilməsini, alternativ enerji mənbələrindən istifadəni və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəni göstərmişdir. "Bu gün ölkələrimizin qətiyyətli səyləri əsas dünya bazarlarına çıxmağa və yeni tarixi şəraitdə Böyük İpək Yoluunu dirçəltməyə yönəlib", - deyərək media resursu Özbəkistan Prezidentinin sözlərindən sitatə götürüb.

Qırğızıstan milli xəbər agentliyi "Kabar" bildirdi ki, Qırğızıstan Prezidenti Sadır Japarov işğar səfərinin ilk günü, iyulun 5-də Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin rəhbərləri ilə birlikdə Şuşada tikilməkdə olan Mərkəzi Məscidə və Şəhər Mərkəzində yeni məhəlləyə baxış keçirib. Xəbərə əlavə edilib ki, burada Şəhərin tarixi görkəmini bərpa etmək məqsədilə yerli memarlıq üslubunda tikililər ucaldılıb.

Materialda diqqətə çatdırılıb: "Zirvə görüşündə çıxış edən Qırğızıstan Prezidenti su ehtiyatlarından səmərəli və qənaətlə istifadəni təmin edən, enerji və resurslarla bağlı israfçılığın qarşısını alan texnologiyaların tətbiqi kimi ölkə üçün aktual olan məsələlərə toxunub, həmçinin nəqliyyat sahəsində qarşılıqlı fəaliyyətin vacibliyini vurğulayıb".

Fələstin Dövlətinin Wafa xəbərlər agentliyi və "Əl Qüds" qəzeti zirvə görüşündə qəbul edilən "Qarabağ Bəyannaməsi"ndən yazıb. Yazılarda TDT-nin, paytaxtı Şərqi Qüds olmaqla müstəqil Fələstin Dövlətinin beynəlxalq səviyyədə tanınması məsələsinə dəstək nümayiş etdirildiyi vurğulanıb. Diqqətə çatdırılıb ki, TDT, həmçinin Qəzzada dərhal və daimi atəşkəsə, humanitar yardımların maneəsiz çatdırılmasının təmin olunmasına çağırış edib. Qeyd olunub ki, TDT-yə üzv dövlətlərin başçıları Qəzzada baş verməmiş humanitar fəlakətdən dərin narahatlıqlarını bildirib, mülki şəxslərin hədəfə alınmasını qınayıb və tərəf-

ləri BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri də daxil olmaqla, beynəlxalq hüquqa tam hörmət göstərməyə çağırılıb. Onlar İsrail-Fələstin münaqişəsinin ədalətli və uzunmüddətli həllinə nail olmasının vacibliyini vurğulayıb, 1967-ci il sərhədlərinə əsaslanan paytaxtı Şərqi Qüds olmaqla müstəqil, suveren və vahid Fələstin dövlətinin beynəlxalq səviyyədə tanınmasını dəstəkləyiblər. Türkdillli Dövlətlər Təşkilatının dövlət başçıları, eyni zamanda dünya ölkələrini Fələstin Dövlətini tanımağa çağırılıb.

İsveçin "CawaMedia" agentliyinin saytında əməkdaşlıq beynəlxalq ekspertlərin diqqətini çəkən Türk Dövlətləri Təşkilatına həsr olunmuş məqalə dərc olunub. "Türk ölkələri global ticarət dəyişikliyi və gələcəyə səmərəli qoyular" sərəhəvəli məqalədə qədim Böyük İpək Yolu dövründə kök salmış və Beynəlxalq Türk Akademiyası ilə birgə üzv ölkələr arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, dialoqun, mədəni mübadilənin və strateji tərəfdaşlığın təşviqi üçün müasir platformaya çevrilən Türk Dövlətləri Təşkilatında birləşən türk xalqlarının ortaq irsindən bəhs edilib.

Nəşrdə Çini Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə vasitəsilə Avropa ilə birləşdirən və bununla da tranzit müddətini 19 gündən 12 günə endirən "Orta dəhliz" kimi tanınan Beynəlxalq Trans-Xəzər Nəqliyyat Marşrutu haqqında geniş məlumat təqdim olunub. Dünya Bankının proqnozlarına görə, 2030-cu ilə qədər Orta dəhliz ildə 10-11 milyon ton yük emal edə biləcək.

"CawaMedia" qeyd edir ki, türk ölkələri nəqliyyat sektoru ilə yanaşı, tədqiqatlar, təhsil və rəqəmsal infrastruktur sahələrində, eləcə də Azərbaycanın Xəzər nefti və qazının dünya bazarlarına nəqlində həlledici rol oynadığı enerji və texnologiya sektorlarında əməkdaşlıq edirlər.

"Türk dünyası tarixin həlledici anını yaşayır. Bu ölkələr XXI əsrin yeni İpək yolunu yaradırlar. Türk əməkdaşlığının bu canlanması qədim tacirlərin xəyal etdiyi şəkildə Şərqi Qərbi birləşdirən yeni iqtisadi yüksəliş və mədəni fəallıq dövründən xəbər verir. Dünya türk xalqlarının uzun və zəngin tarixinin növbəti fəslini necə yazdığını diqqətlə qeyd edilib.

Türk birliyinin inkişafı əsri

Ötən həftə türk dünyasının qəlbə Şuşada döyündü. 5-6-iyul 2024-cü il tarixində bu mədəniyyət məkanında Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) daxil olan ölkələrin dövlət rəhbərlərinin qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün keçirilməsi qərarı 2023-cü ilin noyabrında Astanada - TDT-nin "Türk Əsri" çağırışı altında təşkil olunan 10-cu ildönümü Zirvə görüşündə verilməmişdi. Bu cür möhtəşəm tədbirlər, türk ölkələrinin liderləri arasında kommunikasiyaların daha da gücləndirilməsi, gündəmin aktual məsələləri ətrafında birgə müzakirə imkanlarının genişləndirilməsi, birliyimizin möhkəmləndirilməsi məqsədində xidmət edir.

Bələ bir Zirvə görüşünün keçirilməsi Azərbaycanın təşəbbüsü idi. Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) dövlət başçılarının Şuşada qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün keçirilməsi qərarı 2023-cü ilin noyabrında Astanada - TDT-nin "Türk Əsri" çağırışı altında təşkil olunan 10-cu ildönümü Zirvə görüşündə verilməmişdi. Bu cür möhtəşəm tədbirlər, türk ölkələrinin liderləri arasında kommunikasiyaların daha da gücləndirilməsi, gündəmin aktual məsələləri ətrafında birgə müzakirə imkanlarının genişləndirilməsi, birliyimizin möhkəmləndirilməsi məqsədində xidmət edir. İldə bir dəfə keçirilən möhtəşəm toplantı tədbirinə ölkələrin rəhbərləri, ona olan qlobal marağ və doğruduğu reaksiyalar Türk Dövlətləri Təşkilatının artıq proseslərə geniş təsir imkanlarına malik regional və qlobal güc mərkəzinə çevrilməsi reallığını bir daha göstərir. Eyni zamanda bələ bir realıqın yaranmasında, təşkilatın böyük bir güc kimi yeni dünya düzəndində öz yerini möhkəmləndirərək Azərbaycanın müstəsna rolunu bir daha nümayiş etdirir.

Tədbirdə çox mühüm qərarlar qəbul olundu. Bu baxımdan Şuşa sammitini bütün türk dünyasının həyatında tarixi sammit de adlandırma bilərlik. Bu tarixiyyəti şərtləndirən əsas amillərdən biri budur ki, TDT-yə daxil olan ölkələrin dövlət rəhbərlərinin qeyri-rəsmi Zirvə görüşü Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazisində keçirilən ilk beynəlxalq səviyyəli tədbir oldu. Həmçinin sammit çərçivəsində "Qarabağ Bəyannaməsi" imzalandı ki, bu mübahisə sonad da türk birliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək, TDT-nin beynəlxalq nüfuzunu gücləndirəcək.

Bir ailə, bir dünya, bir tarix

Azərbaycan türk ölkələri ilə əlaqələrinin genişləndirilməsini, türk dünyasının və Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsini öz xarici siyasətinin əsas prioritet istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev 14 fevral 2024-cü il dövlət parlamentdə keçirilən andiçmə mərasimində bu məqama xüsusi diqqət yönəldərək bildirdi ki, biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik: "Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir... Əgər kimsə hesab edir ki, biz başqa yerdə ailo axtarmalıyıq, deyə bilərik ki, bizi heç yerdə gözlənilir və bunu artıq gizlətmirik. Əgər əvvəlki illərdə, xüsusilə işğal dövründə bizi çaşdırmaq üçün, yeni gözəndən pərdə asmaq üçün müəyyən vədylər colb etməyə çalışırlarsa, indi o maskalar da yırtıldı və açıq-aydın burada ayrı-ayrı xətlər müşahidə olunur. Biz o ayrı-ayrı xətləri çəkmişdik, biz bu ayrı-ayrı xətlərin öləyihə nəyik. Biz həttə comi üç ölkənin yerləşdiyi Cənubi Qafqazda bu gün bu ayrı-ayrı xətləri açıq-aydın görürük. Bələ olan halda, bizi haradasa qəbul etmək istəməyənlərə biz baş aymalıyıqmı? Qətiyyətlə, bu, olmalıyaq! Bizim ailəmiz türk dünyasıdır".

Azərbaycan TDT-yə üzv olan bütün ölkələrlə qaradışıq münasibətlərinə malikdir. Onları birləşdirən ortaq soykək, tarix, mədəniyyət və milli dəyərlər ölkələrimizin qaradışıq fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Ölkəimiz təşkilatın gücləndirilməsinə xidmət edən siyasəti uğurla aparır. Türk dünyası bu gün planetimizin mənərəsinə mürşət yəndə həlledici təsir göstərməkdən ötrü çox böyük potensialı özündə birləşdirir. Bu potensiala türk dövlətlərinin əhatə etdiyi böyük coğrafiya, sarsılmaz hərbi güc, iqtisadiyyat, zəngin təbii sərvətlər, geniş və şaxələnməmiş nəqliyyat yolları, gənç və getdikcə sayı artan əhali daxildir.

İntibah çağı

Qeyd etdiyimiz potensial zaman-zaman özünü göstərir. Türkiyənin beynəlxalq hərbi təhdidlərə qarşı addığı uğurlu addımlar, qaradışıq ölkənin hər kəsin hesablaşdığı hərbi qüdrəti, Azərbaycan Ordusunun Vətən müharibəsindəki misilsiz tarixi zəfəri türk ölkələrinin hərbi potensialının döyüş meydanlarında nümayişidir. Amma bu gücə kimsə qarşı yönəlməyib, çoxlarından fərqli olaraq hər hansı qəsbkar niyyətlərə xidmət etmir, əksinə, regionun təhlükəsizliyi, bu torpaqlarda sülhün, əmin-amanlığın, sabitlik və inkişaf mühitəsinin qorunması niyyətinə yönəlib. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrdə müsbət demografik dinamika ilə sağlam tərəkətkürlü, öz yurduna, tarixinə, soykökünə bağlı, yüksək intellektli, gələcəyə aydın baxışı olan gənclik yetişir. Bu coğrafiyada elm-təhsil, mədəniyyət inkişafıdır, bəşər tarixinə bir-birindən qiymətli incilər bəxş etmiş türk birliyi öz tarixində yeni bir intibah çağının əsasını qoyur. Zəngin təbii resurslar, onların neqli üçün müasir infrastruktur, Mərkəzi Asiyamı, Qafqazı Arahı və Qara dəniz limanları ilə birləşdirən nəqliyyat dəhlizləri ilə bir arada zəngin və qədim tarix, mədəniyyət türk dünyasının böyük sərvətidir.

Məlum olduğu kimi, hazırda "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizinin genişləndirilməsi Azərbaycan və türk dövlətləri üçün əsas prioritetlərdəndir. Orta dahlizin ayrılmaz hissəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun illik yükəşirmə qabiliyyəti Azərbaycanın əlavə sərmayəsi nəticəsində 1 milyondan 5 milyon tonna çatdırılıb. Xəzər dənizində 50-dən

çox ticarət gəmisi olan Azərbaycan türk dövlətləri üçün önəmli tranzit xidmətləri göstərir. Yükdəşmələrin artımını nəzərə alaraq, hazırda Bakı Gəmiqayırma Zavodunda 6 gəmi inşa edilir. Gələn il ölkəmizin 9-cu beynəlxalq hava limanı Laçında istismara verilecək. Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının yökütmə qabiliyyəti 15 milyon tondan 25 milyon tona qədər genişləndiriləcək. Türk dövlətləri ilə enerji sahəsində, o cümlədən borpaolunan enerji və enerji səmərəliliyi sahəsində də tərəfdaşlığımız davam edir və birliyimizin daha da gücləndirilməsi üçün yeni imkanlar vardır. Xəzər dənizi vasitəsilə Azərbaycan ərazisindən Avropa və Asiya arasında fiber-optik telekommunikasiya marşrutu yaratmaq məqsədində daşıyan "Rəqəmsal İpək yolu" layihələri də mühüm təşəbbüslərdən biridir.

Bu il Azərbaycanın COP29 kimi mühüm bir beynəlxalq konfransa evsahibliyi etməsi, 200-ə yaxın ölkənin məhz Azərbaycanın namizədlərini dəstəkləməsi də beynəlxalq ictimaiyyətin bizə olan böyük etimadının bariz nümunəsi kimi təkəzə Azərbaycan deyil, bütün türk dünyasının böyük uğurudur. Çünki Azərbaycanın təşəbbüsü, fəal iştirakı ilə son onilliklərdə böyük uğurla reallaşdırılan qlobal təşəbbüslərin dolağı, yaxud birbaşa on mühüm məqsədlərdən biri də məhz türk dünyasının sıx birləşməsi, onun siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətinin artması, Şuşa arenada güc mərkəzi kimi öz mövqelərini, nüfuz dairəsini genişləndirməsidir. Bu mənada Azərbaycan ardıcılı söyləyərək XXI əsr türk əsri olmaq bəhbər, həm də türk dünyasının inkişafı əsriyə çevrilir.

Ortaq tarixi köklər, eyni soy-kök, adət-ənənələr, milli-mənəvi dəyərlərə aiddik duyğusu bu təşkilatda ümumi ali məqsədlər işığında birləşmiş ölkələrimizin birliyi daha da gücləndirir. Həmçinin qloballaşma çağının dağıdıcı təhdidləri qarşısında türk ellərinin milli ruhunu, kimliyini qoruyur. Azərbaycan müştərk söyləyərək TDT-nin qlobal arenanın önəmli aktoruna, güc mərkəzinə çevrilməsi üçün bütün imkanlarını ortaya qoyur və başqa türkdilli ölkələr də buna nail olmaqdan ötrü söyləri birləşdirməyə çalışsın.

Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının cari büdcəsinin formalaşmasında, strukturunun müasir çağırışlara, qarşısı qoyulmuş hədəflərə uyğun təkmilləşdirilməsində də söylərini əsirgəmir. Ölkəmizin bu gündələrdə təşkilatın katibliyinin hesabına 2 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait köçürməsi buna bir nümunədir.

Türk dünyasının birlik qalası

Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan ölkələrin dövlət rəhbərlərinin qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün Qarabağın tacı, Zəfərimizin rəmzi olan Şuşada keçirilməsinin xüsusi böyük simvolik mənası var. Şuşa şəhəri mühüm mərkəzlərdən biri kimi tarixən Azərbaycan və regionun mədəni, ictimai-siyasi həyatında böyük rol oynayıb. Qeyrət qalamız olan Şuşanın 1992-ci ilin mayında Ermənistan tərəfindən işğal edil-

məsi xalqımızın böyük faciəsi idi. Azərbaycan xalqı bu işğalla heç zaman barışmadı, qəlbimizdəki Qarabağ acısı, Şuşa nisgili qaysaq bağlamadı. Həmişə Şuşaya və işğal altında olan digər ərazilərimizə qayıtmaq arzusu ilə yaşadıq və şükürlər olsun ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti, ordumuzun gücü sayəsində buna nail olduq. Məhz 2020-ci ilin 8 noyabrında Şuşanın azadlığından sonra Ermənistanın faktiki kapitulyasiya aktına qol çəkmək məcburiyyətində qalması və İkinci Qarabağ müharibəsinin başa çatması faktı nəzərə alınaraq 8 Noyabr günü Zəfər Günü elan edildi.

Azadlığınə qovuşduqdan sonra Şuşa türk dövlətlərinin siyasi-mədəni birliyində də önəmli rol oynamğa başladı. 2021-ci ildə Şuşa şəhəri "Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı" elan olundu. Qarabağ xanı Pənahəli xan tərəfindən Şuşanın təməlinin qoyulmasının 270-ci ildönümü ilə əlaqədar 2022-ci il Azərbaycanada "Şuşa ili" elan edildi. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı Şuşa şəhərini 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı", ICESCO isə 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan etdi. Azərbaycanla Türkiyə arasında ki münasibətləri ən yüksək səviyyədə rəsmiləşdirən "Şuşa Bəyannaməsi"nin 2021-ci ilin 15 iyununda məhz bu gözəl məkanda imzalanması bu əzəli-əbədi yurdumuzun türk əsriandeki tarixi rolunun ifadəsidir. Bu mənada, Şuşa artıq həm də türk dünyasının birlik qalasıdır.

Torpaqlarımız azad edildikdən sonra Azərbaycan Qarabağda, Şərqi Zəngəzürda bərpə-quruculuq işlərini uğurla həyata keçirir. Keçmiş məcburi köçkünlərimizin doğma yurdlara qayıdışı başlanıb. Böyük qayıdış programının icrası çərçivəsində bu günə qədər 8 minə yaxın keçmiş məcburi köçkün Ləçin, Füzuli, Şuşa, Xocalı şəhərlərinə və dörd kəndə qayıdıb. Bu ilin sonuna qədər 20 min insanın azad edilmiş torpaqlara qayıdışı nəzərdə tutulur. İndiyə qədər türk dövlətlərinin rəhbərləri də azad edilmiş torpaqlara ayrı-ayrılıqda səfərlər ediblər. Türkiyə Prezidenti Şuşa, Füzuli, Zəngilan və Cəbrayıl, Özbəkistan və Qazaxistan Prezidentləri Şuşa və Füzuliyə, Qırğızistan Prezidenti Füzuli və Ağdam səfər ediblər. Bir çox türk dövlətlərinin maliyyə dəstəyi ilə azad yurdlarımızın dirçəlişinə qaradışıq töhfəsi kimi məktəblər, mədəniyyət mərkəzləri inşa olunub.

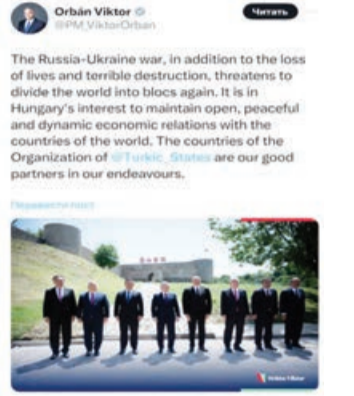
Xüsusi qürur doğuran həqiqət bundan ibarətdir ki, Türkiyə və Azərbaycan arasında ki doğmalığı ifadə etməkdən ötrü uzun illərdən bəri səslənən "Bir millət, iki dövlət" ideyası indi digər türk dövlətlərini də əhatə etməyə başlayıb. Artıq başqa türk dövlətləri də bu bir millət vəhdətində özlərini görür, həyata keçirdikləri siyasəti, inkişaf strategiyasını buna uyğun qururlar. Bu, türk xalqlarının XXI əsrdəki ən böyük nailiyyətidir və bələ bir tarixi nailiyyəti əldə olunmasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müstəsna rolu var.

İradə ƏLİYEVƏ, "Azərbaycan"

Viktor Orban Türk Dövlətləri Təşkilatının rolunu yüksək qiymətləndirib

"Rusiya-Ukrayna müharibəsi, insan itkisi və dəhşətli dağntı ilə yanaşı, dünyanı yenidən bloklara bölmək təhlükəsi yaradır. Dünya ölkələri ilə açıq, dinç və dinamik iqtisadi əlaqələr saxlamaq Macarıstanın maraqlarına uyğundur. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan ölkələr bizim söylərimizdə yaxşı tərəfdaşlardır".

AZƏTAC xəbər verir ki, bu söyləri Macarıstan Baş naziri Viktor Orban "X" mikrobloqunda yazıb.

Ersin TATAR: "Xüsusi diqqət və qonaqpərvərliyə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdaram"

"Mən fəxr edirəm ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dəvəti ilə Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Şuşada keçirilən qeyri-rəsmi sammitində Kipr türk xalqını təmsil etmişəm. Türk dünyasının gücü birlikdədir!"

AZƏTAC xəbər verir ki, bunu Şimali Kipr Türk Respublikasının (ŞKTC) Prezidenti Ersin Tatar bazar günü Lefkoşada keçirilən brifinqdə Azərbaycanca səfərinin yekunlarını şərh edərkən bildirib.

Ersin Tatar göstərilən xüsusi diqqət və qonaqpərvərliyə görə Azərbaycana minnətdarlığını bildirib. "ŞKTC nümayəndələri Azərbaycanda dövlət protokoluna uyğun olaraq qarşılanıb. Bu, əvvəllər yalnız Türkiyədə olub. Prezident İlham Əliyevə, eləcə də Şuşada sammitin təşkilində iştirak edən hər kəsə minnətdaram", - deyərək Tatar vurğulayıb.

Siyasətçi işğaldan azad edilmiş Xankəndi şəhərinə səfər etməkdən məmnunluğunu ifadə edib.

Tatar uzun müddətdir ki, bu cür əhəmiyyətli dialoq platformasında iştirak etməyə ümid et-

diyini etiraf edib. "Bizim məqsədimiz TDT çərçivəsində əlaqələrin hərtərəfli inkişafıdır. ŞKTC bəyannaməsi da Şuşada dalğalanmasından çox şadam", - deyərək ŞKTC lideri bildirib. Tatar eyni zamanda AI-nin ayrı-ayrı siyasətçilərinin Lefkoşanın Şuşada TDT-nin qeyri-rəsmi sammitinə dəvəti ilə bağlı reaksiyasını təqdim edib.

ŞKTC Prezidentinin söylərinə görə, türk dövlətləri ilə əlaqələrin inkişafı Kipr türklərinin mövqelərini möhkəmlənməsini və Kiprdə "iki dövlət" prinsipiə uyğun ədalətli bərqərar olmasına mühüm töhfə verir.

Sarsılmaz gücün təcəssümü

Şuşa Zirvə görüşü türk dünyasının monolit gücə çevrildiyini bir daha göstərdi

"Dünyada eyni soy-kökəndən olan çoxlu xalqlar var, amma onların hamısı məhrubən və dostluq şəraitində yaşamurlar. Həttə dili və dini ilə bir-birinə çox yaxın olan bəzi xalqlar arasında müharibələr, ziddiyyətlər davam edir. Lakin türk soy-kökü üstündə olan dövlətlər dost və qardaşdır. Tarix türk dövlətlərini çox snaxlağa çəlib və düşmənlər onları bir-birindən ayrı salmaq üçün əllərindən gələni ediblər. Amma bu cəhdlər nəticə verməyib".

Bu söyləri qəzetimizə

açıqlamasında Milli Məclisin deputat Azər Badamov deyib. Deputat bildirib ki, bu gün türk dünyası monolit birlik olaraq dünyada özünəməxsus yerə və rola malik gücə çevrilməkdədir. Prezident İlham Əliyevin "Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz türk dünyasıdır. Biz özüümü çox yaxşı hiss edirik" müdrik kəlamı bu gün birliyimizin şüarına çevrilib.

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin ümumi ərazisi 732 min kvadratkilometrdir, əhalisi 163 milyon nəfər, ÜDM-i 1,2 trilyon dollardan çox olan böyük bir coğrafiyanı birləşdirir. Türk dövlətləri həm də böyük əraziyə, təbii resurslara, siyasi və hərbi gücə malikdir. Bu baxımdan Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcək perspektivləri çox böyükdür.

O qeyd edib ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı yeni yaranmış beynəlxalq bir qurum olsa da, münasibətlərimizdəki dostluq və qaradışıq tarixi köklərə söykənir. "Türk dövlətləri bir-birinə dəstək verməklə dünyaya bir olduğumuzu nümayiş etdirir. Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının "Fələkət - Fövqəladə halların idarə edilməsi və humanitar yardım" mövzusunda Zirvə görüşünün keçirilməsi, Azərbaycanın iş-

ğaldan azad olunmuş ərazilərdə Özbəkistan, Qazaxistan və Qırğızistan tərəfindən hədiyyə olaraq məktəb, incəsənət mərkəzi tikilməsi, Türkiyənin yenidənqurma və bərpa prosesində ilk gündən yanımızda olması sarsılmaz birliyin göstəricisidir", - deyərək deputat bildirib.

Müasirimiz deyib ki, Azərbaycan özüünün coğrafi imkanlarından istifadə etməklə türk dövlətlərini birləşdirən tranzit yol-nəqliyyat layihələrini ərəşyə gətirib. Orta dahlizin yük aşırma gücünün artırılması xidmət edən layihələrimiz ölkəmizin türk dövlətləri üçün əhəmiyyətini artırır. Azərbaycanın türk dövlətləri ilə ticarət dövriyyəsi 8,2 milyard dolları keçib. Amma mövcud potensialdan səmərəli istifadə edilməsi sayəsində türk dövlətləri ilə iqtisadi əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi mümkündür.

Azərbaycanın türk dövlətləri arasında dostluq və qaradışıq möhkəmləndirilməsində lokomotoriv rol oynadığını deyən A.Badamov bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin türk dünyasına olan qaradışıq münasibəti ölkələrimizi və xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırır: "Türk Dövlətləri Təşkilatının Zirvə toplantılarında müzakirə olunan mövzular xalqlarımızın

birləşməsinə, ölkələrimizin inkişafına və ümumi gücümüzün artmasına xidmət edir. Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının ilk qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün həsr edildiyi çox vacib mövzular türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın daha da genişlənməsinə xidmət edəcək. Həmçinin toplantının yekununa olaraq imzalanmış Qarabağ Bəyannaməsi də böyük əhəmiyyətə malikdir. Bəyannamə türk dövlətlərinin birliyini, bir-birinə dəstəyini, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığının rəsmi şəkildə boyan edir".

Deputat vurğulayıb ki, qeyri-rəsmi Zirvə görüşü dövlət başçıları arasında daha səmərəli dialoqun qurulmasına, ümumi məsələlərin həllində həmrəyliyin möhkəmləndirilməsinə imkan verdi. Eyni zamanda Şuşada keçirilmiş qeyri-rəsmi Zirvə görüşünü dünya izlədi və türk dünyasının sarsılmaz gücə çevrildiyini hər kəs gördü. Bu, bizim qlobal arenada mövqelərimizi möhkəmləndirməklə gücümüzə güc qatır.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Fədakarlığı qəlblərdə əbədi yaşayacaq

◆ Vətən sizə əbədi minnətdardır

İyulun 7-də törətdiyi cinayət əməlinə görə axtarılda olan şəxs saxlanılarkən qətlə yetirilən polis kapitani Fəxrəddin Nəsirovla vida mərasimi keçirilib.

Vida mərasimində onların ailə üzvləri, Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları iştirak ediblər. Nazirliyin rəsmi açıqlamasında deyilib: "Onun xidməti fəaliyyəti zamanı fədakarlığı qəlbimizdə əbədi yaşayacaqdır. Yaxınlarına, doğmalarına

Allahdan səbr diləyirik! Allah rəhmət eləsin!"

Xatırladığı ki, iyulun 6-da saat 24 rədələrdə paytaxtın Suraxanı rayonunda övvəllər Cinayət Məcəlləsinin müxtəlif maddələri ilə 8 dəfə məhkum olunmuş,

oğurluq əməllərinə görə axtarılda olan 1983-cü il təvəllüdü Məmmədov Mehman Səlahəddin oğlu polis əməkdaşı tərəfindən saxlanılarkən üzərində olan kəsicici alətlə müqavimət göstərib. M.Məmmədov xidməti vəzifələrini yerinə yetirən polis əməkdaşına kəsicici alətlə xəsarət yetirib qaçmağa cəhd göstərib. Ağır xəsarət alan polis kapitani Fəxrəddin Nəsirov yaralanmasına baxmayaraq, cəhdin qarşısını alıb və onu saxlayaraq digər polis əməkdaşlarına təhvil verib.

Xəsarət alan polis əməkdaşı xəstəxanaya çatdırılaraq, həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

Ötən həftə ölkəmiz üçün əlamətdar günlərdən biri - Polis Gününü vətəndaşlarımızın böyük ehtiramı, minnətdarlığı ilə qeyd olundu. Həm fərəhli, həm də ibrətamiz məqam o idi ki, Azərbaycan polisinin növbəti peşə bayramını bu fədakar, cəsur əməkdaşlarla yanaşı, əslində, bəlkə də onlardan daha çox məhz sadə insanlar böyük coşğu ilə qarşıladılar.

Xalqımız qədirləndir. Asayışın və təhlükəsizliyinə görə minnətdar olduğumuz mühafizəçilərə - polislərə əsl dost səmimiyyəti, cəyanğısı ilə yanaşı, bəzən də münasibətini hər fürsətdə aşkar ifadə edir.

Həm də inam, etimad göstəricisi olan ənənəvi ifadəni indi yeni əlavəsi ilə məhəbbətlə ifadə edir:

Mənim polisim məni qoruyur - peşəkarcasına, qanı bahasına, bəzən özünü qurban verərək!..

Cinayətkarın anasını cinayətkardan qorumaq üçün özlərini fəda edirlər

Azərbaycanın daxili işlər orqanları növbəti peşə bayramını yenə də qəhrəmanlıq nümunələri, fədakarlıq örnəkləri ilə qarşıladı... İnsanlarımız isə Vətən, xalq, vətəndaş uğrunda canından keçən polislərin hom hüznünü, həm də qürurunu yaşadığı yaşayır...

◆ ◆ ◆
...24 iyulun qızmar sabahı açılmaq üzrədir.

Paytaxtın Xəzər Rayon Polis İdarəsinin şəxsi heyəti xidməti növbədədirlər...

Gələcək əməliyyat məlumatı axtarılda olan cinayətkarın gəcə evinə gəldiyini təsdiqləyir. Çevik polis alayının əməkdaşları cəzili Şüvələna doğru istiqamət götürürlər... Dəfələrlə məhkum olmağına baxmayaraq, yenə də cinayətlər törədən şəxsə "təslim ol!" əmri verilir...

Ancaq o, öz ailəsinin - anasının, həyat yoldaşının və uşaqlarının arasındakı gəzilir. Bu qadınları, körpələri sipər edərək polisə silahlı müqavimət göstərən, qadın, uşaq olan tərəfə güllə atmaq istəməyən polisə atəş açıtır...

Azərbaycan polisinin - kapitan Eldəniz Məmmədovun, serjantlar Mahir Ağayev və Mirəli Heydərovun qarşısında ana dayanıb, qadınları dayandır...

Əlbəttə ki, başqa ölkələrdə polislər cinayətkarı zərərsizləşdirməyə çalışırlar. Bu qadınlar, körpələri sipər edərək polisə silahlı müqavimət göstərən, qadın, uşaq olan tərəfə güllə atmaq istəməyən polisə atəş açıtır...

Fəqət Azərbaycan polisi... Onun indi əsas məqsədi cinayətkarın özünü sipər etdiyi anasını, ailə üzvlərini elə bu cinayətkarın özündən qorumaqdır...

Azərbaycan polisi anaya atəş açıtır... Və cinayətkarın anasını cinayətkarın girovundan azad etmək istərək cinayətkarın atəşinə hədəf olurlar...

Cinayətkarın anasını cinayətkardan qorumaq üçün özlərini fəda edirlər...

Cinayətkarın anasını, övladlarını cinayətkardan xilas edərkən öz analarını, övladlarını gözyüzlü qoruyurlar...

◆ ◆ ◆
... İyulun 6-sı gecəsidir.

Daxil olan əməliyyat məlumatı ilə oğurluq əməllərinə görə axtarılda olan şəxsin yeri müəyyənləşdirilir.

O, adi, sıradan bir oğru deyil... 40 yaşnadək 8 (!) dəfə məhkum olmağı "bacaran" və 9-cu məhkumluğunun aranan qatı, təhlükəli cinayətkardır!

Polis kapitani Fəxrəddin Nəsirov cinayətkarı saxlayarkən, bu rəzil cani üzərində olan kəsicici alətlə zabinə müqavimət göstərir...

Ağır xəsarət alan polis kapitani Fəxrəddin Nəsirov yaralanmasına baxmayaraq, cinayətkarın qaçma cəhdinin qarşısını alır...

Ciddi yaralanmasına, çox qan itkisinə rəğmən, nə müvafiqətini itirir, nə də sayıqlığı...

Digər polis əməkdaşları gələcək cinayətkarı zərərsizləşdirir və həmkarlarına təhvil verir...

Xəsarət alan polis əməkdaşı xəstəxanaya çatdırılaraq, həyatını xilas etmək mümkün olmur...

Azərbaycanın daha bir polisi dövlətinin və xalqının təhlükəsizliyinə, asayışına üçün özünü fəda edən və özünü qurban verən bir polisin fəda olması...

"Azərbaycan polisi kimdir?" sualına verilən ən dolğun cavab

Peşəkarcasına, qanı bahasına, bəzən özünü qurban verərək!..

Polis kapitani Eldəniz Məmmədovun...

Polis kapitani Fəxrəddin Nəsirovun...

Polis serjantı Mahir Ağayevin...

Polis serjantı Mirəli Heydərovun...

Onlar şəhiddirlər - dövləti, xalqı, vətəndaşları təhlükədən qorumaq üçün sinələrini cinayətkar-düşmən gülləsinə qarşıdan sipər edən qəhrəmanlardır!

Onlar Xalq Cümhuriyyəti dövründə yeni dövləti hişf etmək üçün qurban gədən ilk polislərimizin nəvələri, I Qarabağ savaşında ərəzi bütövlüyünü qoruyarkən canından keçən igidlərimizin övladları, Vətən müharibəsində və antiterror

tədbirlərində Azərbaycanı zəfər qazandıran önrolümüzün qardaşlarıdır...

Onlar 106 ildir Azərbaycan dövlətinin və vətəndaşının ictimai təhlükəsizliyinin, asayışının təminatı üçün cinayətkarların hədəfinə çevrilən minlərlə polis in şanlı davamçılar, layiqli ardıcılardır...

Onlar "Azərbaycan polisi kimdir?" sualına verilən ən dolğun cavabdır!..

"Bir ölüb, min dirlik!" deyimi sanki elə Azərbaycan polisinin fəaliyyət salnaməsinin təqdimatıdır...

Onların böyük sücaatları və təkülən qanları üzərində bərkəlməyə çalışan cinayətkarların əhəmiyyətini dünyadakı nüfuz göstəricisinə çevrilir. Bu sahədə Azərbaycanın nümunəsi qlobal miqyasda ən yaxşılarındandır.

Xəsarət alan polis əməkdaşı xəstəxanaya çatdırılaraq, həyatını xilas etmək mümkün olmur...

Azərbaycanın daha bir polisi dövlətinin və xalqının təhlükəsizliyinə, asayışına üçün özünü fəda edən və özünü qurban verən bir polisin fəda olması...

"Azərbaycan polisi kimdir?" sualına verilən ən dolğun cavab

Polis kapitani Eldəniz Məmmədovun...

Polis kapitani Fəxrəddin Nəsirovun...

Polis serjantı Mahir Ağayevin...

Polis serjantı Mirəli Heydərovun...

Onlar şəhiddirlər - dövləti, xalqı, vətəndaşları təhlükədən qorumaq üçün sinələrini cinayətkar-düşmən gülləsinə qarşıdan sipər edən qəhrəmanlardır!

Onlar Xalq Cümhuriyyəti dövründə yeni dövləti hişf etmək üçün qurban gədən ilk polislərimizin nəvələri, I Qarabağ savaşında ərəzi bütövlüyünü qoruyarkən canından keçən igidlərimizin övladları, Vətən müharibəsində və antiterror

Peşəkarlıq və sədəqət hədəfə çevriləndə...

Onların hədəfində Prezidentdir, dövlətçilikdir, Zəfərdir...

İnkışaf, sabitlik və Zəfərin real-təhlükəli davamlı şəkildə təhrif edilir, bədnam "qara piar" a tuş gəlir. Əlbəttə ki, Zəfər ucalığına, tarixin

ən qüdrətli Azərbaycanı zirvəsində bu kimi cılız dedi-qodulara cavab vermək, diqqət ayırmaq da lüzumsuzdur.

Lakin vətəndaşlarımız bu məkrli proseslərin haradan və nə səbəbə qaynaqlandığını, hansı nəticələrin planlaşdırıldığını bilməli, dərindən anlamalıdır. Unutmayacağı ki, son illərdə əlahiddə uğurları insanlarımız rahatlıqla yanaşı, sanki bir unutqanlıq da yaradıb və 1988-1993-cü illərin xaosu, 1995, 2003-cü illərin çətin, ziddiyyətli məqamları artıq xatırlanır.

Açıq danışsaq, sanki zəfər əyfo-riyası yaşayırdıq. Hələ də Azərbaycanda çevriliş, tənəzzül, chaos yaratmağa çalışan, bunun üçün yüz milyonlar xərcləyən fəvqəlgüclərin və onların müti qulları - sapı özümüzdən olan baltaların mövcudluğunu unuduruq.

Düzdür, bu şəfərvölərin yerli emissarlarının bir xeyli hissəsi son onillikdə konstruktivləşdiklərini bəyan edirlər, xain fəaliyyətdən əl çəkdiklərini, dövlətə təhlükə yaradan əməllərdən uzaqlaşdıqlarını söyləyirlər. 2003-cü ilin oktyabrında legetim Prezidentə qarşı qiyama qalxan və söyüş, təhqir, böhtan fəaliyyətlərini silahlı müqavimətə keçərək genişləndirən adamlar bu gün Şuşada, Xankəndidə dövlət siyasətini dəstəklədiklərini iddia edirlər. Ancaq təhlükə suvşmayıb və radikal elementlər hələ də qalmaqdadır.

Nə yaxşı ki, Prezident İlham Əliyev davamlı şəkildə, demək olar ki, hər çıxışında Azərbaycana qarşı rəzil mübarizə yolunu davam etdirən xarici və yerli şəbəkəni ifşa edir, cəmiyyəti onların əməllərini daim xatırlamağa səsləyir.

Bəs bu kontekstdə cəmiyyəti fəaliyyəti, həmçinin ictimai fəallığı Prezidentin təhdid kimi müəyyənləşdirən proseslərə, qüvvələrə münasibətdə adekvatdırımı? Təsəssüf ki, yox!

...Və antiazərbaycançı qərəzin ən böyük hədəflərindən biri də daxili işlər orqanlarıdır. Əslində, dəyişən heç nə yoxdur, polis son 30 ildə daim bu bədnam piarın əsas ünvanlarından biri olub.

Heydər Əliyev siyasətində, İlham Əliyev dövlətçilik kursuna, dövlət maraqlarına, xalq mənafeyinə layiqli xidmətin mükəmməl örnəklərindən birini yaradan Azərbaycan polisinin ən mühüm göstəricisi isə məhz SƏDAQƏT olub.

Son iki hadisənin fonunda Azərbaycan polisindəki yaşayarkən xainlər və onların ölkəmizdəki buyruqulları tərəfindən sosial platformalarda hədəfə çevrilmələri, anasını girov götürən cinayətkara, 8 dəfə həbsdə yatan caniyə bəraət (!) qazandırmaları ən böyük, ən bədnam rəzillikdir!

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının ötən illərdəki, eləcə də son dövrlərdəki fəaliyyətlərində bir məqam xüsusi nəzərə çarpır. Xidməti fəaliyyətin icrasında öndə daim rois-zabit heyəti olur. Sıravi, yaxud rütbədə kiçik əməkdaşlar həmişə arxadadırlar.

Bəli, dövlətə, vətəndaşa qarşı təhlükənin öndüdə olan polis xidməti fəaliyyətinin öndüdə də məhz təcrübədə, rütbədə, vəzifədə yüksək olanlardır.

Necə ki, 2003-cü ilin oktyabr hadisələrində Azərbaycanı sığuta uğratmaq istəyən silahlı radikallara qarşı meydana gələn rəşadətli polislərin öndüdə cəsur polkovnik dayanmışdı, bu gün də anasını girov götürən cinayətkarı zərərsizləşdirərək özünü silahın qarşısına ilk sipər edən də məhz mayor olur!

Bu, ənənədir - silah qardaşlığının, sədəqət andının onilliklə boyu yaratdığı mənəvi məsuliyyətdir!

Xidməti vəzifəsini həyata keçirərək polis əməkdaşlarının həlak olması məsələsinə statistikada fonunda yanaşmaq da heç arzulanan deyil. Bu, bəlkə də mənəvi dəyərlərə də uyğunlaşdır. Ancaq həqiqətin müqayisədə üzə çıxdığını əsas götürürük.

çatdırılaraq, həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

Əlbəttə ki, Avropada, ABŞ-də bunun tam əksidir. Oradakı polislər insanın rənginə uyğun onun cinayətkarlığını "müəyyən" edir, əli cibində olan şəxsi "cibində silah zənn etdim" bəhanəsi ilə güllələyir, etiraz mitinqinə çıxanları rezin güllələrlə, gözyaşardıcı qazlarla "zərərsizləşdirir". Özü də dərhal!

Ögər cinayətkar müqavimət göstərərək öz ailəsinə girov götürürsə, Qərbdə polis onu ailəsi ilə birlikdə təhlükə hədəfi görürək hamısını güllənin qabağına verir. Və bir cinayətkara görə digər günahsız insanların qatlına heç bir məsuliyyət daşmır. ABŞ-də belə əməkdaşlar hətta rütbədə və vəzifədə yüksəldir, Avropada isə mükafatlandırılır.

Azərbaycanda polis xalqın bir parçasıdır, vətəndaşa bərabərdir, hətta on qatı cinayətkara qarşı münasibətdə də silahı yox, məhz danışığı üstün tutur. Qərbdə isə polis vətəndaşın yanında deyil, tam əksinə, qarşındadır. İnsanlar polisə ehtiyac duyduqda onu tapa bilmir, ancaq hansısa etiraz üçün mitinqə çıxanda polis onun qarşısında rezin güllələrlə, gözyaşardıcı qazlarla, atları və itləri ilə dərhal peyda olur. Yaxud o ölkələrdə insan alverindən narkoticarətə, xırda oğurluqdan quldurluğa və digər cinayətlərə polislərin himayədarlığı, birba-

şatırları ilə bağlı hər il yüzlərlə fakt aşkarlanır.

Qərbdə polis fəaliyyəti vətəndaş yox, yalnız hakimiyyəti qorumaqdır. Azərbaycanda isə polis xidməti fəaliyyətinin yeganə qayəsi ictimai asayışı təmin etməkdir, cinayətkarlığa qarşı effektiv mübarizə aparmaq, dövləti hər cür təhdiddən qorumaq, vətəndaşın təhlükəsizliyini hişf etməkdir. Azərbaycan polisi iqtidarı qorumur, çünki buna ehtiyac da yoxdur! İqtidarı xalq qoruyur!

30 il öncəyədək Azərbaycanda polis əməkdaşlarının da vətəndaşlara ciddi təhlükə yaratması, keçmiş xüsusi təyinatlıların quldur dəstəsinə çevrilməsi, nazirin jurnalə kağız yedirdib, müxalifətləri isə canlı yayımda həbsdə hədələməsinə və bu kimi yüzlərlə faktı unutmayaq. Bəli, 1994-cü ildə bizdə də vəziyyət belə idi. Məhz həmin dövrdən başlayan, bu gün də davamlı sağlamlaşdırılan milli-yönümlü fəaliyyətin nəticəsində Azərbaycan polisində qürurə doğuran dəyişikliklər yaranıb!

Prezident İlham Əliyev himayəsində fəaliyyəti daha da təkmilləşdirən, modernləşdirən polis orqanlarının fədakar xidməti sayəsində Azərbaycanda ən böyük idman, mədəniyyət tədbirlərinin, beynəlxalq sammitlərin, konfransların təhlükəsizliyi təmin edilir, hər il yüz minlərlə turistin asayışı etibarlı qorunur.

Azərbaycanda polis səhərdən axşama, gecədən səhərdən qədər postda, ərəzədə, ictimai asayışın keşiyindədir. Yağışa-borana, qızmar günəşə, sort küləyə baxmadan yollarda hərəkəti tənzimləyir, küçələrdə rahatlığı təmin edir, bədnam ünsürlərə əl-qol qəza etmək imkanı vermir.

Hər kəsə bayram günlərində ailəsinə başına yığır istirahət etdikdə, Azərbaycan polisi gücləndirilmiş rejimə uyğun olaraq işə çıxır, təhlükəsizliyimizin keşiyində etibarlı dayanır, rahat bayram keçirməyimizi təmin edir.

Binada qəza baş verəndə polis əməkdaşı yanına mənəvi qaymaya-raq içəri daxil olur, canı bahasına insanları xilas edir. Çaylarda sellər daşanda daxili işlər orqanlarının əməkdaşları yenə də öndə olur, xilasedicidir, bənd məhkəmələndirmə işlərində yardımlarını əsirgəməyirlər.

Bizim asayışımız üçün düşünmədən canlarını qurban verirlər, dövlətin təhlükəsizliyini qorumaq naminə sinələrini sipər edirlər, müstəqilliyin əbədiyi, ölkənin sabitliyi üçün terrorçunun üstünə yeriyir, cinayətkarı bir həmlədə zərərsizləşdirirlər.

Bu xidmətləri xalq aydın görür, yüksək qiymətləndirir və minnətdarlığı ifadə edir. Sabitliyimizi, asayışımızı, dövlətimizi, iqtidarımızı qorumaqla yanaşı, onların qədrini, dəyərini də bilimliyiyl. Elə Azərbaycan polisinin də...

İstiyar HÜSEYNLİ,
"Azərbaycan"

18-ci Bakı Yay Enerji Məktəbi fəaliyyətə başlayıb

İyulun 8-i ADA Universitetində 18-ci Bakı Yay Enerji Məktəbinin açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, mərasimdə ADA Universitetinin rektoru, səfir Hafiz Paşayev, Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş prezidenti Muxtar Babayev, Azərbaycan Respublikası energetika naziri Pərviz Şahbazov, SOCAR-ın prezidenti Rövşən Nəcəf, "GL Group"-un baş icraçı direktoru Asif Zeynalov və BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz çıxış ediblər.

Tədbir zamanı ADA Universitetinin rektoru, səfir Hafiz Paşayev Bakı Yay Enerji Məktəbinin 2007-ci ildən bəri hər il keçirildiyini xatırladı. O qeyd etdi ki, proqramın Xəzər regionu ölkələrində enerji və ekoloji problemlərə diqqət yetirilməsi, həm yerli, həm də beynəlxalq iştirakçılar üçün faydalıdır.

ADA Universitetinin prorektoru və İnkişaf və Diplomatiya İnstitutunun direktoru Fa-

riz İsmayilzadə builki yay məktəbinin mövzusunun bərpaulunan və eləcə də "yaşıl enerji" olduğunu və bu ilin noyabr ayında Bakıda keçiriləcək COP29 konfransına həsr edilmiş olduğunu bildirdi. F.İsmayilzadə həmçinin qeyd etdi ki, yay məktəbi Azərbaycanın 2050-ci ilə qədər istixana qazı emissiyalarını 40 faiz azaltmaq planının mühüm hissəsi olan bərpaulunan enerji potensialının inkişaf etdirilməsi öhdəsinə töhfə vermək məqsədi daşıyır.

Qeyd edilib ki, Bakı Yay Enerji Məktəbi Xəzər regionuna xüsusi diqqət yetirərək, enerji və ekologiya məsələlərini araşdırmaq və öyrənmək üçün dünyanın tanınmış alimlərini, siyasətçilərini və ekspertlərini bir araya gətirən beynəlxalq ikihəftəlik sertifikat proqramıdır.

Proqram Xəzər regionunun enerji landşaftında transformativ dəyişikliklərə, davamlı inkişafa və iqtisadi artıma töhfə vermək üçün dövlət və özəl

sektorların kollektiv səylərini özündə ehs etdirir. İnteraktiv müəhazirələr, nümunə araşdırmaları və tədqiqat səfərləri ilə dolu olan bu yay proqramı bir neçə tanınmış enerji şirkətlərindən, beynəlxalq təşkilatlardan, ali təhsil müəssisələrindən yüksək və ortasəviyyəli mütəxəssisləri, eləcə də enerji və ekoloji məsələləri araşdıran alim və ekspertləri cəlb etdi. Builki proqramda 12 ölkədən 50 iştirakçı iştirak edəcək. Həmin ölkələr

sirasında Azərbaycan, Albaniya, Bolqarıstan, Çexiya, Çin, Macarıstan, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə, Vyetnam, ABŞ və Böyük Britaniyanı qeyd etmək olar.

Proqram iştirakçıları Çexiya Respublikasının Sənaye və Ticarət Nazirliyini, Bolqarıstanın Xarici İşlər Nazirliyini, Səudiyyə Ərəbistanının Energetika Nazirliyini, Vyetnamın Neft və Qaz Qrupunu, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətini, "BP Azərbaycan", ABŞ və Macarıstandakı beynəlxalq təşkilatları və digər təşkilatları təmsil edirlər.

İkihəftəlik proqram bir həftə Bakıda, bir həftə isə Gürcüstanın paytaxtı Tbilisidə iyulun 8-dən 19-dək keçiriləcək. Məktəbin beynəlxalq formatı iştirakçılara enerji məsələləri və Yaşıl Enerji Dəhlizi ilə bağlı regional perspektivləri öyrənməyə, klassik enerji mənbələri və bərpaulunan enerji mövzularına kompleks regional yanaşmanı təmin etməyə imkan verir.

Dünya Azərbaycandan danışır

Cənubi Qafqazın lider ölkəsinin "yaşıl gündəliyi"ni təqdir edilir

"Bu il Azərbaycan COP29 konfransına evsahibliyi edəcək. Fürsətdən istifadə edərək sizin hər birinizi bir daha COP29-a dəvət edirik. COP29-a sədrlik və bu tədbirin Bakıda keçirilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən ölkəmizə olan böyük etimadın bariz nümunəsidir. 200-ə yaxın ölkə bizim namizədliyimizi yekdilliklə dəstəkləmişdir. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkətində 4 il sədrliyi dövründə əldə etdiyi təcrübədən istifadə edərək inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında həmrəyliyin gücləndirilməsi, konsensusa nail olunması üçün səylərini əsirgəməyəcək".

Türkiyənin vitse-prezidenti Cevdet Yılmaz: "Azərbaycanın COP29-a evsahibliyi etməsindən böyük məmnunluq duyuruq. Xüsusilə iqlim maliyyələşməsi mövzusunda mühüm qərarların qəbul edilməsi bu konfransa hazırlıq prosesində bir çox mövzularda sız əməkdaşlığımızı və dəstəyimizi davam etdirəcəyik. Azərbaycanın COP29-a evsahibliyi regional əməkdaşlıq baxımından da böyük önəm daşıyır. Bu baxımdan, Azərbaycanın konfransa Türk Dövlətləri Təşkilatının bir təşəbbüsünə yer verilməsi və ya ortaq bir tədbirin keçirilməsi ilə bağlı təklifləri məmnunluqla qarşılayırıq".

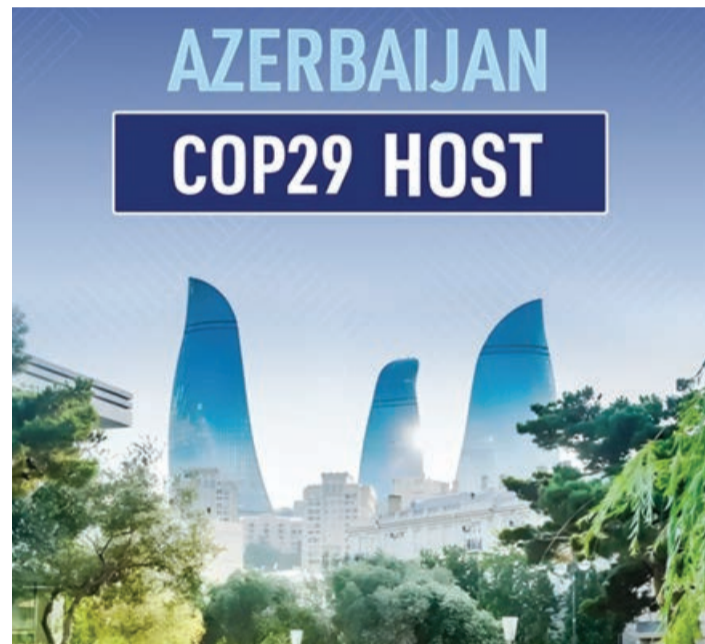
BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz 18-ci Bakı Yay Enerji Məktəbinin açılış mərasimində ölkəmizin bütün regionun və Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynadığını deyərək vurğulayıb ki, Azərbaycan "yaşıl enerji" sahəsində də parlaq gələcək gözləyir.

Amerika Siyasi Elmlər Assosiasiyasının üzvü, professor Brenda Şaffer isə deyib ki, Azərbaycan innovator olmaqla həm ölkənin enerji, həm də bərpaulunan enerji mənbələrindən istifadədə böyük uğurlar qazanacaq. "Azərbaycan həmişə yenilikçi olub və enerji məsələlərində çox real yanaşmışdır. Ölkə mədan yarımaqları, neft, təbii qaz, külək və günəş enerjisi ehtiyatları ilə zəngindir. Ən yaxşı siyasət bütün mövcud enerji növlərindən istifadə etməkdir".

Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının olduqca perspektivli bir sahəsi "yaşıl enerji"dir və COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi bu sahənin uğurlu qurulmasını baxımdan çox əhəmiyyətli rol oynayacaq. Azərbaycan global təhlükəsizliyin etibarlı təminatçısı olaraq istiqamətdə çox təsirli təşəbbüslərlə çıxış edir. Eyni zamanda praktiki addımları ilə ciddi töhfələr verir.

COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi hər şeydən əvvəl Cənubi Qafqazda iqlim dəyişikliklərinin mənfi təsirlərini azaldılması məqsədilə daha ciddi maliyyənin ayrılması, diqqətin yetirilməsi baxımından da əhəmiyyətli olacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarının qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Prezident İlham Əliyevin bu mübaricəti dost və qardaş ölkələrin liderləri tərəfindən məmnunluqla qarşılandı.

Türk Dövlətləri Təşkilatının hazırkı sədri, Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev COP29-da fəal iştirak edəcəklərini diqqətə çatdıraraq vurğuladı: "Biz iqlim məsələləri ilə bağlı türk dünyası ilə əməkdaşlığı gücləndirməyə hazırıq. Bununla əlaqədar biz bu il Azərbaycanda keçiriləcək COP29 iqlim konfransının işində fəal iştirak etməyi planlaşdırırıq".

Qırğız Prezidenti Sadır Japarov isə Azərbaycanın noyabrda COP29-a uğurlu sədrlik edəcəyini əminliyini ifadə etdi: "Səvinci haldır ki, bu il noyabr ayında qardaş Azərbaycanın öz vacib global forumlarından birinə - BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına - COP29-a evsahibliyi edəcək. Əminəm ki, Azərbaycanın COP29-a sədrliyi qarşısında gələn konfransın gündəliyində duran məsələlərin, o cümlədən iqlim maliyyələşməsinin əhəmiyyətli dərəcədə irəliləməsinə əsaslı töhfə verəcək".

Göründüyü kimi, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizə bir sıra böyük üstünlüklər gətirir. Eyni zamanda bu qərarın qəbulu Azərbaycanın olan inam və etibarın göstəricisidir.

Son günlərdə isə bu beynəlxalq sammitin ölkəmizdə keçirilməsi və Azərbaycanın bu toplantıya hazırlığı ilə bağlı çox maraqlı fikirlər səsləndirilməkdədir. Gəlin, həmin fikirlərlə tanış olaq:

Muxtar BABAYEV: "Məqsədimiz qlobal istiləşməni 1,5 dərəcəyə qədər azaltmaqdır"

Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş prezidenti Muxtar Babayev deyib.

O qeyd etdi ki, COP29-da davamlı kənd təsərrüfatı, elm, su, texnologiya və innovasiya, davamlı urbanizasiya və sağlamlıqla bağlı müzakirələrə də üstünlük verilməlidir. "Biz iqlim dəyişikliyinə qarşı ən həssas olan dövlətlərin problemlərini görmək üçün Afrika qitəsindən Asiyaya, eyni zamanda Karib dənizinin kiçik ada dövlətlərinə qədər dünyanın bir çox bölgəsinə gəzmişik".

COP29-da müzakirə olunaacaq məsələlər bir çox ölkələrin iqlim fəaliyyətinə sarmaya qoymağa çalışarkən qarşılaşdıqları maneələri aradan qaldırmağa kömək edəcək", - deyərək qeyd etdi.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri 18-ci Bakı Yay Enerji Məktəbinin açılış mərasimində

Elmur SOLTANOV: "Azərbaycan "yaşıl enerji" koridorları mövzusunda dünyada lider olan ölkələrin sırasında yer alır"

"Bakı Yay Enerji Məktəbinin əsas məqsədi Azərbaycanın enerji inqilablarında ön sıralarda yer almasıdır. Enerji məsələsi arasırdılcaqsa, öyrəniləcək, ediləcək ilk yer Azərbaycanıdır. Bizim fəlsəfəmiz budur".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan Respublikası energetika nazirinin müavini, COP29 Azərbaycan üzrə baş icraçı direktor Elmur Soltanov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

"Azərbaycanda bizim fəlsəfəmiz budur ki, həm neft, həm də qaz sahəsində global enerji inqilablarının ön sırasında olaq. Azərbaycan, əlbəttə ki, "yaşıl enerji" inqilabında ön sıralarda yer alacaq. COP29-a evsahibliyinin Azərbaycanı verilməsi bizim "yaşıl enerji" sahəsində atdığımız addımlara verilən mükafatdır. Eyni zamanda Azərbaycanın fəaliyyətini bütün dünyaya göstərmək üçün bir fürsətdir", - deyərək qeyd etdi.

Abşeron qonaqlarını bol günəşi və yeni yaşıllıqları ilə qarşılayır

Bir neçə aydan sonra ölkəmiz BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) evsahibliyi edəcək. İndi bu məhtəşəm tədbirə hazırlıq üçün fəal mərhələsinə qədəm qoyub.

Ösəndə, Azərbaycanın COP29-a sədrlik etməsi və 2024-cü ilin ölkəmizdə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi məntiqli bir-birini çox tamamlayır. Hər yanda aparılan abadlıq və yaşıllaşdırma işləri isə bunların hər birinə töhfədir. Bu baxımdan Abşeron rayonunda da fəallıq müşahidə olunur.

Elə bu yaxınlarda Abşeron rayonunun Xırdalan şəhərində yerləşən Heydər Əliyev adına Mədəniyyət və İstirahət Parkında növbəti abadlıq tədbirləri həyata keçirilib. Ra-

yon icra hakimiyyəti tərəfindən parkın ərazisində 2000 kvadratmetrə yaxın sahədə qazon əkilib, mövcud olan yaşıllıqlara lazımi aqrotexniki qulluq göstərilib. Bundan əlavə, parkda ümumi imoçlik keçirilib, ərəzi yaşıllıqlar arasında baş qaldıran əlaq otlarından təmizlənilib.

Qeyd edək ki, Abşeronda yaşıllaşdırma tədbirləri mütəmadi xarakter alıb. Ötən aylarda da rayonun Heydər Əliyev adına Mədəniyyət və İstirahət Parkında geniş yaşıllaşdırma aparılıb. Budəfəki tədbirlər çərçivəsində

vəsində yol kənarlarında ümumilikdə 1000-dən çox müxtəlif növ ağac əkilib. Yeni əkilmiş ağaclar suvarılıb, onlara üzvi gübrə verilib və lazımi aqrotexniki qulluq göstərilib.

Təmizlik və abadlıq da diqqət mərkəzindədir. Belə ki, rayonun Abadlıq və Kommunal Xidmətlər İdarəsinin işçiləri küçə və parklarda ümumi səliqə-sahman yaradıb,

ağacların gövdələrini ağardırıblar. Rayonun Saray, Mehdiabad, Masazır, Novxanı və digər qəsəbələrində yolların kənarına yeni ağaclar əkilib, onların becərilməsi əlaqədar təşkilatlar tərəfindən nəzarətə götürülüb.

Bir məqamı da vurğulayaq ki, abşeronlular bu xeyirxah əməlləri ilə həmçinin torpaqlarımızın azadlığı uğrunda həyatını qurban vermiş oğulların xatirəsinə ehtiramlarını ifadə edirlər. Şəhidlərin adına çəkilmiş bulaqların ətrafında, eləcə də onların yaşaması olduğu küçə və məhəllələrdə yeni təzə ağaclar və güllər əkilib.

Hazırda eyni tədbirlər rayon mərkəzinin təmir ediləcək küçə-

lərində, orta məktəblərin qarşısında və hətəndə də həyata keçirilir. Yaşıllıqların artırılması məqsədilə rayonun Sumqayıt istiqamətindəki yollarında da müxtəlif növ ağaclar əkilib. Yaxşı qulluq göstəriləndən sonra da ağaclar böyüyüb qol-budaq atmaqdadır.

Abadlıq işləri həmçinin Ceyranbatan qəsəbəsini, Mehdiabad, Saray, Masazırda park və xiyabanları əhatə edib. Parkların ərazisindəki oturmaqalar rənglənilib, ümumi səliqə-sahman yaradılıb, ağacların gövdələri ağardılıb. Yeni salınmış yaşıllıq zonalarının daimi suvarılması təmin etmək məqsədilə suvarma şəbəkəsi qurulub.

Gündüzlər şəhərə və qəsəbələrə sərinlik gətirən, axşamlar sakitlərə xoş istirahət bəxş edən parkın gələcəkdə də çox gözəl olar. İşləndirilməni fasiləsiz təmin etmək məqsədilə istismar müddətində başa vurmuş lampaların yeni və qonaqları ilə əvəzlənməsi onları qarşıqan edib.

Elə bütün bunların nəticəsidir ki, rayona gələn turistlərin sayında artım müşahidə olunur. Paytaxt şəhərimizin bir addımlığında yerləşən Abşeron rayonunun qonaq-qarası COP29 günlərində dəfələrlə artacaq. Günəşli Abşeron onları həm də taravətli yaşıllıqlarla, təbii gülcüklə qarşılayacaq.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

BMU-İNHA ikili diplom proqramının ilk "Məzun günü"

Bakı Mühəndislik Universiteti ilə Koreya Respublikasının İNHA Universiteti arasında icra olunan ikili diplom proqramının (BMU-İNHA İDP) ilk "Məzun günü" keçirilib.

Elm və Təhsil Nazirliyinin rəsmiləri, Koreyanın ölkə-məzəni sərəfiri, həmçinin KOICA-nın əməkdaşları, hər iki universitetin rektorları, professor-müəllim heyəti, eləcə də məzunların iştirak etdiyi tədbir şəhidlərimizin öz xatirəsinin bərdəqiqətlik sükutla anılması, ardınca Azərbaycan və Koreyanın Dövlət himnlərinin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Açılış nitqi ilə çıxış edən BMU-nun rektoru Yaqub Piriyev ikili diplom proqramından məzun olan tələbələrə ürək-dən təbrik edib, onlara karyerada pilləsində bol uğurlar arzulayıb.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu xaricdə təhsil ənənəsinin davamı olaraq cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən bu istiqamətdə önəmli tədbirlərin həyata keçirildiyini vurğulayan rektor müxtəlif proqramlar çərçivəsində dünyanın aparıcı universitetlərində təhsil alan gənclərin böyük əksəriyyətinin geri qayıdaraq ölkəmizin inkişafına töhfələr verdiyini bildirib.

"2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı" əsasında icra olunan BMU-İNHA İDP haqqında ətraflı məlumat verən Yaqub Piriyev proqram çərçivəsində hazırda 385 tələbənin təhsil aldığını və artıq 61 tələbənin həmin proqramdan ilk dəfə məzun olduğunu söyləyib. Proqramın Azərbaycanın təhsil sisteminə yeni olmasına baxmayaraq, BMU-nun tarixinə mühüm hadisə kimi düşdüyünü söyləyən rektor ilk dəfə xaricə təhsil alan gənclərin bu həcmdə bir layihə çərçivəsində əməkdaşlıq edildiyini, bunun notifikasiya professor-müəllim heyətinin nəzəri və praktiki biliklərinin təkmilləşdiyini deyib. Ali təhsil ocağının rəhbəri diqqətə çatdırıb ki, cari tədris ilinin əvvəlində proqram üzrə nəzərdə tutulmuş 123 nəfərlik qəbul kvotası ilk dəfə 100 faiz dolub, bu isə proqramın yaratdığı marağı və onun əhəmiyyətini aydın ifadə edir.

Koreyada təhsil alan tələbələrə yüksəkixtisaslı mü-

həndis kadrlar kimi işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin yenidən qurulmasına töhfələr verəcəklərinə inandığını söyləyən Yaqub Piriyev proqramın uğurla gerçəkləşməsinə əməyi keçən hər kəsə, ilk növbədə, professor-müəllim heyətinə təşəkkür edib. Rektor, eyni zamanda tələbələrin valideynlərinə minnətdarlığını çatdırıb, məzunlara isə bir daha karyeralarında uğurlar, həyatlarında cəsarət və xoşbəxtlik arzulayıb.

Elm və Təhsil Nazirliyi adından məzunları təbrik edən nazir müavini İdris İsayev ölkəmizdə təhsilə dövlət səviyyəsində göstərilən diqqət və qayğıdan danışıb. Gənclərin nüfuzlu xarici universitetlərdə təhsil almaları üçün qəbul olunan dövlət proqramlarının əhəmiyyətini, yüksəkixtisaslı kadrların yetişməsinə müsbət rolunu vurğulayaraq bildirib ki, bütün təhsil səviyyələrini əhatə edən dövlət proqramları təhsillərini xaricdə davam etdirənlər üçün geniş imkanlar yaradır. Məzunların qazandıqları bilik və bacarıqların gələcək əmək fəaliyyətində onlara böyük kömək olacağını deyən İdris İsayev ölkəmizdə müasir bilik və bacarıqlara malik kadrların əmək fəaliyyəti üçün də əlverişli imkanların mövcud oldu-

ğunu sözlərinə əlavə edib. Bu gün məzun olan gənclərin nailiyyətlərini həm də hər iki universitetin professor-müəllim heyətinin uğurları kimi xarakterizə edən nazir müavini müəllimlərə, habelə övladlarının yetişməsinə və təhsilində böyük dəstək olan valideynlərə minnətdarlığını bildirib. Cəmiyyətimizin inkişafının savadlı gənclərdən asılı olduğunu deyən İdris İsayev məzunları öz üzərində daim işləməyə, bilik və bacarıqlarını artırmağa çağırıb.

İNHA Universitetinin rektoru Cho Myeong Voo isə çıxışında 2020-ci ildə BMU tələbələrini İNHA-da qarşıladığı günü xatırlayıb, pandemiya dövrünün çətinliklərində təhsilə davam edən, oxuyan tələbələrin əzminin, fədakarlığının nəticəsi olan məzun buraxılış mərasimində xoş hisslər keçirdiyini dilə gətirib. "Məzun olmaq son deyil, yeni başlanğıcdır, yeni başlanğıclar çətin görünür, lakin, sonsuz imkanlar və nailiyyətlərin qazanılması üçün şansdır" deyə rektor gəncləri hər zaman yeniliklərin arxasında getməyə, sonsuz imkanlara inanmağa səsləyib. Məzunlara uğurlar və xoşbəxtlik arzulayan Cho Myeong Voo BMU ilə əməkdaşlıq çərçivəsində İNHA Universitetinin proqram məzunlarının 10 faizinə bu universitetin magistr

proqramlarına qəbul olunduqları təqdirdə tam təqaüd ayıracağı, istedadlı tələbələrin inkişafı üçün köməklik göstərəcəyini bildirib.

Koreyanın Azərbaycanda səfirliyinin əməkdaşı xanım You Kyoung Hvang da məzunları təbrik edərək iki universitet arasındakı diplom proqramını Koreya ilə Azərbaycanın təhsil sahəsində əlaqələrinin ən bariz nümunəsi adlandıraraq, Səfirlik nümayəndəsi BMU-İNHA İDP-yə bundan sonra neçə-neçə məzun buraxılışları həyata keçirən ən uğurlu təhsil əməkdaşlığı layihəsi kimi böyük ümidlər bəslədiyini bildirib. Əlavə edib ki, proqramın məzunları Koreya ilə Azərbaycanın gələcəyə istiqamətlənmiş əlaqələrinin inkişafında böyük rol oynayacaqlar.

Çıxışlardan sonra 2023/2024-cü tədris il məzunlarından ixtisas birincilərinə fəxri diplomlar təqdim olunub. Eyni zamanda proqramın digər məzunları da mükafatlandırılıb, sonra isə məzunlardan Aysel Həsənova və Sübhan Abdullayevinin çıxışları dinlənib.

Tədbir məzunların "papaqatma" mərasimi və ikili diplom proqramı tələbələrinin ifasında Azərbaycan, həmçinin Koreya rəqlərinin nümayişi ilə başa çatıb.

Ali təhsil müəssisələrinin rəhbər heyəti və məsul şəxsləri üçün təlim keçirilib

Elm və Təhsil Nazirliyinin Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsi tərəfindən Bakı Dövlət Universitetində "Ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat (əsas baza ali) tıbb təhsilində) və magistratura səviyyələrində təhsilalanlar tərəfindən təhsil müəssisəsinin, ixtisasın, təhsiləmə formasının dəyişdirilməsi, onların təhsil müəssisəsinə bərpə olunması, habelə təhsilalanların təhsilini müvəqqəti dayandırması (onlara akademik məzuniyyətin verilməsi)" qaydaları ilə bağlı təlim keçirilib.

Təlimin keçirilməsində məqsəd ali təhsil müəssisələrinin rəhbər heyətinin və məsul şəxslərinin yeni qəbul olunmuş qaydalarla tanış edilməsidir.

Təlimdə Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsinin müdiri Turxan Süleyman şöbənin fəaliyyət istiqamətləri, təlimin məqsədi və Elm və Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının qərarına aid ümumi müddəaları barədə iştirakçılara məlumat verib.

Şöbə müdiri, həmçinin elm sahəsində dövlət siyasətinin və tənzimlənmənin hə-

yata keçirilməsi, elmi müəssisə və təşkilatların elmi fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi və istiqamətləndirilməsi ilə bağlı səlahiyyətlərin dövlət başçısı İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında elm və təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Fərmanı ilə Elm və Təhsil Nazirliyinə həvalə olunduğunu xatırladı.

Daha sonra Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsinin müdiri müavini Nərgiz Qaraxanova "Ali təhsil müəssisələrinin bakalav-

riat (əsas (baza ali) tıbb təhsilində) və magistratura səviyyələrində təhsilalanlar tərəfindən təhsil müəssisəsinin, ixtisasın, təhsiləmə formasının dəyişdirilməsi, onların təhsil müəssisəsinə bərpə olunması, habelə təhsilalanların təhsilini müvəqqəti dayandırması (onlara akademik məzuniyyətin verilməsi)" qaydaları ilə bağlı müvafiq təlimatları təlim iştirakçılara çatdırıb.

Yekunda Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsi, Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi və Elm və Ali Təhsil Agentliyinin əməkdaşları ali təhsil müəssisələrinin rəhbər heyətinin və məsul şəxslərinin qaydalarla bağlı suallarını cavablandıraraq, təklif və tövsiyələrini dinləyiblər.

Qeyd olunub ki, Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsi tərəfindən təlimlər mütəmadi olaraq davam etdiriləcək.

Gəncə Dövlət Universitetində "Məzun günü"

Gəncə Dövlət Universitetində "Məzun günü" keçirilib. Tədbirdə Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, Türkiyənin Gəncədəki baş konsulu Recep Öztop, Gəncə Dövlət Universitetinin rektoru, professor Yusif Yusibov, YAP Gəncə Şəhər təşkilatının sədri Bayram Aslanov, Vətən müharibəsi iştirakçıları, şəhid valideynləri, ali təhsil müəssisəsinin professor-müəllim heyəti və tələbələr iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayan tədbirdə Ümummilli Lider Heydər Əliyev və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olanların öz xatirəsinə bərdəqiqətlik sükutla yad edildikdən sonra uni-

versitetin rektoru Yusif Yusibov çıxış edərək məzunları təbrik edib, onlara gələcək həyatlarında və karyeralarında uğurlar arzulamışdır.

Sonra Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov çıxış edərək 86 illik tarixə malik Gəncə Dövlət Universitetinin məzunları arasında Azərbaycanın ictimai-si-

yasi həyatına layiqli töhfələr verən şəxslərin olduğunu diqqətə çatdırıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən dövlət gənclər siyasətinin əhəmiyyətindən danışmışdır.

Tədbirdə təhsildə göstərdikləri yüksək nəticələrə və

ictimai işlərdə fəal iştiraka görə bir qrup məzunə Fəxri fərman, həmçinin məzun valideynlərinə təşəkkür məktubu təqdim olunmuşdur.

"Məzun günü" konsert proqramı ilə davam etmiş və möhtəşəm atəşfəşanlıqla başa çatmışdır.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Minilliklərin o tayından biza gəlib çatan öyüdlərdən birində deyilir ki, torpağı əkib-becərməyəcəyə qorumağa, qorunmasa əkib-becərməyə dəyməz. Azərbaycan xalqı da ulularımızın tövsiyəsindəki hər iki şərtə can-başla əməl etməkdədir - həm ərazilərini göz bəbəyi kimi qoruyur, həm də alın təri ilə becərir, tikib-qurur, abadlaşdırır.

Elə 44 günlük Vətən savaşımızdakı tarixi Zəfərimizdən sonrakı dörd ildə özümüzü də yanaşı, bütün dünyaya da bunun canlı şahidi oldu. Xüsusilə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev işğaldan azad olunmuş ərazilərdə təməllə qoyma və açılış mərasimlərində iştirakı zamanı, Böyük qayıdış çərçivəsində sakinlərlə görüşüb söhbət edəndə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə beynəlxalq təşkilat rəhbərləri, iş adamları ilə müzakirələr aparanda bu inkişaf daha aydın nəzərə çarpır. Şübhəsiz ki, sürətli bərpə-quruculuq işləri, yeni yaşayış məsivlərinin salınması, tarixi mədəniyyət abidələrinin bərpası ilə yanaşı, iş yerlərinin açılması da prioritet məsələlərdəndir.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov keçən ay Şuşada keçirilən "Sahibkarlar üçün yeni imkanlar:

Qarabağı birlikdə quraq" mövzusunda ki, Ağdam Sənaye Parkı rezidenti sayına görə ölkədə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkından sonra ikinci sənaye parkıdır "Məqsəd Qarabağın bərpası və yenidən qurulmasıdır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yaradılan iş yerlərinin çox hissəsi özəl sektorun payına düşür", - deyərək məlumat verib.

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin (İZİA) İdarə Heyətinin sədri Seymur Adıgözəlov deyib ki, hazırda Ağdam Sənaye Parkında ümumi investisiyalarının həcmi 216 milyon manatdan çox olan 25 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik, 6 sahibkara isə qeyri-rezidentlik statusu verilib. Onun sözlərinə görə, rezidentlər tərəfindən sənaye parkına 35 milyon manatdan artıq investisiya qoyulub,

300-dək daimi iş yeri yaradılıb. Hazırkı layihələrlə sənaye parkında ümumilikdə iki mindən çox iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur: "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının isə hazırda 10 rezidenti və 2 qeyri-rezidenti var. İnvestorlar tərəfindən ümumi olaraq parka 83,4 milyon manatdan artıq investisiyanın yatırılması, 700-dən çox iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bu gündənk sənaye parkına 14 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 20-dən artıq iş yeri yaradılıb".

S.Adıgözəlov əlavə edib ki, sahibkarlar hər iki istiqamətə böyük marağ göstərirlər: "Bu ilin birinci yarısında Ağdam Sənaye Parkı üzrə ümumi investisiya dəyəri 68 milyon manat olan 9 layihənin, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkı üzrə ümumi investisiya dəyəri 42,7 milyon manat olan 6 layihənin rezidentliyi təsdiqlənib. Hazırda da

agentlik tərəfindən bir sıra investisiya layihələrinə baxılır".

Məlumatla görə, burada ilkin olaraq tikinti materiallarının istehsalı, kənd təsərrüfatı məhsullarının qablaşdırılması, meyvə-tərəvəz konservləri, ot və süd məhsulları, yem, gübrə istehsalı və emalı, eyni zamanda xidmət sahələrinin, sənaye kameralarının və s. təşkilatı prioritet fəaliyyət kimi müəyyənləşdirilib. Sənaye parklarında rezidentlər tərəfindən tikinti-quradırma işləri sürətlə aparılır, bazilərdə haxlıq son mərhələdədir, yaxın vaxtlarda məqsədlə "Tabaterra" QSC tərəfindən həm Ağdam şəhərində, həm də Qubadlı rayonunda investisiya layihələrinin reallaşdırılması nəzərdə tutulub". Bunu isə adçəkikilən səhmdar cəmiyyətin direktoru Elman Cavanşir deyib. Onun sözlərinə görə, Ağdam şəhərində investisiya həm sənayə, həm də sosial in-

frastrukturu əhatələyir: "Ağdam Sənaye Parkında beynəlxalq standartlara uyğun tütün məmulatları istehsalı müəssisəsinin qurulmasıdır və işlərin bu yaxınlarda yekunlaşacağı gözlənilir. Həmin investisiya layihəsinin tərkib hissəsi olaraq Sumqayıtda yerləşən müəssisəmizləndə istehsal avadanlıqlarının Ağdamda gətirilməsi nəzərdə tutulub".

Əlbəttə, söhbət ölkə rəhbərliyinin əsas məqsədindən - Qarabağın bərpası və yenidən qurulmasından gedir, sözsüz ki, sahibkarlar üçün güzəştlər və həvəsləndirmə tədbirləri də nəzərdə tutulub. Azad edilmiş ərazilərdəki sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyatla alındıqları vaxtdan başlayaraq 10 il müddətinə əmlak, mənfəət və torpaq vergilərindən azadlırlar. Bundan başqa, sənaye parklarında aşağı həddə icarə haqqı tətbiq edilir, dövlət vəsaiti hesabına elektrik, təbii qaz, içməli

su, sürətli internetlə təmin edilmiş infrastruktur qurulur. Sənaye zonalarının avtomobil və dəmir yolu qovşaqları üzərində yerləşməsi yüklərin asan daşınmasına imkan verəcək. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə kommunal xidmətlərdən istifadəyə görə güzəştlər məxanizm, bir sıra xammal və materialların idxalı zamanı gömrük və vergi azad olmaları, eyni zamanda sosial sığorta haqlarının subsidiyalaşdırılması və əlavə güzəştlərdən də bəhrələnməklər. Sənaye parklarının biznes perspektivləri, quruluşu və nəzərdə tutulub. Azad edilmiş ərazilərdəki sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyatla alındıqları vaxtdan başlayaraq 10 il müddətinə əmlak, mənfəət və torpaq vergilərindən azadlırlar. Bundan başqa, sənaye parklarında aşağı həddə icarə haqqı tətbiq edilir, dövlət vəsaiti hesabına elektrik, təbii qaz, içməli

Qurban MƏMMƏDOV, "Azərbaycan"

"Əsrin müqaviləsi" - 30

Azərbaycanın neft-qaz ixracının başlanğıc nöqtəsi

Səngəçal terminalı necə tikilirdi

Dünyada böyük neft terminaları çoxdur. Nəhəng qaz terminaları da az deyil. Eyni zamanda həm neft, həm qaz ixrac edən möhtəşəm terminallar isə tək-təkdir. Onlardan biri, bəlkə də birincisi Səngəçal terminalıdır. Bura bir neçə neft və qaz ixracı marşrutunun başlanğıc nöqtəsidir.

Səngəçal terminalı Bakıdan 55 kilometr cənubda, Xəzərin sahilinə yaxın ərazidə yerləşir. Terminal "Əsrin müqaviləsi" imzalandıqdan sonra İlk Neft Layihəsi çərçivəsində inşa edildi. Əvvəlcə o, yalnız "Cırağ" neftini ixrac etmək gücündə idi. Növbəti yataqlardan gözələnən yüksək hasilat isə obyektin xeyli genişləndirilməsi zərurətini meydana çıxardı.

Səngəçal terminalının genişləndirilməsi 2002-ci il fevralın 20-də başlandı. Soyuq bir gün idi. Yarımşəhər zonada yerləşən Səngəçalın şaxta-sazağı daha sərtdi. Təməlləyən mərasimi çöllün düzündə qurulmuş çadırda keçirildi. Burada əməliyyatçı şirkətin və tərəfdaşlarının, podratçıların, medianın nümayəndələri toplaşmışdılar. İndi cəsarətlə demək olar ki, bu, neft sənayemizin, ümumiyyətlə, Azərbaycanın tarixində əlamətdar bir gündür. Doğrusu, o zaman təəssürü götürmək belə çətin idi ki, cəmi bir neçə ildən sonra bu çovğunlu-künlük, qumlu-palçıqlı ərazi dünyanın ən böyük terminallarından birinin ünvanı olacaq.

Həmin gün həminin gözü qarşısında Səngəçalda torpağa basdırılan "Zaman kapsulu"nda gələcək nəsillərə ünvanlanmış, inam və qotiyət dolu bu sözlər yazılmışdı: "İndi başladığımız bu layihə Azərbaycanın Şərqi-Qərb dəhlizində aparıcı rolunun təsdiqlənməsinə əsas verəcək, onun beynəlxalq nüfuzunu gücləndirəcək... Biz ümidvarıq ki, üç ildən sonra Səngəçal neftin və qazın nəqli üzrə bir neçə nəhəng boru kəməri birləşdirən enerji daşıyıcısının nəqli sisteminin dünyamıqyaslı regional mərkəzi və Xəzərli dünya bazarı arasında körpü olan bir obyektə çevriləcək".

İndi Səngəçal terminalının region neft-qaz ixracı mərkəzinə çevrildiyi bir vaxtda onun necə tikildiyi mərhələ-mərhələ göz önünə gəlir. Qeyd edildiyi kimi, əvvəl Səngəçalda İlk Neft Terminalı fəaliyyət göstərirdi. O, 1996-1997-ci illərdə tikilmişdi. Hazırkı nəhəng terminal da 22-23 il əvvəl məhz bu obyektin yaxınlığında ucalmışa başladı.

2002-ci ilin iyul ayında Səngəçal terminalının genişləndirilməsi layihəsinin bir hissəsi olan İlk Mülki Tikinti İşləri tamamlandı. Əvvəlcə sahə təmizləndi və hamarlandı. Yağışın və dağlardan axan qar sularının əraziyə tökülməməsi üçün otafrada drenaj kanalları qazıldı. Giriş yolları çəkildi, su qurğuları inşa edildi, fəhlələrin yaşaması üçün evlər tikildi.

Sonra əsas tikinti işlərinə başlandı. Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri və "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının işlənməsi layihələrinə sanksiya verildikdən sonra obyektə aparılan işlər Səngəçal Terminalının Genişləndirilməsi Proqramı (STGP) adını aldı.

2003-cü ilin ortalarında Səngəçalda "Azəri" yatağından ilkin neftin qəbulu üçün lazımı işlərin yarısı artıq görülmüşdü. Getdikcə sahədə işlərin sürətlənəcəyi gözlənilirdi. AÇG-nin birinci fazası ("Mərkəzi Azəri" və ikinci fazası ("Qərbi Azəri" və "Şərqi Azəri") üçün qurğular tikilirdi. BTC-nin baş nasos stansiyasında, neft borularının çəkilişində, digər tikinti sahələrində işlər davam edirdi. 2003-cü ilin oktyabrında "Şahdəniz" hissəsinin də inşasına başlandı.

2005-ci ilin fevralında "Mərkəzi Azəri" qurğuları istismar əməliyyatlarına təhvil verildi. Martın 3-də sistem işə salındı. Bu zaman tutumu 880 min bərel olan üç neft çanı də artıq istifadəyə verilmişdi.

2006-cı ilin martında ikinci faza qurğularının istismar sınaqları uğurla tamamlandı. Bu zaman artıq üçüncü fazanın da ("Dərinsulu Günəşli") işlərinə xüsusi diqqət yönəldilmişdi. Həmin ilin ortalarında BTC baş nasos stansiyası "Azəri" yatağından gələcək neftin hamısını qəbul etmək üçün artıq yetərli gücə malik idi.

2005-ci ilin sonlarında ərazidə "Şahdəniz" qazı üçün iri texnoloji emal obyektinin inşası davam edirdi. Tikintinin 84 faizi artıq tamamlanmışdı. "Şahdəniz" obyektinin bir hissəsini də kompressor stansiyasının tikintisi təşkil edirdi. Qazın Azərbaycan, Gürcüstana və Türkiyəyə ötürülməsi üçün istifadə ediləcək bu kompressor və ölçmə stansiyası Cənubi Qafqaz Boru Kəməri layihəsinin tərkib hissəsi idi. Obyektlər 2006-cı ilin ortalarında hazır olmaq üçün qrafikə uyğun inşa edilirdi.

2007-ci il Səngəçal terminalının genişləndirilməsinin axırncı ili idi. May ayının sonunda "Dərinsulu Günəşli" hissəsinin tikinti işlərinin mərkəzi başa çatmasına nail olundu. Oktyabr ayında burada beşinci və altıncı texnoloji xətlər istismara verildi. Bununla da STGP uğurla sona çatdı. Bütün bunlar terminalda neftin texnoloji emal gücünün gün ərzində 1 milyon bəreldən yuxarı səviyyədə olmasına imkan yaradı.

Yüksəkəqəbətlı tenderdə qalıb gələcək terminalın genişləndirilməsi proqramının podratçısı olmaq hüququ "Azfen-Tekfen" alyansı qazanmışdı. "Tekfen" Türkiyənin 1956-cı ildə təsis edilmiş şirkətlər qrupudur. "Azfen" isə "Tekfen"-in SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) ilə birgə yaratdığı müəssisədir.

"Azfen-Tekfen" Azərbaycan-Türkiyə alyansı ölkəmizin neft sektorunda bir sıra layihələri uğurla yerinə yetirib. Bununla belə, onun həyata keçirdiyi ən böyük layihənin STGP olduğunu desək, yanılmırıq.

Səngəçalda yalnız BTC-nin baş nasos stansiyasını "Spi Kapaq-Petrofak" (Fransa-ABS) birgə müəssisəsi tikib. Bundan əlavə, terminalın araya-ərsəyə gəlməsində onlarla yerli subpodratçı şirkət, təchizat və xidmətlə məşğul olan müəssisə iştirak edib.

Terminalı beynəlmillə bir işçi qrupu tikib. Lakin onun inşaatçıların 70-80 faizi Azərbaycan vətəndaşlarından ibarət idi. Bunlar da əsasən Qaradağ rayonunun terminalötrafı yaşayış məntəqələrinin, o cümlədən o vaxt qaçqın və məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı "Ümid" qəsəbəsinin sakinləri idi. Tikintinin ən qiymətli anı oldu, terminalın asılı olaraq burada 3500-4000, bəzən daha çox insan çalışırdı. Qeyd edək ki, işə götürülən vətəndaşlar əvvəlcədən peşə təlimi keçir, Azərbaycanın ən iri neft-qaz və ixrac, eləcə də terminaldakı genişləndirmə layihələrinin əməliyyatçısı olan BP-nin SƏTƏMM (Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi, Ətraf Mühitin Mühafizəsi) qaydalarını əxz edirdilər.

Onların hər biri özünü intizamı, məsulyyəti, keyfiyyətli işi ilə doğrultdu. Səngəçal terminalının hər qurğusunun, hər çəninin istifadəyə veril-

məsi bir hadisə idi. Burada xalqımızın tarixində özünə yer tutan mühüm hadisələr, əlamətdar günlər də çox olub. 2002-ci il sentyabrın 18-də buraya keçirdiyi ən böyük layihənin STGP olduğunu desək, yanılmırıq.

Səngəçalda yalnız BTC-nin baş nasos stansiyasını "Spi Kapaq-Petrofak" (Fransa-ABS) birgə müəssisəsi tikib. Bundan əlavə, terminalın araya-ərsəyə gəlməsində onlarla yerli subpodratçı şirkət, təchizat və xidmətlə məşğul olan müəssisə iştirak edib.

Terminalı beynəlmillə bir işçi qrupu tikib. Lakin onun inşaatçıların 70-80 faizi Azərbaycan vətəndaşlarından ibarət idi. Bunlar da əsasən Qaradağ rayonunun terminalötrafı yaşayış məntəqələrinin, o cümlədən o vaxt qaçqın və məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı "Ümid" qəsəbəsinin sakinləri idi. Tikintinin ən qiymətli anı oldu, terminalın asılı olaraq burada 3500-4000, bəzən daha çox insan çalışırdı. Qeyd edək ki, işə götürülən vətəndaşlar əvvəlcədən peşə təlimi keçir, Azərbaycanın ən iri neft-qaz və ixrac, eləcə də terminaldakı genişləndirmə layihələrinin əməliyyatçısı olan BP-nin SƏTƏMM (Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi, Ətraf Mühitin Mühafizəsi) qaydalarını əxz edirdilər.

Onların hər biri özünü intizamı, məsulyyəti, keyfiyyətli işi ilə doğrultdu. Səngəçal terminalının hər qurğusunun, hər çəninin istifadəyə veril-

məsi bir hadisə idi. Burada xalqımızın tarixində özünə yer tutan mühüm hadisələr, əlamətdar günlər də çox olub. 2002-ci il sentyabrın 18-də buraya keçirdiyi ən böyük layihənin STGP olduğunu desək, yanılmırıq.

Səngəçalda yalnız BTC-nin baş nasos stansiyasını "Spi Kapaq-Petrofak" (Fransa-ABS) birgə müəssisəsi tikib. Bundan əlavə, terminalın araya-ərsəyə gəlməsində onlarla yerli subpodratçı şirkət, təchizat və xidmətlə məşğul olan müəssisə iştirak edib.

Terminalı beynəlmillə bir işçi qrupu tikib. Lakin onun inşaatçıların 70-80 faizi Azərbaycan vətəndaşlarından ibarət idi. Bunlar da əsasən Qaradağ rayonunun terminalötrafı yaşayış məntəqələrinin, o cümlədən o vaxt qaçqın və məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı "Ümid" qəsəbəsinin sakinləri idi. Tikintinin ən qiymətli anı oldu, terminalın asılı olaraq burada 3500-4000, bəzən daha çox insan çalışırdı. Qeyd edək ki, işə götürülən vətəndaşlar əvvəlcədən peşə təlimi keçir, Azərbaycanın ən iri neft-qaz və ixrac, eləcə də terminaldakı genişləndirmə layihələrinin əməliyyatçısı olan BP-nin SƏTƏMM (Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi, Ətraf Mühitin Mühafizəsi) qaydalarını əxz edirdilər.

Onların hər biri özünü intizamı, məsulyyəti, keyfiyyətli işi ilə doğrultdu. Səngəçal terminalının hər qurğusunun, hər çəninin istifadəyə veril-

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

Avro-2024

Hakan Çalhanoglundan etiraf

Türkiyə millisinin kapitanı Hakan Çalhanoglu 1/4 finalda Niderlanda məğlubiyətdən (1:2) sonra kədərli anlar yaşayıb. O, matçdan sonra göz yaşlarını saxlaya bilməyib.

Çox məyus olan 30 yaşlı futbolçu verdiyi müsahibədə deyib: "İkinci hissəyə yaxşı başlamadım və qol buraxdım. Çox geri çəkildim. Kaş geri çəkilməyəydik. İkinci qoldan sonra şanslarımız oldu, amma qol vura bilmədik".

Hakan turnirdə milli üçün əməyi keçən hər kəsə təşəkkür edib: "Çox gözəl yarış keçirdik. Hamımız çox kədərliyik. Amma ümid edirəm ki, gələcəkdə daha böyük nailiyyətlər əldə edəcəyik. Təəssüf ki, indi hər şey burda qəddirdir. Biz uzun yol qət etmişik. Futbolda məğlubiyətlər olur. Azarkeşlərimiz matç başa çatdıqdan sonra bizi ayaq üstə alqışladılar. Bu, yaxşı əlamətdir".

"Türk ruhu ilə oynadılar"

"Nəyimiz varsa, ortaya qoyduq. Düşünürəm ki, çempionatda çox yaxşı çıxış etdik. Böyük həvəslə oynayan komandaydıq. Həmkarlarımız və bir çox müəssisə bu çempionatdakı performansımıza görə məni təbrik etdilər".

Bu sözləri Türkiyə millisinin baş məşqçisi Vinçenzo Montella Niderlanda uduzduqları oyundan (1:2) sonra mətbuat konfransında deyib.

İtaliyalı mütəxəssis qeyd edib ki, bu turnirdən sonra rəqiblər onlara fərqli gözlə baxacaqlar: "5-6 gənc futbolçumuz var. Avropa çempionatı-

nın ən gənc komandası biz idik. Mən bu komanda ilə qürur duyuram. Möhtəşəm bir ruhla, türk ruhu ilə oynadılar. Uduzmağımıza rəğməm türk xalqı bizi tanıyır. Bu oyunçular gördükləri sevgini həqiqətən haqq edirlər. Hamısının almindan öpməliyik. Bu çempionatdan sonra Türkiyəyə fərqli gözlə baxacaqlar. Rəqiblər bizə daha böyük hörmətlə yanaşacaqlar".

Xatırladaq ki, Portuqaliya, Çexiya və Gürcüstanla bir qrupda mübarizə aparan Türkiyə millisi qrup ikincisi kimi 1/8 finala yüksəlib. Komanda bu mərhələdə Avstriyanı (2:1) mübarizədən kənarlaşdırıb.

İngilislər tilsimi qırdılar

İngiltərə yığması 28 ildən sonra penaltı seriyasında qələbə qazandı. İngilislər 1/4 finalda "Lotoreya"da İsveçrəni məğlub ediblər.

Əsas və əlavə vaxtı 1:1 hesabı ilə yekunlaşan oyunda Qaret Sautçeytin komandası 11 metrlik seriyada 5:3 üstün olub. İngiltərə yığması sonuncu dəfə penaltılarda "Avro-1996"-nin eyni mərhələsində İspaniyanı məğlub edib (0:0, pen. 4:2).

Bundan sonra komanda Avropa çempionatlarında ardıcıl 4 penaltı seriyasında uduzub. "Üç şir" "Avro-1996"-nin yarıfinalında Almaniyaya (1:1, pen. 5:6), "Avro-2004"-ün 1/4 finalında Portuqaliyaya (2:2, pen. 5:6), "Avro-2012"-nin 1/4 finalında İtaliyaya (0:0, pen. 2:4) və "Avro-2020"-nin finalında növbəti dəfə İtaliyaya (1:1, pen. 2:3) uduzub.

Almaniyalı azarkeşlər petisiya imzaladılar

300 mindən çox alman azarkeş Almaniyalı millisinin İspaniyaya 1:2 hesabı ilə uduzduğu 1/4 final matçının yenidən keçirilməsi üçün onlayn petisiya imzalayıb.

Bu barədə "Sky Sport Germany" məlumat yayıb. Bildirilir ki, petisiyanın təşəbbüskarları görüşün baş hakimi Entoni Teylorun (İngiltərə) çoxsaylı səhv qərarlar verdiyini düşünür. Məsələn, onların fikrincə, 106-cı dəqiqədə Bundeştimin futbolçusu Camal Musialanın zərbəsinə baxmadan sona toxunmuş müdafiəçi Mark Kukurelyanın əlinə dəyən də, Teylor penaltı təyin etməyib.

YARIMFINAL

9 iyul

23:00. İspaniya - Fransa (Münhen)

Ronaldu azarkeşlərə səsləndi

Portuqaliya millisinin kapitanı Kristiano Ronaldu 1/4 finalda Fransaya uduzaraq (0:0, penaltılar - 3:5) turnirdə mübarizəni dayandırdıqları oyunun son azarkeşlərə müraciət edib.

O, sosial şəbəkə hesabında yazıb: "Biz daha çox qələbə istəyirik. Portuqaliya daha yaxşısına layiq idi. Bizə verdiyiniz hər şey və bu günə qədər əldə etdiklərimizə görə sizə minnətdarıq. Əminəm ki, meydana bu meydanın kənarında bu irs hörmətlə qarşılanaçaq".

Xatırladaq ki, Ronaldu 2003-cü ildən Portuqaliya millisində çıxış edir. Bu müddət ərzində o, bütün turnirlərdə 212 matçda iştirak edib, 130 qol vurub, 47 qolun ötürməsinə verib.

Növbəti antirekord

Türkiyə millisi bir turnirdə ən çox vərəqə alaraq Avropa çempionatının antirekordunu yeniləyib. "Aydınlanmış" "Avro-2024"də keçirdikləri 5 oyunda 20 sən və 1 qırmızı vərəqə ilə cəzalanıblar. Onlar "Avro-1996" da Çexiya millisinin göstəricisini geridə qoyublar. Çəxlər 28 il əvvəl 19 sarı və 1 qırmızı vərəqə almışdılar.

Türkiyə yığması qrup mərhələsində 16 sarı (Gürcüstan - 2, Portuqaliya - 3, Çexiya - 11), 1/8 finalda 2 sarı (Avstriya), 1/4 finalda isə 2 sarı və 1 qırmızı vərəqə (Niderland) ilə cəzalanılıb.

"Azərişiq" ASC-nin komandası beynəlxalq yarışda birinci olub

2023-cü ildə tarixi torpağımız Qarabağda - Hadrut qəsəbəsində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş Türkdillilərin gənc energetikləri arasında "Paylayıcı Şöbələrin Rəqəmsal Transformasiyası" I Beynəlxalq Peşə Ustalıq Yarışması'nın davamı olaraq Tatarıstanda müsabiqə keçirilib.

Tetyuş şəhərində Buinski elektrik şəbəkələrinin sınaq poliqonunda "2024-cü ilin ən yaxşı paylayıcı şöbələrin briqadası" adı uğrunda təşkil olunmuş beynəlxalq seminar-müsabiqədə "Azərişiq" ASC-nin gənc mühəndisləri də iştirak ediblər. Yarışda Azərbaycanla yanaşı, təşkilatçı Tatarıstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkiyə və Özbəkistan komandaları mübarizə aparıblar.

Xəttində (HEVX) baş verən qəza zamanı gərginlik altında qalmış şəxsın qaldırılmasını köməyi olmadan xilas edilməsi, ona ilkin tibbi yardımın göstərilməsi, 10/0.4 kV-luq Komplekt Transformator Montajq-

sində (KTM) baş vermiş yüngülmə sönürülməsi mərhələləri üzrə bacarıqlarını əyani şəkildə nümayiş etdiriblər. Verilən tapşırıqları hamıdan birinci və ən dəqiq yerinə yetirən "Azərişiq" ASC-nin ko-

mandası birinci yerə layiq görüldü.

Türkdillilərin gənc energetikləri arasında keçirilən yarışların 2025-ci ildə Özbəkistanda təşkil olunması qərara alınıb.

Emmanuel Makron solçulara məğlub oldu

Fransada parlament seçkilərində heç bir siyasi qüvvə Milli Assambleyada çoxluğu təmin edə bilmədi

Fransada növbədənəkar parlament seçkilərinin nəticələrinə yekun vurulub. Ən yaxşı nəticəni parlamentdə 182 yer qazanan solçu "Yeni Xalq Cəbhəsi" koalisiyası göstərmişdir.

İkinci yerdə Fransanın hazırkı prezidenti Emmanuel Makronun mərkəzçi "Birgə" koalisiyası (168 yer), üçüncü yerdə 143 mandatla Marin Le Pen və Jordan Bardellanın sağçı "Milli Birlik" Partiyası qoralarşıb. Onların ardınca "Respublikacılar" Partiyasından olan mühafizəkarlar (45 yer) gəlir. Qalan mandatları müstəqil deputatlar və kiçik birliklərin nümayəndələri bölüşürlər.

Seçkilərin nəticələri Makrona ağır zərbə vurdu

Seçkilərdə seçici fəallığı 66,63 faiz təşkil edib. Eyni zamanda heç bir siyasi qüvvə parlamentdə çoxluğu əldə edə bilməyib. Milli Assambleyanın 577 deputatı var və çoxluq üçün 289 yer lazımdır.

"Milli Birlik" Partiyası birinci turda lider olmuşdu və bazar günü keçirilən səsvermədə yüksək nəticələrə ümid edirdi, lakin ikinci turdan övvəl solçular və Makronun tərəfdarları millətçilərin qələbəsinin qarşısını almaq üçün birləşdilər.

Səsvermənin nəticələrini Jordan Bardella belə şərh edib: "Vicdansız ittifaqlar fransızların ölkəni bərpa etməyə yönəlməmiş siyasət əldə etməsinə mane olub".

Beləliklə, seçkilərin nəticələri Emmanuel Makrona ağır zərbə oldu və bu, Avropa zonasının ikinci böyük iqtisadiyyatını durğunluq vəziyyətinə sürükləyir. Eyni zamanda bu, Paris Olimpiadasında bir neçə həftə qalmış ölkədə baş verəcək siyasi qeyri-sabitliyin "müjdəsidir".

Bildirilir ki, parçalanmış parlament ölkənin Avropa İttifaqında və onun hüddullərindən konarda mövqeyini zəiflədəcək, həmçinin daxili gündəlikdə duran məsələlərin həllində çətinliklər yaradacaq.

Bu arada, Avropa liderləri Fransadakı seçkilərin nəticələrini şərh etməyə başlayıblar. Polşanın baş naziri Donald Tusk "X" sosial şəbəkəsində yazıb: "Parisdə ruh yüksəkliyi, Moskvada məyusluq, Kiyevdə rahatlıq var. Bu, Varşavadada xoşbəxt olmaq üçün kifayətdir".

İspaniya hökumətinin başçısı Pedro Sançes "Fransanın millətçiləri rədd etməsini, habelə ciddi və cəsarətli siyasətə xalqın problemlərini həll edən solçuların yüksələsinə alışıqlıq" bildirib.

Hökuməti kim formalaşdıracaq?

İfrat solçu, kommunist, sosial-demokrat və "yaşıl qüvvələr" daxil olduğu "Yeni Xalq Cəbhəsi"nin liderlərindən biri Jan-Lük Melanşon solçu partiyalarla Makronun mərkəzçi bloku arasında koalisiya yaratmaq imkanını artıq rədd edib. Əvvəzində o, Fransa prezidentinə çağırış edərək deyib ki, yeni hökuməti qurmağı "Yeni Xalq Cəbhəsi" nə tapşırırsın.

Emmanuel Makron da öz növbəsində solçu qüvvələrlə koalisiya yaratmağa hazır deyil. O, bunu seçki kampaniyası zamanı iki dəfə deyib.

Sağçı "Milli Birlik" in liderləri Marin Le Pen və Cordan Bardella da koalisiya hökumətində iştirak imkanını rədd ediblər. Le Pen iyulun 2-də "France Inter" radiosuna müsahibəsində deyib: "Əgər fəaliyyət göstərmək imkanımız olmayacağına, hökumətə qoşulmaq qəbul edə bilmərik. Mövqə siyasəti dəyişdirə bilməsək, hərəyə keçməyə, bu, seçicilərimizə qarşı edə biləcəyimiz ən pis xəyanət olacaqdır".

Fransanın baş naziri Qabriyel Attal parlament seçkilərinin ilk nəticələrinin açıqlanması ilə əlaqədar istefa ərizəsini

prezident Makrona təqdim etsə də, onun ərizəsi qəbul edilməyib.

Qabriyel Attal Fransa tarixində ən gənc baş nazirdir. O, ötən ilin yanvarında 34 yaşında o vəzifəni alıb.

Parisdə seçkilərdən sonra iğtişaşlar başlayıb

Parisin mərkəzində səsvermənin ilk nəticələri açıqlandıqdan sonra solçu tərəfdarlar iğtişaşlar törədiblər. Sol koalisiyanın qələbəsini qeyd edən parisililər fişinq, tüstü şaşkası və digər əşyalardan istifadə edərək polisə hücum ediblər. Media tərəfindən yayımlanan videolarda nümayişçilərin avtoBUS dayanacaqalarının, mağazaların və kafeləri dağıtdıqları görünür. Bundan başqa, zibil qutularına və velospedlərə od vurulub. Polis də öz növbəsində, gözyaşı qazından istifadə edib və ayrı-ayrı iğtişaşçıları saxlayıb.

Paris polisinin məlumatına görə, paytaxtın mərkəzindəki Respublika meydanında keçirilən nümayişdə 8 minə yaxın insan iştirak edib. Onlardan neçəsinin iğtişaşlarda iştirak etdiyi məlum deyil.

Fransanın "Le Figaro" nəşri də Nant şəhərində bir hüquq-mühafizə əməkdaşının yaralandığını bildirib. Solçu koalisiyanın qələbəsini qeyd edən polis üstünlükdə "Molotov kokteyli" atıblar.

Rizvan CƏFƏROV, "Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına mürciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuatçı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziyan" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat
6 aylıq - 93,60 (doxsən üç manat altmış qəpik) manat
3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat
1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azercell abunəçilərinin nəzərinə!

"Azercell Telekom" MMC tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin daha da artırılması məqsədilə aparılacaq təkmilləşdirmə işləri ilə əlaqədar 10.07.2024-cü il tarixi gecə saatları ərzində bəzi xidmətlərin istifadəsində müvəqqəti çətinliklərin yaranması mümkündür.

Depressiya "yoluxucu" durmu?

Psixoloji problemlərdən olan depressiya ciddi, lakin müalicə oluna bilən tibbi xəstəlikdir. Depressiya daim kədərli olmaq, müsbət hisslərdən həzz almamaq kimi müxtəlif emosional və fiziki simptomlarla özünü göstərir. Ən pisi də odur ki, bu psixi hal yalnız şəxsin özüylə bitmir, ətrafdakılara da sirayət edərkən, bir növ depressiya zənciri yaradır.

Böyük Britaniyanın Milli Statistika İdarəsinin sorğusu göstərir ki, hər altı nəfərdən birində orta və ya ağır depressiv simptomlar müşahidə edilir. Bu isə əvvəlki üç illə müqayisədə 60 faiz çoxdur.

Finlandiyanın Helsinki Universitetinin psixologiya üzrə dosenti Kristian Hakulinenin rəhbərlik etdiyi komanda 11 il ərzində 700 mindən çox uşağın sağlamliq qeydlərini izləyib. Təhlillər göstərmiş ki, sinifdə bir şagirdə depressiya əlamətləri olduqda, onun sinif yoldaşlarının eyni xəstəlikdən əziyyətçəkəmə ehtimalı ən azı 9 faiz, bir neçə şagirdə bu hal müşahidə edildi isə depressiv şagirdlərin sayı ən azı 18 faiz və daha yüksək olur. Bu da depressiyanın "yoluxuculuq" ehtimalına dəlalət edir.

Özgüven azlığı, mənəvi istismar, yeniyetməlik travmaları...

Mövzu ilə bağlı "Azərbaycan" qəzetinə danışan Psixologiya Elmi Tədqiqat İnstitutunun sədri, psixoloq Elnur Rüstəmovun sözlərinə görə, depressiya ümumi bir psixi pozuntudur: "Depressiyanın başvermə səbəbləri müxtəlif və individual olsa da, əsas səbəblərdən biri stressli həyat tərzidir. Texnologiya inkişafı ilə sürət əsrində yaşamağın gətirdiyi bir çox məsuliyyət və tələblər insanlarda yüksək səviyyədə stressə səbəb olur. Depressiyanın yaranma səbəblərinə dərinləşən nəzər saldıqda isə bura bir neçə nümunə misal göstərmək olar: özgüven azlığı, mənəvi və ya fiziki istismar, özünə hörmətin aşağı olması və ya həddindən artıq özünü tənqid etmə, yas və ya itkilərlə müqabilə və yeniyetməlik travmaları, evlilik müddəti və evlilikdən sonrakı dövr, eləcə də boşanma müddəti, müxtəlif yaş dövrlərində psixi sağlamliqın nəzərə alınmaması, alkoqol və ya digər asılılıqlar, xəstəliklər və s".

"AZƏRBAYCAN" qəzetinin reklam xidməti

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin məvqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3253 Sifariş 1511

Qiyməti 60 qəpik

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin kollektivli iş yoldaşları Ülviyyə Mövsümovaya anası

FATMA XANIMIN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-48-71,	Beynəlxalq həyat, idman	- 539-63-82, 432-37-68
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
	434-63-30, 539-72-39	İlanatlar siyasət şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

contact@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

